

SZABADSÁG

LIBERTY

NO. 140. SZÁM. TWENTY-EIGHTH YEAR. Cleveland, New York, Chicago, Pittsburg, Detroit, Szombat, 1918. Junius 15. HUSZONNYOLCADIK ÉVFOLYAM. EGYES SZÁM ÁRA 2 CENT.

A NÉMET TÁMADÁS EREJE LANKAD

EGY MILLIÓ SAMMY A NYUGATI FRONTON.

A HADUGYMINISZTER TISZTAVATÓ BESZÉDE.

Tisztavatás a west pointi akadémiában. — Baker hadügyminiszter beszéde az új tiszttekhez. — A háborús szövetség véget fog vetni a nemzetek torzalkodásainak. — Az emberiség jogaiért folyik a küzdelem.

West Point, N. Y., jun. 13. Az itteni katonai akadémiában fényes ünnepség keretében ment végbe a tisztavatás. Százharminchétfő növendék avatták tiszttekké. A növendékek voltaképpen csak a jövő esztendőben végezték volna el az akadémiát, de a háborúra való tekintettel és különösen azért, hogy az amerikai hadseregnek szükség van képzett tisztekre, az utolsó évfolyamot elérendték és a növendékek már most tiszttekké léptek elő.

Az avatási ünnepélyen megjelent Baker hadügyminiszter és Peyton March generális az amerikai hadsereg vezérkarának a főnöke is. Az új tiszttekhöz Baker hadügyminiszter magas szárnyalású beszédet intézett, lelkes szavakkal buzdította arra, hogy mindenkor győzelmesen vigyék előre a csillagsáv lobogót. Az amerikai hadsereg, mondotta továbbá Baker, már jelentős szerepet játszik a harcokban és a Franciaországban levő csapatok száma már a legközelebbi jövőben el fogja érni az egymilliót.

Nagy és dicső feladat vár önökre, akik hivatva vannak az amerikai hadsereg vezetésére. Önökön függ a nemzet sorsa, önöknek kell győzelemre vezetni a csapatokat, amely győzelemből fog megszületni a világ békeje. És azért, ha ez bekövetkezik, önöknek, mint a rendes hadsereg tisztjeinek ismét készülni kell, nem egy újabb háborúra, de

A VESZTESÉGEK MEGDÖBBENTIK A NÉMET NÉPET.

Bizonyító levelek.

Hága, június 13. A cenzurán átsiklott több német levél azt bizonyítja, hogy a német nép valóságosan meg van döbbenve azokról a rettenetes veszteségekről, amelyek a német hadakat az utóbbi hónapokban a nyugati harcmezőn érték. — Egyike a leveleknek a többiek közt a következőket mondja: Veszteségeink a legutóbbi nagy offenzíva alkalmával egyenesen borzalmasak voltak. Most már mindenkinek a frontra kell menni és az alól semmiféle protekcióval nem lehet kibújni. Rettenetes az, hogy mekkora áldozatokat kell hoznunk. Dehát mikor lesz már vége ennek a háborúnak?

E levelek egyenes tanúságai annak, hogy a német nép fel van háborodva a veszteségek miatt. A német sajtó minden igyekeztével azon van, hogy meggyújtassa a birodalom népét. Cikkeket írnak arról, hogy a szövetségi offenzíva meg fogja hozni az elhatározó küzdelmeket, hogy a német buvárhajók az amerikai partok mentén operálva, meg fogják gátolni azt, hogy az Egyesült Államok több sereget küldhessen a nyugati harcmezőre. A Deutsche Zeitung kijelenti, hogy a szövetségeseknek nagyon későn jutott az eszükbe az, hogy amerikai csapatokat hozzanak a nyugati frontra. A német buvárhajók az amerikai vizeken való operálása szerves összefüggésben van a jelenlegi offenzívával és meg fogja akadályozni az újabb csapatok átküldését.

ELSÜLYESZTETT NORVÉGI HAJÓK.

Német buvárhajók Cape Charles közelében a tenger fenekére küldtek két norvég teherzállító hajót.

Az Atlanti óceán egyik kikötőjéből érkezett jelentés szerint német buvárhajók Cape Charles közelében mért földnyírt távolra a tenger fenekére küldték a Vindegen és Henrik Lund nevű norvég teherzállító hajót. Az előbbi hajót elmost vasárnap, az utóbbi pedig hétfőn. Ezzel a két elsülyesztett hajóval tizenhatalmas szaporított azoknak a hajóknak a száma, amelyek két hét leforgása alatt a német buvárhajók az amerikai partok közelében elsülyesztették.

A két hajó személyzetét, összesen hatvanöt embert egy dán hajó szedte fel a mentőcsónakokról, amely a szerdai nap folyamán futott be az egyik amerikai kikötőbe. A Vendegen hajó Délamerikából készült az egyik északamerikai kikötőbe, a Henrik Lund pedig New Yorkból volt: uton Norfolkba.

A PÁPA A BÉKÉRŐL.

Róma, június 13. A pápa levelet intézett a lombardiai püspökökhöz, amelyben azt mondja, hogy a békére irányuló törekvéseit sok helyt félreértették, amiből azonban egyáltalában nem következik, hogy a béke megteremtése érdekében meg fogja szüntetni a működését. Minden befolyását ezennel is érvényesíteni fogja a béke megteremtése érdekében.

AMERIKAI KATONÁK A HARCTÉREN.

Az amerikai tartalék megérkezik a nyugati harcmezőre a francia fedezékbe.

Német fenyegetés Amerika ellen.

BERLIN HÁBORUS ZÓNÁK JELENTETTE KI AZ AMERIKAI PARTVIDÉKET IS.

LONDON, június 14. — Amsterdamból jelentik, hogy az Exchange Telegraph berlini értesítése szerint a német admirális az Egyesült Államok keleti partvidékeit Kanadától kezdve a Mexicóig háborús zónának jelentette ki. Más szóval az annyit jelent, hogy a zónán belül a német buvárhajók minden figyelmen kívül hagyás nélkül elhelyezhetnek minden hajót, még a semleges államok gőzseit is. Washingtonban semmi jelentőséget sem tulajdonítanak a német admirális és az újabb lépésnek, mert hiszen a német buvárhajók már eddig is a legkönyörtelenebb hadjáratot folytatták az amerikai partok mentén tizenhatalmas gőzöt süllyesztve el az utóbbi hetek alatt.

POINCARE WILSONHOZ.

FRANCIAORSZÁG ELNÖKE MAGASZTALJA A SAMMYKAT

PARIS, június 14. — Poincaré elnök rendkívül melegen üdvözölte táviratát küldött Wilson elnököről abból az alkalomból, hogy most volt az évfordulója az első amerikai csapatok Franciaországba való megérkezésének. Poincaré a legnagyobb csodálattal ad kifejezést Amerika működése felett és a legmelegebben gratulál azokhoz a nagyszerű győzelmekhez, amelyeket az amerikai csapatok a fronton elérték. A szövetséges seregek, mondja a többiek közt a távirat, a háború legválságosabb óráit élük át jelelemleg. Az amerikai csapatok gyors érkezése azonban helyre fogja billenteni a mérleget. Akkor asztán elhatározó győzelmeket vívhatunk ki, amelynek nyomában lefelejtethetjük a békét azokon az alapokon, amelyek biztosítják az igazság és szabadság uralmát a népek között. Hasonlóan üdvözölő táviratot intézett Poincaré elnök Pershing generálishoz is, amelyben melegen gratulál az amerikai csapatok győzelmeihez és hősiességéhez.

A POROSZ KÉPVISELŐHÁZ AZ ÁLTALÁNOS VÁLASZTÓJOG MELLETT.

BERNHARDI TABOROK KITUNTETÉSE

Amsterdam, jun. 13. A porosz képviselőház negyedik ülésén elfogadta az általános választójogra vonatkozó törvényjavaslatot az a kitételrel, hogy a vegyes lakosságú kerületekben orszorosági keleti részében a proporzionális választójogot kell életbe léptetni. A porosz képviselőház ugyanakkor elfogadta az alkotmány revíziójára vonatkozó törvényjavaslatot. A képviselőház úgy határozott, hogy az alkotmányban csak abban az esetben szabad módosítást tenni, ha ebben a kérdésben a képviselőháznak legalább háromnegyed többsége pártoló álláspontot foglal el. A haladópartiak, a longyelek és a szocialisták a törvényjavaslat ellen foglaltak állást. Albert Lohmann, az általános választójog ellenzékének vezére berlini parlamenti körökben elterjedt híre szerint le fog mondani a nemzeti szabadelvű pártot a porosz képviselőházban viselt elnöki tisztiségéről. Lohmannnak a visszalépését egy berlini távirat szerint — politikai körökben arra a vitára vezetik vissza, amely a porosz nemzeti szabadelvű párt kisebbsége és többsége között az általános választójog kérdésében felmerült. A kisebbség nem volt hajlandó a megalkuvásra alapozott választójog mellett állást foglalni. Amsterdam, jun. 13. A "Deutsche-Pageszeitung" közlése szerint Bernhardi tábornokot a császár a Pour le Merite érdemjellel tüntette ki. Bernhardi tábornok a Kovel körzetben működő német csapatok parancsnoka volt.

HATALMASAN VÉDEKEZNEK A FRANCIAK.

A NÉMETEKET VISSZAVETETTKÉ AZ OISE FOLYÓN.

Az amerikai csapatok visszautták a német támadásokat. — A német hadak a Matz folyónál vereséget szenvedtek. — Támadások Compiègne ellen. — Nagyon lassan halad előre a német offenzíva.

A nyugati harcmezőre érkezett jelentések egyöntetűen megállapítják, hogy az egyesült francia hadak nagy sikerrel védik pozícióikat a németek támadásai ellen, sőt egyes helyeken ellentámadásba mentek át, területeket is foglaltak vissza. Az Oise folyó mentén levő új front keleti szárnyán a francia seregek az éjszaka folyamán egy foglyot ejtettek és nagyszámú sikeres támadással visszautták az ellenséges hadakat a Matz folyón. A marni fronton a francia és az amerikai csapatok küzdöttek sikerrel. A németek ugyanis nagy erőfeszítéseket tesznek a bellau erőd és Boursches visszafoglalására. Ujabb és újabb támadásokat intéznek az itt levő amerikai vonal ellen, de támadásaikat állandó kudarc követi és a Sammyk hősi ellenállása következtében. A leghevesebb harcok az Aisne folyó és a coteretsi erőd között voltak, ahol a német hadak némi előnyöket értek el, elfoglalva Coevres és St. Pierre Aigle községeket. Tekintettel arra, hogy a német hadaknak itteni előnyomulása veszélyeztetni Compiègne városát, a hadvezetőség megkezdte a polgári lakosság kiürítését. A város lakossága külön vonatokkal menekül a főváros felé. A többi frontokon csak ágyúcsapások voltak.

A legújabb eseményekről külföldön a következő távirati jeleket számolnak be: Páris, jun. 13. A főhadiszállásról érkezett jelentések szerint Montdidier és Antheuil között a harcok szüneteltek, amit a francia seregek hadállásaiknak megerősítésére használtak fel. A jobb szárnyon a francia csapatok sikeres támadással a Matz folyó tulsó oldalára vetették át a németeket, elfoglalták a picardi és meloicoi magaslatokat. A harcok nyomán száz foglyot ejtettek és nagyszámú gyorstüzélt zsákmányoltak. Hatalmas harcok folytak az Aisne folyó és a coteretsi erőd között, ahol a német hadaknak Laversinétől északra sikerült előnyomulni és rendkívül véres csaták nyomán elfoglalták Coevret és St. Pierre Aiglet.

Az amerikai csapatok győzelme. Amerikai főhadiszállás Franciaországban, jun. 13. Kora hajnalban a német seregek hatalmas támadást intéztek hadvonalunk ellen Bourschesnél és a bellau erőd közelében. A támadást rendkívül erős ágyúharc vezette be. Az amerikai csapatok a francia csapatokkal egyetemben fölényszerű sikerrel ütik vissza a támadást, hatalmas veszteségeket okozva az ellenségnek. A harcok nyomán az amerikai csapatok számos foglyot ejtettek és több gyorstüzélt zsákmányoltak.

London, jun. 13. A főhadiszállásról érkezett jelentések szerint az Aisne folyó és a coteretsi erőd között lefolyt harcokban öt német divízió volt (Folyt. a 3-ik oldalon.)

A VOLT CÁR A BOLSHEVIKI TÖRVÉNYSZÉK ELŐTT.

A volt cár ügye rövidesen tárgyalásra kerül. — A bolshevik kormány közlése szerint a tárgyalás szenzációs jellegű lesz. — Egy csomó diplomáciai táviratnak a tartalma nyilvánosságra kerül.

London, jun. 13. A Daily Express petrográdi levelezője június tizediki keltezésével a következőket írta a lapjának: Moszkvából vett értesülés szerint a volt cár ügye rövidesen tárgyalásra kerül a bolshevik törvényszék előtt. A tárgyalás szenzációs jellegűnek ígérkezik. A bolshevik kormány egyik tagjának kijelentése szerint a tárgyaláson nyilvánosságra fogják hozni a többi között azokat a táviratokat is, amelyek a német császár és a volt cár titkokban váltottak egymással. Nagy jelentőségűek lesznek azok a táviratok is, amelyeket a volt cár az olasz királyhoz, a bulgár királyhoz, a görög királyhoz, a belga királyhoz, a francia elnökhöz és a távolléteben Rasputinhez intézett.

A tárgyalás elé szerte Oroszországban nagy érdeklődés tekinthető. Bolsheviki körökben biztosra veszik, hogy a népek azon része, amely még mindig kétségbe vonja a bolshevik gőszinteségét, tisztán fog látni a rojalista elemek agitációjának véget fog vetni. Viszont a rojalista elemek biztosra veszik, hogy a "leleplezések" az 8 mal szerint a cár néhány hónappal mukra fogják hajtani a vizet, amennyiben nem lesznek olyan megállapodásra jutott a rojalisták császár, amely Angolország törekvéseit nevettségessé tegyék.

BURIÁN BERLINI LÁTOGATÁSA.

A németországi sajtó "történelmi jelentőségű eseménynek" nevezi a kettős monarchia külügyminiszterének berlini látogatását. — Hertling és Burián tanácskozása. — Burián berlini látogatása a kettős monarchia és Németország közötti gazdasági és katonai szövetség megerősítésére szolgál.

Amsterdam, jun. 13. A londoni Daily Express Burián István gróf, osztrák-magyar külügyminiszter berlini látogatásáról a következőket írja: A németországi újságok Burián berlini látogatásának "történelmi jelentőségű" tulajdonítanak.

Annai bizonyos, hogy Burián látogatásának nagyobb a jelentősége, mint a szokott látogatásainak, mert ez az első eset, hogy a kettős monarchia külügyminisztere a német császár és Károly király tanácskozási órára, amely a német főhadiszállásán folyt le, a szerződés ügyében tanácskozási fog folytatni a német kancellárral. A német lapok nyíltan megírják, hogy a Németország és Ausztria-Magyarország közötti gazdasági és katonai szövetség megerősítése "védelmi célokra" kellő egyetértéssel Törökország, Bulgária, Ausztria-Magyaror-

SZABADSÁG (LIBERTY)

The oldest established and largest Hungarian Paper in the United States and Canada. Founded by: E. T. Kohányi. TWENTY-EIGHTH YEAR. Published daily except Sunday by The Szabadsag Printing and Publishing Company.

SZABADSÁG

A legnépszerűbb és legkedveltebb magyar lap Amerikában. Alapította: Kohányi Tihamér. HUSZONNYOLCADIK ÉVFOLYAM. Megjelenik mindennap. Kiadó: Szabadság Könyvnyomda és Lapkiadó Társaság.

At Egyesült Államokban és Kanadában: Magyarországra és Clevelandban: Egy évre \$6.00 Mindennap egy évre \$2.00 Fél évre \$3.00 Mindennap fél évre \$4.00

A ZÁSZLÓ ÜNNEPE.

A csillagsávos lobogó nemzeti jelvényül való elfogadásának 141-ik évfordulóját június 14-én ünnepli az ország.

Az amerikai zászló közel másfélszázad óta hirdeti és bizonyítja az ember-szabadság valóságát, tisztán, szeplőtlenül, a legnagyobb köztársaság alkotmányának fenséges szelleme szerint.

A függetlenségre törekvő nemzetek és a saját határaik között szolgástanulók elő embermilliók, a föld minden zugában megtanulták tisztelni azt az igazságos lobogót, amely az emberi szorgalomnak és tehetségnek fényes, ragyogó világjelvénye lett!

Az Egyesült Államok nemzeti zászlaja a spanyol zászlónál 8, a franciánál 17, az angolnál 23, az olasz és német zászlóknál pedig több, mint 100 évvel régebb.

Az európai országok nemzeti színeit a történelem lassu keze szőtte meg, az amerikai lobogó ellenben a független, a szabad Egyesült Államok történetének cleitől kezdve elválaszthatatlan részese és osztályosa.

Időben rövid, de eseményekben rendkívül gazdag 141 esztendő múlt határkövének, az amerikai zászlót ma nemcsak az Egyesült Államok népe, hanem az általános szabadságról küzdő európai országok is a leg-tisztább, legféhérebb eszmék jelvényének tekintik.

Június 14-én, a messze Európában küzdő amerikai katonák százai a harc viharában talán egy percre sem állhatnak meg azért, hogy hazájuk selyemből színei előtt tiszteljenek, de velük, bennük, tettben ünnepel az az amerikai eszme, amely az amerikai zászlónak halhatatlan lelket ad!

A legnagyobb köztársaság minden ádozatra kész bátorsága a népjog hatalmáért fegyverhez nyúlt. A nemzet virága a kultúra megmentése végett, "a kultúra bölcsőjében," Európában harcolt. Az európai harcterekben az amerikai zászló a reményesség, az erő, az igazság leghatalmasabb hírnökevé vált!

Az a szerep, amelyet a fejlődés a demokrácia hazájának juttatott, a földi élet megújításának kivívásáért, minden amerikaira egész emberhez méltó kötelességet szabott ki. Azok, akik "odaát" küzdenek, az önzetlenség magaslatos öntudatával töltik be a szerepet és a kötelesség teljesítése körül, örökség példával járnak mi előttünk. Azok előtt, akiknek a célt nem fegyverrel, de munkával kell meghódítani!

Az amerikai zászló, amióta csak az Egyesült Államok nemzeti életének társul szegődött, a haladásban, a fejlődésben önmagát is ünnepli! Most, mikor az emlékezés napján a nemzeti jelvény előtt levetve kalappal állunk meg, ne felejtjük el, hogy a földi élet kék egében ragyogó 48 csillag minden emberi eszmének összecsillanó egyesült világrendszere!

Az amerikai lobogó nem fogalom, hanem a nemzeti élet igazságában megalkotott valóság. Az állam eszméjét nem az elmélet, hanem a gyakorlat mezején érvényesítő emberi akarat páratlan megpróbáltatások idejét éli és a megpróbáltatások ideje a legnagyobb köztársaságot az emberiség vezéréül jelölte ki!

A munka áldott harmatában izzadó homlok az amerikai zászló tisztelvényének és szeretetének ma egyetlen bizonyítványa. Aki nem dolgozik, az nem amerikai!

Ezt a hivatást nemcsak a nemzeti egységnek, de minden egyes itt élő léleknek is követni és szolgálni kell; mert a szabadság olyan kincs, amely nemcsak az értelem és az érzelme becsületében él, hanem a tettek elhatározásában váltható igazán valóra. A tett, a cselekvés útját pedig az amerikai zászló szellemének tisztá felfigása szabja meg.

A visszatérő katonák érdekében

Lane belügyminiszter Wilson elnökhöz intézett memorandumában érdekes tervet pendit meg.

A hősi halált halt katonák hátramaradtjairól, és a munkaképtelenség sivárságába került hősökről állami biztosítás útján bőkezűen gondoskodott az amerikai nemzet. Ez a gondoskodás azonban nem elégteli ki a nagyagi elismerésben megnyilatkozó hála fogalmát, mert hiszen bizonyos nemzeti támogatásra azok is érdemet szerettek, akik a fegyveres küzdelem végzetével munkabíró épségben kerülnek majd hazára.

Abban a memorandumban, amelyet Lane belügyminiszter Wilson elnökhöz intézett, a háborús katonai szolgálattal megjutalmazására érdekes intézkedések foglaltatnak s a memorandum a tervezési határain nem megy túl, általános figyelemre számítat. A memorandum magyar fordításban a következőket mondja:

Ugy hiszem, elkövetkezett az ideje annak, hogy gondolkodjunk olyan tervek előkészítéséről, amelyek a háborúból hazatérő katonáknak alkalmakat nyújts.

A polgárháború bevégezése után Amerika bizonyos tekintetben hasonló helyzetben volt. De szerencsére abban az időben a hazatérő katonáknak a közbirtok (public domain) megfelelő alkalmakat nyújtott. Az a nagy szerep, amelyet a Nyugat kifejlésztésében a háborús veteránok játszottak, egyik hősköteményünké vált. A települési törvényt (homestead law) láncolva a háború második esztendejében aláírta, hogy földbirtokban jelentkező gazdaságok folytán egy millió veteránok farmokat a jánlhattunk fel: az országok ke resztülhasított vesz-épitkezésnek korszaka is volt ez.

A közbirtokkal ma nem rendelkezünk olyan bőszben, mint a hatvanas és hetvenes években. Betűszerinti értelemben egy, amilyen mértékben a hatvanas években a katonai gazdaságról gondoskodtunk "a közbirtok elfogyott." Az 1917 június 30-ával végződött pénzügyi év hivatalos adatai szerint: az Egyesült Államokban a gazdánélküli föld 230.657.755 akert tesz ki. Bizonyosra lehet venni, ennek fele semmi értelemben sem mivelhető.

Bár a "65-ik" esztendő páratlan közbirtoka felett nem rendelkezhetünk, sok millió akert olyan elhagyott földünk van, amely a hazatérő katonáknak átadható lesz. A Nyugaton száraz területeink, az északnyugaton erdő irásaink, vannak s a közép-nyugat és dél-moesaras vidékei kellő kifejlésztés mellett szintén használhatóak.

A további-tervek összeállítását tekintetében örömtelre szolgál megjegyezni, hogy a vizsgálódás bizonyos idő óta már folyik. A Great Colorado Basin területének felmérése és tanulmányozása befejezéséhez közeledik. Ez a hatalmas tervezet, véleményem szerint Amerika új szellemét érvényesíti. A dél-nyugaton egy új birodalom megszerzését fogja jelenteni. A felső és alsó Colorado tartályok befejezésével hárommilliót meghaladó akert szárazföld válik használhatóvá. Az Egyesült Államokban sok moesaras vidéket és erdő irást művelés alá lehet fogni. Hogy mennyit, azt a pontosság határáig soha sem állapították meg. De majdnem az egész magánkézre került. Ez

okból, ha csak a kormány ezeket a földeket meg nem veszi, a hasznosított tekintetében a tulajdonosok és az ország között egyezésre kell jutni. Beeslés szerint az Egyesült Államokban a moesaras és élőntött területek 70-80 millió hektar tesznek ki. Mint állítják, ebből 60 millió akert a földművelés értékesíthet. Az Egyesült Államokban levő erdőirtások területének nagyságát még megközelítőleg sem lehet megbecsülni. Ezek a földek nagyrésze a dél-atlanti, az óceán körüli államokban, a tépárti és az észak-nyugati államokban vannak. Nagyjából kétszáz millió akert és földművelési célokra alkalmasak. Ezen területek kifejlésztésének elmulasztását az utóházi okozta. Ha csak a szövetségi kormány, az államok és az egyes tulajdonosok között a fejlesztési rendszerét meg nem állapítják, nagyrészt lakatlan és műveletlen marad.

A hazatérő katonáknak jutatható föld politikája tekintetében bizonyos irányzatokat határozottan figyelembe kell venni. Ezek elsősorban a farm-életben mutatkozó hajlandóság. A világtársulat kétségkívül azt bizonyítja, hogy a legmegelőgettebb népet, a legjobb gazdaságokat és a legelőzesebb politikai helyzetet ott lehet találni, ahol a gazda a földnek és az otthonnak tulajdonosa. A bérlet növekedése Amerikában az 1890 és 1910 között elélt husz esztendőben 32 százalék emelkedést mutat. Az 1880-ik évben az Egyesült Államok népességének 29.5 százaléka városokban és 70.5 százaléka vidéken lakott; az 1910-iki népszámlálás szerint pedig 46.3 százaléka szaporodott a városi lakosság és a vidéken csak 53.7 százalék maradt. Ezre lehet venni, hogy az európai háború kitörése óta az ipari állapotok folytán a városok felé való húzódás erősebb lett. Az Egyesült Államokban a hazatérő veteránok érdekében folytatandó új földfejlesztési politikája az amerikai élet fenyegető ezen két veszedelem enyhítését is szolgálja.

A földfejlesztés olyan terve, amely szerint a nagy területekben feljavított földet egyes gazdaságokra osztván, hosszú részletfizetésre jószándéku gazdáknak eladják, nemcsak az Egyesült Államokban divatos, ahol azt a földhasznosítási törvény (reclamation act) hozta be, de néhány év óta már több más országban is divik és határozott sikernek bizonyult. Dél-nyugaton, Irorszagban, Új-Zealandban és Ausztráliában is teljesen megváltoztatta a birtokrendszer helyzetét. Ezen tervezet egyik új ága az, hogy a gazdákat a birtok javításában és művelésében is segítik. Egy szoval rendszeresített közéleti fejlesztés esete forog fenn.

A háború befejezése után az Egyesült Államoknak fel kell készülni arra, hogy hazatérő katonáihoz így szólhasson: "Ha gazdálkodni akarsz, ime itt a különféle birtok, amelyeket visszatérésed előtt azért kényszerítél a kormány, hogy kiválassz a magadét." Ezalatt nem azt értem, hogy a tervezésnél egyéb munkát végezzünk. Néhány tapasztalt és táglátókü ember kezébe adott kisössze-gü pénz olyan programot fog összeállítani, amely teljesen biztosított bennünket afelől, hogy ipari vagy más tekintetben a munka, addig a határig, hogy felhasználhatlanná válnék, nem árszát el bennünket, vagy hogy olyan helyzetbe kerülünk, a hősökként visszatérő, de azonnali önellátásukra képtelen emberekkel szemben tisztelhetőséget kellene mutatnunk.

Ez a terv a katonával szemben semmiféle jótékonykészség-lét nem akar alkalmazni. A katonára nem kapjon alamizsnát. Ne érezzék függőséget. Hanem el-tenkezőleg, bizonyos értelemben maradjon a kormány szolgálattában. Ellenségeink pusztítása helyett gazdasági forrásaink fejlesztése legyen a dolga. Franklin K. Lane, s. k.

Német hadviselés.

Hogyan bánt a német az ellenséges földön a polgári lakossággal?

Mindazt, ami ebben a munkában van, hivatalos okiratok és teljesen megbízható források bizonyítják.

Kiadta: The Committee on Public Information A külügyminiszter A hadügyminiszter A tengerészeti miniszter George Creel (Huszottodik közlemény.)

Nemzedékek fogják gyűlölni a németeket. "Halálos döfést szurkát minden gondolatba, amból a flandriai nép csak egy kis reményt merítettett volna a jövőre. Azzal, hogy majdnem kis otthonból elhajszolták az apát, a fiút vagy a testvért, meggyújtották maguk ellen a gyűlölet tüzet, amely olyan lánggal ég, hogy az soha ki nem alszik. Az ország minden lakójának olyan gyűlölettel néztek rá, amely nemzedékek múlására is kiterjed. Ha csak a szövetségi kormány, az államok és az egyes tulajdonosok között a fejlesztési rendszerét meg nem állapítják, nagyrészt lakatlan és műveletlen marad.

A hazatérő katonáknak jutatható föld politikája tekintetében bizonyos irányzatokat határozottan figyelembe kell venni. Ezek elsősorban a farm-életben mutatkozó hajlandóság. A világtársulat kétségkívül azt bizonyítja, hogy a legmegelőgettebb népet, a legjobb gazdaságokat és a legelőzesebb politikai helyzetet ott lehet találni, ahol a gazda a földnek és az otthonnak tulajdonosa. A bérlet növekedése Amerikában az 1890 és 1910 között elélt husz esztendőben 32 százalék emelkedést mutat. Az 1880-ik évben az Egyesült Államok népességének 29.5 százaléka városokban és 70.5 százaléka vidéken lakott; az 1910-iki népszámlálás szerint pedig 46.3 százaléka szaporodott a városi lakosság és a vidéken csak 53.7 százalék maradt. Ezre lehet venni, hogy az európai háború kitörése óta az ipari állapotok folytán a városok felé való húzódás erősebb lett. Az Egyesült Államokban a hazatérő veteránok érdekében folytatandó új földfejlesztési politikája az amerikai élet fenyegető ezen két veszedelem enyhítését is szolgálja.

Mr. Hoover következtetése. 1917. szeptember. "Már gyakran szólítottuk fel arra, hogy mondják el részleteket azokról a megfigyelésekről, amiket a németeknek Belgiumban és északi Franciaországban való uralmáról tettem."

"Sohasem éreztem magamban vágyat arra, egyébként sincs ennek a megírására való tollam, hogy kellő képet rajzoljak azokról a jelenetekről, amelyek fölforgatták a véremet, felforgatták az alatt a két esztendő alatt, amikor tízmillió nép segítségével töltöttem el az időmet."

A Belgiumban elkövetett szörnyűségek a német "rendszer" következményei. "Az elpusztított otthonoknak és városoknak a látása, azután látni az örvgygyrót és apatlanná lettüket, a lenyomordottakat, látni a népet, amely csak igen gyöngyön táplálkozhatott, az elgyengülést, tízezer meg tízezer belgának a német bányákba és gyárakba való deportálását, a férfiak és nők kivégzését az a hazájuk iránt való szeretetük megmutatásáért, minden pénzforrásnak a kirabolását, a kifosztásait, az országának a vádó marháit és lóit és szovott árutól való megfosztást: mind-ezeknek a tanuja voltam és nem segíthettem másképpen, mint a tiltakozással és a részvétellel ezek ellen a szörnyű idők ellen... És mindent az állapotot nem az indulat hozta létre, hanem minden a kiszámítás eredménye volt, az az elv, amely szerint a németeknek kell az egész világon uralkodnia."

"Mind ezekről a dolgokról tud a világ, de amit igazán soha senki sem fog megtudni, milyen az a néma hatálveregedés, a kifejezés nélkül való arca mindazoknak a millióknak, a kiknek a lelke az indulatok rettenetes viharát szenvedte át. És miért történt mindez? Mert ez a szabadság és demokratikus nép nem volt hajlandó a testének kiszolgáltatására az autokrácia számára."

"En magam azt hiszem, hogy ha mi is nem állunk most harcba és nem harcolunk tovább, mivelünk is megtörténhetnek ezek a dolgok, de, bár a széles Atlanti óceán véd-nem is meg bennünket, mégsem szabad Belgiumot elfelejtenünk. Vajjon, érdemes-e elűnni egy olyan világon, amelyben egy szabad és ártatlan népet a sárba tipornak és ez ellen nem kelljen fegyvert ragadni a tiltakozás jeléül...?" Herbert Hoover."

A német proklamáció Lilleben 1916. áprilisában.

"Ennek következtében a lakosokat el fogjuk deportálni és elvisszük őket a vidékre. A deportált embereket az elfoglalt francia földre viszzük, messzire a front mögé, ahol földművelési munkára fogjuk őket használni, de nem kell nekik semmi katonai munkát végezniük. Ez az intézkedés módot ad nekik arra, hogy javítsanak a helyzetükön."

"Szükség esetén előlmi szert lehet majd kapni a német rakétákból. Mindegyik deportált személynek megengedik, hogy harmóniumot, kilogramm súlyú podgyaszt (házi szükségleteket, ruhákat, stb.) viszhessen magával. Elnék az elől-szítéssel jó lesz hamarosan rend-bejenni."

"Ezzel elrendelem, hogy további parancsok senki sem változtassa meg az lakása helyét. Senki se hagyhatja el a törvényesen bejelölt lakását, nem hagyhatja el est 8 órától egészen reggel 6 óráig a német elől szerint számitva, ha a kellő formájú távozási engedély nincs."

"Minthogy ez visszavonhatatlan rendelkezésem, a népek az érdekében áll, hogy esendben legyen és engedelmessédjék."

"Lille, 1916. április. "A parancsok"

Figyelmeztetés, amit minden házbá elküldtek Lilleben.

"A ház minden lakója, kivéve a tízenegy éves aluli való gyermekek és az anyjuk, valamint az öreg emberek is, kötelesek elkészülni lenni egy és fél óra lefolyásán az elszállításra."

Kilencven percet adnak Lille lakosainak, hogy készen legyenek a deportálásra.

"Egy katonafiszta dönt majd a felett, hogy milyen embereknek visznek a koncentrációs táborokba. A végül a város minden lakosának a háza előtt kell állnia, s csak rossz idő esetén maradhatnak az udvarban. A ház kapujának nyitva kell lennie."

"Angolország magatartása mind nehezebbé teszi a város lakosságának élelmettel való ellátását." "Avégett, hogy lehetőleg enyhíven legyen a nyomor, énkéntes munkára kérék nemrégiben a német hatóságok a lakosságot. A fel-szállítás nem jart olyan eredmény-nyel, mint amilyent vártunk tőle."

PROVIDENCE JEWELRY COMPANY értesíti üzletfeleit, hogy a Fifth Avenue 719 szám alól új hely-ségebe költözött. — Új címünk tehát 805 Liberty Avenue, Pittsburgh, Pa.

Washington Foch

Katonai szakértők

Washington, Egyesült Államok a vezérkara a leg-lommal viseltetik is iránt. Arról a nemzeti immár március megfळेzi, rendkés merésles nyilatkozás kes körök és azt a legszebb tényejeje. Most már teljesen Foch generális mit is, ott is bizony ket. A francia, az kai katonáknak egy meg ezáltal a nag előli biztos mésszári akkor áldozott fel a mikor arra szükeg az azzal megállított német előnyomulást.

A németeknek azt sít, hogy ketté vágy és francia hadsere teljesben megakadály hadsereg, amelynek védi, igaz, hogy sok mint a támadó féle csapatok halált meg denek. Hlletkes kö-lában nem hiszik lenység valaha is a francia fővárost. ténhetik, hogy olyba 'ba' jut, ahonnan egy de közelebb nem fo ha. Bizonyosra

BETEGEKNEK INGYEN TANÁCS. DR. A. NEUMAN az összes orvos és gyógyszerészek tanácsa. 28 év e pályán működő MAG. AK. ORVOS. 147 Ellison St., Paterson, N. J. Minden beteg bármilyen korotban meg-lalhat. — Nőgyógyászati, gyermekgyógyászati, szexuális betegségek. — Rendelék hely: Belföldi 3-10, esti 8-10. Vastársz 9-10-12-ig

DR. LORENZ Pittsburghban férfiak részére az egyedüli specialista. 644 Penn Ave., Pittsburgh, Pa. Rendelék órák: Hétfőn, szerdán, pénteken reggel 9 órától este 5 óráig. Kedden, csütörtökön és szombaton reggel 9 órától este 9 óráig. Vasárnap és ünnepeken reggel 10 órától d. u. 2 óráig. 24 EV ÖTA FOLYAT MÁR GYAKORLATOT.

Washingtonból indult és távoznunk előtt Ba-ügyminiszter szemlélt lettek. A hadügyminis-ten beszédét is intéz-jük, amelyben a többek között mondták: "Dicső francia hőso-ért jöttetek át az oceán. Amerika népe láthatos-teket, hogy szemlöl sze sa azokat a hőseket, a harctereken véghez v-tetteikkel mindörökké neveiket a hőso-könyvének lapjaira. mennyien a hősok hőso- tok. Egy olyan hads- vagytok a tagjai; amel sem ösmerte azt a sző- ség és azt a népet képs- amely kész meghalni a- gáért.

Ti most hazamentek, ba és amikor oda fogt- azt fagyátok tapasztalni a mi-hádseregünk, am- kor amikor elhagyátok tokat, még csak kicsi- immár egy hatalmas és- tévő tényező. Amikor t- tások hazatokat, az a- amerikai csapatok szá- lag csekély volt, de most mint 700 ezer amerikai- fogtok ott találni, akik nagyobb lelkesedéssel- át harcolni, hogy viss-

Végja ki ezt a címet LOGAN GOAL

MAGYAR BÁN Ha nincs meglepő lakóhelyét akarja válto- kertiben évek óta nagy- EEBEN A KERÜLET- A sző magassága 4-60-1 dollárt fizetnek Templomok, iskolák, mo- minden bányapészükön- Ennek a kerületnek a West Virginia legszebb- kerületben magyar egy- vagy kérdésközön szer- 429 Second Avenue, Pitt- letes felvilágosítást.

LOGAN GOAL

LOGAN GOAL

LOGAN GOAL

LOGAN GOAL

LOGAN GOAL

LOGAN GOAL

LOGAN GOAL

Washingtonban dicsérik Foch generális stratégiáját.

Katonai szakértők szerint az ő terve a végső győzelem alapja.

Washington, jun. 13. Az Egyesült Államok hadseregének a vezérkara a legnagyobb bizalommal viseltetik Foch generális iránt. Arról a stratégiáról, amelylyel a német támadásokat immár március óta állandóan megfékezi, rendkívül nagy elismeréssel nyilatkoznak az illetékes körök és azt a háború egyik legszebb tényeként tekintik. Most már teljesen érthető, hogy Foch generális miért adott fel tiszteletteljesen a nyugati fronton, ott is bizonyos területeket. A francia, angol és amerikai katonáknak ezreit mentette meg ezáltal a nagy tömegek elől biztos megszállástól és csak akkor áldozott fel embereket, a mikor arra szükség volt, amikor azzal megállította a további német előnyömlést.

A németeknek azt a törekvést, hogy kettő végig az angol és francia hadsereget, immár teljesen megakadályozta. Az a hadsereg, amelylyel most Páris védi, igaz, hogy sokkal kisebb, mint a támadó fél, de azok a csapatok halált megvetően küzdenek. Illetékes körök egyáltalán nem hiszik, hogy az ellenség valaha is elérhesse a francia fővárost. Az megtörténhetik, hogy olyan távolságra jut, ahonnan ágyuzhatja azt, de közelébe nem fog jutni soha. Bizonyosra veszik, hogy

HŐS LELKESZ.

Megmentette megsebesült zászlósát.

Páris, jun. 13. Egy amerikai lelkes hősi bátorsággal kimentette megsebesült zászlósát a tűzvonalból és a hátán vitte őt a köztözhelyre. John Cliffordnak hívják a hőst. A tucsoni, Ariz. baptista egyháznak volt a lelkes, most pedig a Y. M. C. A. szolgálatában van a nyugati fronton. A mai haraktereknél történt, hogy az amerikai csapatok egy támadása nyomán Warren Dun ezred megsebesült a németek golyózáporában. A lelkes erre a legnagyobb golyózápor közepette odaküzdött a sebesült ezredeshez, hátára vette őt és visszaküzdött vele a hadvonalhoz, majd elvitte a legközelebbi köztözhelyre. A lelkes hősi tevényt kiintették.

A SZÉPSÉG TITKA MÁR NEM TITOK.

Szél és por — víz a szappan. Ezek azok, melyek kiszáradják, vöröses teszik az arcot és tönkreteszik a természetes, ifjú szépséget.

Ha arcnak, kezünk, keblünk bőrért úgy megvárjuk, hogy a bőrből a természetes olaj ne száradjon ki, akkor a muló esztendőnk nem fogják elhervasztani, megráncosítani a bőrt.

LILIAM CSOKOR

mely négyféle szorból, a Vörös Kereszt Lilium Krémjéből, Lilium Szappanból, Lilium Puderből, Lilium Tejből áll, megvédi a bőrt, megakadályozza, hogy annak szépsége elhervadjon, megráncosodjon, sőt még a belülről eredő kiütéseket, pattanásokat, s. b. is eltávolítja a pattanások ude, fehér, ifjú, básony-simáságu bőrt ad.

Az egész, négyféle szorból álló Lilium Csokor ára két dollár a külföldre a pénz a rendelkezés, ha a valódit akarja, erre a címre:

EGY MILLIÓ SAMMI A NYUGATI FRONTON.

(Folyt. az 1. oldalról.)

felemelt fővel állunk és elhatározásunk törhetetlen: Bennünket le nem győznek. És mit mond Amerika?

— Itt vagyunk mi is, átselelve a veszedelmekkel tele ocean, amint azt Lafayette és Rochambeau tette annak idején. A cél szolgálataiba szegődöttünk iparunkat, termékeinket és jövőnk szászerevével állandóan, míg csak a sikert ki nem vívtuk.

Igy nyilatkoznak azok, a kik az ügyet hűségrel szolgálják és akik szemmel előtt csak egy cél lebeg, az emberiség jogainak és a civilizációnak a megmentése. E cél előhárossal lesznek önk. Nagy hivatás és nagy felelősség vár mindnyájukra: diadalmat vívni előre a csilagsávok lobogót.

A hadügyminiszter beszédét színi nem akaró viharos lelkesedéssel fogadták. Majd March generális vezérkari főnök szövege az új tiszteket. Kijelentette, hogy az Egyesült Államokat semmi sem tértheti el kitűzött céljától. Hasztalan leselkednek a buvárhajók, hiába foglal el területeket az ellenség a nyugati fronton. Amerika tovább folytatja a csapatok küldését és a mikor az Egyesült Államok ereje és hatalmának teljes nagyságában fog megjelenni az európai haraktereken, akkor fog elérkezni az igazi leszámolás, melynek nyomában győzedelmeskedni fog a jog és az igazság.

A hallgatóság a vezérkari főnök beszédét is zajos lelkesedéssel fogadta, amely után a hadügyminiszter személyesen nyújtotta át a kinevezési okmányt minden egyes tisztnek, szíves és buzgó készorításal.

FURCSA VÉGRENDELLET.

Egy megrögzött aggyastyan a százezer dolláros vagyonát egy kutyakórházra hagyta.

Buenos Aires, június 14. A múltkor bontották fel James O'Neill nagykereskedőnek a végrendeletét. O'Neill évekkel ezelőtt kivándorolt Írországból Argentínába a szép vagyonra tett szert. A végrendeletében meghagyta, hogy a vagyonát egy dublini és egy buenos airesi kutyakórházra és kutyatemetőre hagyja. O'Neill bogaras embernek ismerték a barátai. A rokonok a végrendeletet megtámadták azzal a megjegyzéssel, hogy élete alkonyán O'Neill már nem volt az eszénél s hogy a kutyák kisebb vagyonnal is melegegédhetnének a házuk után.

TRANSATLANTIC TRUST COMPANY
NEW YORK

FŐZLET: 67 William Street
FIGKTELEP: 109 Avenue A.

ALAPÍTÓKE ÉS TARTALÉKOK:

1.400.000.00 DOLLÁR
BETÉTALLOMANY:
7.000.000.00 DOLLÁR

A Transatlantic Trust Companynál betéteket tart: az Egyesült Államok Kincstára, az Amerikai Postatakarékpénztár, New York Állam és New York Város.

ELUTAZTAK A KÉK ÖRDÖGÖK.

Washington, jun. 14. A kék ördögök utra keltek, hogy visszatérjenek a nyugati harakterek. A kék ördögök, akik voltak a francia katonák voltak a híres Alpine chasseurokból, a múlt hónapban jöttek Amerikába, hogy elősegítsék a harmadik Szabadság köleség ügyét. A százötven főből álló csapat hatalmas körutat tett Amerikában és mindenütt, ahol csak megfordultak, nagy lelkesedéssel fogadták és üdvözölték őket a városok közönsége. Elvégezték feladatukat, most visszaindultak a harakterekre.

Washingtonból indultak utra és távozásuk előtt Baker hadügyminiszter szemlét tartott felöttük. A hadügyminiszter egyben beszédet is intézett hozzájuk, amelyben a többek közt a következőket mondotta:

"Dicső franciák! Ti azért jöttetek át az oceanon, hogy Amerika népe láthasson benneteket, hogy szemlét szembe lássanak azokat a hősokeket, akik a haraktereken véghez vitt vitéz tetteikkel mindörökké bevészték neveiket a hősök aranykönyvének lapjaira. Ti valamennyien a hősök hősei vagytok. Egy olyan hadseregnek vagytok a tagjai, amely sohasem ösmerte azt a szót: veregség és azt a népet képviseltek, amely kész meghalni szabadságért.

Ti most hazamentek hazátokba és amikor oda fogtok érni, azt fogjátok tapasztalni, hogy a mi hadseregünk, amely akkor amikor elhagyttátok hazátokat, még csak kicsiny volt, immár egy hatalmas és számottevő tényező. Amikor ti elhagytátok hazátokat, az ott levő amerikai csapatok száma aránylag csekély volt, de most több, mint 700 ezer amerikai katonát fogtok ott találni, akik a legnagyobb lelkesedéssel mentek át harcolni, hogy visszaadják

EGY FRANCIA KÉMNŐ SORSA.

Egy katona övégyét, akit a francia hatóságok rajtaszoptek kémkedésben, halálra ítélték.

Páris, jun. 13. A hadügyminiszterium rövid közleményt jelentetett meg arról, hogy a haditörvényszék M... asszonyt, egy francia katona övégyét, kémkedésben bűnösnek találta és halálra ítélte. Az asszony nevé a közleményben nem hozták nyilvánosságra. A kémnő harminchét esztendő s az ügybe bele volt keverve Noel nevű tizenhat esztendő fia is, akinek a sorsa felett a haditörvényszék úgy intézkedett, hogy a fiatal koranál fogva egy javítóintézetbe kell küldeni. A nyilvánosság a kémnő asszony ügyéről vajmi keveset tudott, mert a tárgyalás zárt ajtókkal folyt le. Csak annyit tudott ki, hogy a férje 1916 márciusában a fronton elvesztette az életét s hogy a halála után az asszony olyan életet él, hogy a környezetében a "vig övégy"nek nevezték. A pénzt, amelyet örökölt, rövidesen elköltötte s azután össekötésbe lépett egy Spanyolországban élő göröggel, aki német kém volt s aki az asszony útján bizonyos francia hadititkokhoz akart jutni. Arról már nem tud a nyilvánosság, hogy ezek a hadititkok milyen természetűek voltak s hogy az asszony csakúgy ugyan továbbította-e azokat a Spanyolországban levő görög származású német kémhez.

VÖRÖS KERESZT PATIKA

8901 BUCKEYE ROAD, CLEVELAND, OHIO

A NÉMETEK EGY ÚJ VERDUN ELŐTT ALLANAK.

A franciák biztosra vessik, hogy Páris előtt a németek ismét sajtósrjúkat fogják megáni.

Páris, jun. 14. A francia fővárosban szinte napról-napra növekedik a bizalom az emberkekben, hogy a szövetségesek képesek lesznek a várost megvédeni a beható ellenség ellen s hogy a németek, minden igyekeztük ellenére se fognak tudni elérni odáig.

A városban nagyon sokan vannak olyanok, akik emlékeznek arra, mikor 1914-ben a németek csak tizenegy mérföldnyire voltak a város falaitól. Akkoriban azokból a falvakból, amelyek Párisot csak hat, hét mérföldnyire voltak, kétségbeesetten menekültek. A pánik óriási volt: e pániknak most se híre se hamva. Senki se fél, senki se remeg és senki sincs, aki a legrosszabbtól tartson, holott most a németek sokkal nagyobb erővel törekuszenek a céljukat elérni, mint akkor.

Azonban s ez nagyon természetes, a város védelmére minden lehetőséget megtesznek. Clemenceau miniszterelnök személyesen ügyel fel arra, hogy a védelmi eszközök mind a helyükön legyenek.

Bár senki se hiszi, hogy erre sor kerüljön.

"Páris, mondja egy francia katonai szakértő, sokkal jobban meg van erősítve, mint annak idején Verdun volt. Legalább egy milliónyi németre lenne szükség, hogy az ostromot felvehessék. S akkor is egészen bizonyos lenne, hogy ez az egy millió német a sirtját ásná meg magának a város falai alatt, mint ahogy annak idején Verdun falai alatt megásta."

A Petit Parisien szerint Páris annyira megvan erősítve, hogy Németország komolyan nem is gondolhat arra, hogy elfoglalására küldje a fiait.

AZ AMERIKAI ASSZONYOK NEM TUDJÁK MI A HÁBORU.

Chicago, jun. 14. Dr. Esther Lovejoy, a volt portlandi egészségügyi főfelügyelő nagy beszédet tartott tegnap este a Medical Women National Association előtt. Beszédében kijelentette, hogy az amerikai asszonyoknak, azalatt, míg Franciaországban az áldozatok mértékételenn mennyiségét és minőségét hozzák az asszonyok, fogalmuk sincs arról, hogy tulajdonképpen mi is a háboru.

Mig, mondta a doktor kisaszony, odát az asszonyok áldozatokat hoznak, addig ideát magassarku cipőben járnak az asszonyok, könnyű ruhákba öltözködnek és a háboru nekik csak egy érdek, idegizgató sztori.

A kisaszony most tért vissza egy hat hónapos franciaországi tartózkodásból. Az ő kijelentése szerint azokon a francia területeken, amelyeket elfoglaltak a németek, háromszázötvenezer tizenhat esztendősek idősebb leány és tizenegyesztendősek idősebb fiú hurcoltak magukkal, mint rabszolga.

"A németeket, mondta a volt portlandi egészségügyi felügyelő, a rabszolgák megválasztásában három szempont vezeti. Hogy azok vagy harcoképesek legyenek, vagy dolgozni tudjanak, vagy gyermekeket tudjanak a világra hozni.

Ha a német asszonyok letették volna azokat a számszámokat, amelyeknek a használatával a harcra vonult férfiak helyét foglalják el, a háborunak már régen vége lenne.

Ha az amerikai asszonyok télen téli ruhát viselnének és nem járnának olyan lenge öltözékben, mint nyáron, akkor nem lenne szén tülfogyasztás és nem lenne szükség széntelen hétfákra.

Az egyetlen nagy dolog, amit az asszonyok és leányok Amerikában tehetnek, az, hogy mindennap próbálják meg a férfiak helyét elfoglalni, hogy ezáltal az egész ország egész férfierejét a szövetségesek segítségére lehessen küldeni Franciaországba. A délen most van a

HATALMASAN VÉDEKEZNEK A FRANCIAK.

(Folytatás az 1-6 oldalról.)

részt (60 ezer ember). A csaták egyike voltak a legvéresebb ütközeteknek. A német veszteségek meghaladták a huszazretet.

London, jun. 13. Az Oisne fronton angol hadipilóták is közreműködnek az ellenség hadállások bombázásában. Vasárnap óta az angol hadipilóták huszonkilenc ellenséges repülőgépet pusztítottak el. Ugyanezen idő alatt tizenöly tonna robbanóanyagot dobtak alá. Haig generális jelentése szerint Arrastól délkeletre az angol csapatok sikeres támadást intéztek a németek ellen.

AKI GYERMEKÉT

szereti, aki azt akarja, hogy gyermeke ne szenvedjen fájdalmat és szépen fejlődjön, az állandóan kéznél tartsa a

ROMKOT,

mely a legjobb szer KÖLKA, HÁSGÖRCS és más gyermekbetegségek ellen. Ha gyermeked SIR és nem tud aludni, vegyen neki az ottani patikában vagy otthon 35 centért egy üveg ROMKOT, melytől azonnal visszanyeri nyugalmát. Ha az eredeti ott helyben nem kaphatja, küldjön be 35 cent árá helyéget. Ha 3 üveget akar küldjön be egy papírdolárral egy közönséges leveleiben erre a címre:

ROYAL MFG. CO.
Duquesne, Pa.

Aki 3 üveget rendel, az ajándékba kap egy gyönyörű festményű fali KALENDARIUMOT

Vágya ki est a címet s örízze meg, mert szüksége lehet reá.

LOGAN COAL OPERATORS ASSOCIATION
LOGAN, W. VA.

MAGYAR BÁNYÁSZOK FIGYELEM!

Ha nincs megelégedve a munkájával, munkahelyét vagy lakóhelyét akarja változtatni, jöjjön a mi területünkre. Logan, EBEN A KERÜLETBEN SOHA SEM VOLT SZTRAJK.

A szén magasága 4-6 láb között változik és mi egy kárót 60-100 dollár fizetünk. A káré nagysága 14-24 tonnaig, minden bányászunkon vannak.

Ennek a területnek a középpontjában van Logan, mely egyike területben magyar együtetek is vannak.

Ha elsőosztály munkát akar jó fizetéssel, jöjjön azonnal, nagy keresésközdönjön személyesen vagy leveleiben az irodánkban, 439 Second Avenue, Pittsburgh, Pa., ahol saját nyelven kap részletes felvilágosítást.

LOGAN COAL OPERATORS ASSOCIATION
Logan, West Virginia.

MAGYAR-VEGYÉSZ A HADSEREGBEN.

A Royal Mfg. Company Duquesne, Pa-i gyógyszergyár egyik kiváló vegyészét, Kovács Dezső urat itt képbén bemutatjuk. A fiatal vegyész 3 hónap óta Camp Lee, Va.-ban szolgál a csillagszámú zászló alatt. Kovács Dezső nem sokáig volt katonának, mert 3 heti katonáskodás

után megismerték kiváló nagy tudományát és azonnal beosztották az egészségügyi vegyészeti osztályhoz. Amint értesülve vagyunk, Kovács Dezső június 1-én tiszti rangot kapott. Gratulálunk a fiatal magyar vegyésznek, valamint edes atyjának, Kovács Kálmának, aki igazán büszke lehet arra, hogy oly jó fiút nevelt, aki az amerikai hadseregben is büszkeséget szerez a magyar névnek.

EHINCSÉG NÉMETORSZÁGBAN.

Páris, június 13. Annak ellenére, hogy Németország teljes erővel rávetette magát a nyugati frontra — írja az Echo de Paris — odahaza még sincs rendben a szénája. A nevezett lap közli a berlini Arbeiter-Zeitung egyik legutóbbi hírért, amely azt mondja, hogy Zenerfort árvaházában hat gyermek ehínség következtében meghalt. A nevezett lap még több hasonló esetről emlékszik meg.

MEGSZOKOTT RABOK.

Nashville, Tenn., június 12. Az itteni feyházból három fegyveresek sikerült megszökniük. A hatóságok megtették minden intézkedést a fegyveresek megkerítésére, de eddig még nem sikerült a nyomukra akadni.

NUXATED IRON

növeli a gyenge, ideges és megsebesült emberek erejét sok esetben már tíz nap alatt. Használják és nagyon ajánlják őket Egyesült Államok Szenátorok és Kongresszusai tagjai, ismert orvosok és volt egészségügyi hivatalnokok. — Kárózzon meg orvosát vagy gyógyszerészt a miat.

MEGINDULT AZ ÜZENETKÜLDÉS MAGYARORSZÁGBA A VÖRÖS KERESZT UTJÁN.

A szabályok értelmében mindenkinek, aki üzenetet akar küldeni, egy amerikai polgár ajánlólevelét kell bemutatni. Aki

AZ AMERIKAI MAGYAR HÜSÉG-LIGA

tagja, annak ajánlólevelre nincs szüksége, mert az

AMERIKAI MAGYAR HÜSÉG-LIGA TAGSÁGI IGAZOLVÁNYA A LEGJOBB AJÁNLAT.

Mutassa fel tagsági igazolványát és üzenetét a Vörös Kereszt akadálytalanul továbbítja, ha kifogásolni valót nem üzen.

MÁS AJÁNLATRA SZÜKSÉG NINC.

Legyen tagja az Amerikai Magyar Hűség-Liganak és bizonyítsa ezzel is, hogy hű Amerikához és annak intézményeihez.

AZ AMERIKAI MAGYAR HÜSÉG-LIGA

tagja lehet minden amerikai magyar férfi és nő, polgár és nem polgár. TAGSÁGI DÍJ EGYSZER ÉS MINDENKORRA 1 DOLLÁR.

Felvilágosításért írjon e címre:

AMERICAN HUNGARIAN LOYALTY LEAGUE
123 East 23rd Street, New York, N. Y.

CLEVELANDI HIREK.

JULIUS NEGYEDIKÉNEK MEGÜNNEPLÉSE.

A Szabadság-ünnepe az egész város együtt üli meg. — Intézkedés történt az idegenszarmazású lakosság részvételének megnyerésére is. — Uj polgárokat fognak felesketni július negyedikén. — Kiváló szónokok fogják a nagy nap jelentőségét méltatni.

Harold T. Clark, a clevelandi amerikai bizottság titkára intézkedett azért, hogy július negyedikén, amikor az amerikai nép a szabadság napját ünnepli meg, a város idegen származású lakossága együtt ünnepeljen a bennszülöttekkel.

Erre nézve széleskörű terveket dolgozott ki az amerikai bizottság, amelyek megnyerték az illetékes körök tetszését. Az ünnepély rendezéséért a bizottság az idegen származású lakosságnak a terve, hogy július negyedikén délután a Brookside-Parkban egy nagyszabású népgyűlést rendeznek, amelyen a város összes idegen származású lakói részvehetnek.

A Brookside Stadium, ahol az ünnepélyt akarják tartani, feltétlenül alkalmas erre a célra, már csak azért is, mert ott egyszerre több szónoklat történhet meg.

TIZ ESZTENDŐS JUBILEUM.

A est sidei Szt. Imre Lovag és Betegsegélyző Egylet Lovagosztályának tíz éves jubileuma fényes ünnepségek közepette folyt le. — Rátz János plebánost díszelnékné választották meg. — Az ünnepély szent mise. — Diszgyűlés és vacsora. — Táncmulatsággal végződött a pompásan sikerült jubileumi ünnepség.

Sokáig emlékeztetés ünnepeként rendezett a west sidei Szt. Imre Lovag és Betegsegélyző Egylet Lovagosztálya, amikor fennállásának tíz éves jubileumát ünnepelte meg.

A jubileumra számos clevelandi testület küldte ki megbízottját és az, a reggeli szent misétől kezdve, egészen a táncmulatságig a legnagyobb rendben, fényes keretek közt folyt le.

A kiküldött emberek és a megjelent vendégeket a hitközség területén a jubiléum lovagok és a Szent József egylet lovagjai teljes díszben fogadták. Ezután ünnepélyes bevonulás volt a templomba, ahol Rátz János plebánost szent misét mondott a Szent Imre egylet meghalt és 45 tagjairól.

A szent mise alatt a hitközség énekára Tóth József kántor vezetésével a jubiléum énekeket énekeltek. Az ünnepélyes szent mise végzetéért az egyletek bizottságai felvonultak az iskola feletti díszterembe, ahol Rátz János plebánost a lovagosztály főparancsnoka üdvözölte a megjelenteket. Ezután felkérte Kolonits Béla egyetlentől a tiszteletbeli hivatalra, aki megköszönte az egyletek és magánosok szíves megjelenését.

A tiszteletbeli ebéd megkezdése előtt felkérte Rátz János plebánost az ünnepi beszéd megtartására.

Rátz János plebános először is rövid imát mondott, ezután hosszabb beszédben üdvözölte a jubiléum lovagoszlályt és arra kérte, hogy legyen ezután is oly lovasias mint eddig volt és nagy örömeinek adott kifejezést afelett, hogy a hitközség területén levő egyletek között a legnagyobb béke és szeretet egyetértés uralkodik.

Kolonits Béla tiszteletbeli következő egyletek bizottságait kérte fel beszédre: Clevelandi Szent László egyetlentől Drabb Mihályt, east oldali Szent Imre egyetlentől, Vitányi Jánost, gör. kath. Szt. Mihály egyetlentől G. Kovács Mihályt, a Szt. István Ifjúsági egylet elnökét, a clevelandi I. Ifjúsági Férfi és Női Egylet a férfi osztály részéről Csoltó Istvánt, a női osztály részéről Deák Istvánt és Darvas Izabellát, a Zrínyi Miklós Egyetlentől Potocz András, a 188-as egyetlentől Puskás Ferencet, az Árpád-házi Szt. Erzsébet egyetlentől Blaskó Jánosné, a Verhovay 14-ik főútról Vantuek Jánost, a Verhovay 45-ik főútról Járóvics Gyulát, a W. of W. Egyletétől Fancsaly Ignácot, a west sidei Ifjúsági egyetlentől Lakó Józsefet, a Szt. István Férfi és női egyetlentől

ra, már csak azért is, mert ott egyszerre több szónoklat történhet meg.

A július negyedik ünnepélyen Theodore Roosevelt, James M. Cox ohioi kormányzó, George A. Schneider, a Cleveland Athletic Club titkára, William L. Day, volt szövetségi bíró és mások jelennek meg, hogy az ünnepély előtt szónoklatot tartsanak.

Julius negyedikén fogják az angol tanfolyamok hallgatóinak a diplomát is átadni, amely bizonyítékul szolgál az arról, hogy az angol nyelv tanulásában az idegen származásúak mennyire haladtak előre. Ugyanakkor fogják több új polgárt is felesketni, akikhez D. C. Westenhaver szövetségi bíró fog beszédet mondani.

NEW YORKI MODERN SZINPAD Thury Ilona és Dobó Böske

szimre kerül vasárnap, június 16-án, délután 2 óra 30 perckor a GRAND SZÍNHÁZBAN (E. 9-ik utca, közel a Huron Rthos) BENT AZ ERDŐBEN GARVAY ANDOR NAGYHEATASU SZINMŰVE. A New Yorki Modern Szinpad vidéki előadásainak programja: AKRON, június 16-án este: BENT AZ ERDŐBEN. LORAIN, Broadway Theatre, jun. 17: BENT AZ ERDŐBEN. TOLEDO, Strick Hall, június 18: BENT AZ ERDŐBEN. DETROIT, Delray kis színház, jun. 19: BENT AZ ERDŐBEN. SO. BEND, Magyar Ház, jun. 20: BENT AZ ERDŐBEN.

NYOLC ÚJ SOCIAL CENTER. A CSEH VEZÉR CLEVELANDBAN.

Több clevelandi egyház körében alakítanak népszerűségi és szórakozó tanfolyamot.

A clevelandi Federated Churches egyik albizottsága a napokban tartott értekezleten elhatározta, hogy a közel jövőben nyolc egyház körében felteszik népszerűségi tanfolyamot, a már ismert Social Centerek mintájára.

A bizottság nyolc kerületet osztotta be a várost és a Social Centeret olyan környekben helyezik el, ahol egyes nemzetiségek laknak, hogy részükre a tanfolyamok könnyen elérhetővé tegyék.

Igy a Broadway környékén, ahol mintegy nyolcezer esz lakik, a Broadway Methodist templomban lesz a Social Center, egy másik a Woodland Avenue Presbyterian templomban, melynek környékét olaszok lakják. A többi hat Social Center is olyan vidéken nyitják meg, ahol idegen származásúak laknak.

Rövidesen amerikai szent misét fog tartani az első Magyar Református egyház és a North-Congregational egyház körében.

ÜZENETKÜLDÉS MAGYARORSZÁGBA.

A Vörös Kereszt Egyesület iródnájának címe után ahol a Magyarországra szóló üzenetek elküldése ügyében intézkedni lehet.

Az utóbbi napokban clevelandi olvasóink közül számosan érdeklődtek a Vörös Kereszt Egyesület iródnájának címe után ahol a Magyarországra szóló üzenetek elküldése ügyében intézkedni lehet.

SZERELM ÉS TAKARÉKOS SÁG.

A városban érvénybe hozták a takarékoság elvét.

ERDEKES MÓDON IGYEKSZIK A VÁROSHÁZÁK EGYIK TISZTISZELŐJE A TAKARÉKOSÁGI BÉLYEGET FORGALOMBA HOZNI.

A Takarékosági bélyeg, amely a városban forgó tisztviselő, akinek fökötelessége a házassaladónkat az engedélyező okirat kiállításánál amikor átveszi az okiratot járó 80 cent díjat, a fiatal férjlelőtől még 25 centet kér s amikor megkapja a kvódrát, akkor átnyújt egy Takarékosági bélyeg, mondván: itt van a legjobb alkalom a takarékoság megkezdésére. Ha a gyantulan jelölt 60 dollárral akar fizetni, akkor el lehet készülni arra, hogy a buzgó tisztviselő egy dollár értékű bélyegét fog rászólni.

FÁBIÁN JÁNOS

hegedűtanár, a clevelandi szimfonikus zenekar tagja, hegedűlelkéket ad lakásán: 2824 LORAIN AVENUE CLEVELAND, O. FIGYELEM! FIGYELEM! Érdemes tanulmányozás lea a MULT JELEN ÉS A JÖVENDŐRŐL, június hó 16-án, vasárnap este 8 órakor az Amazon Hallban, Lorain Avenue 2843. szám alatt. Szabad bemenet mindenkinél!

REGÉNY.

A primadonna.

IRTA: GARAI FERENC.

(27-ik folytatás.) Mialatt Margit bátyjának esze dezett, ő cinikus mosolygott magában, tekintettel: András tekintetét kereste, hogy bele szuggorja a húgának adandó feleletet.

Nem szól közbe, nyugodtan hallgatta végig ennek a szerencsétlen leánynak feldokló szavait, valósággal kéjelgett Margitnak rettenetes lelki fájdalomában, az gyönyörűséget, Csillagát elérve látta, bosszuszomját kielégítve, ha még nem is teljesen, de tudta, hogy nem akadályozhatja már meg semmi sem, senki sem, hogy meg egyet rugjon az általa annyira gyűlölt, Bottlik család utolsó sarjadról.

Várta András szavait, bár tudta, hogy a koca az ő javára fog elődlni. És hogy hamarabb lássa diadalát, ő szakított a kinos esendőt s Bottlik elé állva szólott:

— Nos, hát miért nem felelsz? Miert nem követed hűgösködnak okos tanácsait? Miert nem méz velem? Miert nem utasítod ki engem, engem, aki mindent eldobott miattad? Megérdemled, hűségem és szerelmem jutalmaznod kell. Menj, felejtse el, hiszen sohasem szeretlek igazán. Vagy igen? Akkor meg mért nem felelsz e kis asszonynak? Ő csak tőlem akar elszakítani, csak a boldogságomat irigyl. Menj, kövesd a hűgödot.

Nos, rajta, határozz, én vagy a hűgödot, vagy a szerelmem közt, nem befolyásoljak — ő vagy én...

Piroska az ajtó felé indult s távozni akart, mialatt András, mintha megütött volna, hirtelen hátra fordult, odaugrott Piroska mellé s izgalomtól remegő hangon rákiáltott: — Maradj!

Margit sápadtan, remegve nézte ezt a kinos jelenetet. Lelkén erőt vett valami kimondhatatlan fájdalom, mintha szava elakadt volna, nem szólott egy szót sem, hanem lassan, ingadozó léptekkel a falhoz támaszkodva sopolygott ki bátyja szöbjéből s amikor az utórárt, górtelen elvesztette eszméletét s összeszeett.

Mánap reggel egy kórház termében ébredt fel. Első percben azt hitte, hogy almodik s csak később, mikor az apólonó tejét adott neki, tudta meg a valóságot.

Láza képződésében ismét elvonnult előtte az előző nap eseményei. Maga előtt látta a bátyját, Tibanyt, Piroskát, a mint áttőlve tartják egymást. Feliskoltott, aztán újra elvesztette eszméletét.

ATHLÉTA PIKNIK

vasárnap, június 16-án, az ifj. Bódy Béla farmján, Dover, O. Holupka zenekara. Tánce egész nap. Frissítők. Tréffás dolgok. 138-41. V.

AKAR JOBB ALLAST ÉS TOBB PÉNZT KERESNI? TANULJON ANGOLUL.

MISS DYKES ALBRIGHT MISS DYKES ALBRIGHT 612 EUCALIA AVENUE, CLEVELAND, O. Található reggel 9:30-este 9:30-ig. NYÁRI ÁRAK! 138-415

GYOMORBAJOS?

Hozassa meg az egyetlen orvosát, amely biztosan segít, a DR. HOLÉNIA-FÉLE

GYOMOR-REGULÁTOR,

amelytől eddig 100,000-en gyógyultak meg. PRÓBÁLJA MEG, Üvegjét 1 dollár 10 centért küldi Amerika legreklámerelesebb patikájá, Szent Erzsébet

Első Magyar Gyógyszertár 9115 BUCKEYE ROAD, CLEVELAND, OHIO

NE BIZZA SORSÁT A VÉLETLENRE

HA BALESET ÉRI VAGY BETEG LESZ

a pénzt a magyar osztály vezetője, Parlagh Mihály fizeti ki. Érdeklődjön ezen a címen: 3911 Lorain Ave. Telefon Lorain 1039-L vagy Harvard 823.

KIMUTATÁS.

Kovács Lajos baba jutott honfitársunk felségítésére a Szabadságok beérkezett 34 dollár.

Az elmúlt napokban felhívást közlünk lapunkban, amelyben Kovács Lajos bányász honfitársunk felségítésére kértük fel olvasóinkat. Felhívásunknak még is lett az eredménye, mert szerkesztőségünk címre többen küldték be adományukat, úgy-szintén sokan egyenesen Kovács Lajoshoz jutatták el kisebb-nagyobb pénzüsségeit.

Itt közöljük azoknak a névsorát, akik a Szabadsághoz küldtek adományt Kovács Lajosnak: Saratoga Springs, N. Y. \$1.00 Ferko István Amasa, Mich. 2.00 Szabó I., Switzer, W. Va. 1.00 Földi Sándor, Switzer, Va. 1.00 Vizi János, Switzer, W. Va. 1.00 Olbei János, Flint, Mich. 1.00 Csehi István, Flint, Mich. 1.00 Krempel János, Flint, Mich. 1.00 Névtelen, Flint, Mich. 1.00 Borka Lajos, Flint, Mich. 1.00 Klein Margit, New York 2.00 Jakisa Lydia, New York 2.00 Boda István, Oil City, Pa. .50 Lengyel Béla, Oil City, Pa. .50 Bránda János, Oil City, Pa. .50 Veres Lajos, Panama, Ill. 1.00 Juhász Károly, Panama, Ill. 1.00 Sz. Antal, Adena, O. 1.00 Czike Máté, Blythehadje 1.00 Kajdacs Zoltán, Cleveland 50 Mrs. Ondi, Cleveland, O. 1.00 Jokits S. né Lebanon, Pa. .75 Szitay Imréné, Lebanon, Pa. .50 Csáji András, Lebanon, Pa. .75 Kovács Lajos, Toledo, O. 1.00 Papp Mihály, Toledo, O. 1.00 Rozgonyi János, Pittsburg 1.00 Rozgonyi János, Pittsburg 1.00 Rozgonyi István, Pittsburg 1.00 Rozgonyi József, Pittsburg 1.00 Miskoley Ferenc, Pittsburg 1.00 Tóth Antalné, Pittsburg 1.00 Serfőző József, Lorain, O. 1.00 Koller S., Detroit Mich. 1.00

Már egészen beesteledt, a mikor a bérkocsi a lakása előtt megállott. Mint egy alvajáró ballagott fel a lépcsőn és bezárt magára az ajtót.

— Senkinek sem vagyok idehaza; — adta tudtára inasának, akinek feltűnt gazdája sápadtsága és ideges viselkedése. Nem aludt egész éjel. Ujra és újra megjelentek előtte azok az álomképek, amelyek már annyiszor gyötörték. A lelkiismeret hántotta, megbánta tetteit s szerette volna jóvátenni azokat. Nem volt nyugta, sem az ágyban; sem pedig akkor, amikor fel és alá járkált szöbjében.

Alig várta a reggelt s az volt első dolga, hogy felkereste hűgát a kórházban.

Már későn ment. A portás közölte vele a szomorú hírt, hogy a hűg az éjszaka meghalt.

Rettenetesen lesújtó hatással volt rá ez a szomorú hír. Mint egy gyermek zokogni kezdett, nem törődve azzal, hogy a kórház folyosóján csoportosuló emberek figyelték, — számköztak rajta.

— Hitvány, nyomorult gazemberek vagyok — gondolta magában — mialatt Piroskára gondolt, ifjúságának megrontójára s abban a pillanatban saját magát kívül csak azt a leányt gyűlölte jobban.

Napokig kerülte Piroskát, a ki csupa taktikából levelet küldött neki s gunyos megjegyzések között azt kérdezte tőle, hogy megunta-e már és talán más ismeretséget kötött. András nem is felelt a levelekre. Az volt a szándéka, hogy most már véglegesen szakít vele. A hűg a temetésének napján még jobban megerősödött benne ez az elhatározás s azzal a tervvel foglalkozott, hogy belép a hadsereg kötelékébe és elhelyezteti magát olyan állomásra, ahová még a híre sem juthat el annak a leánynak.

Hogy könnyebben menjen a szakítás, Piroskának egyik sérte hangu levélre válaszolt. — Megírta neki, hogy a hűg meghalt s ez a szomorú esemény annyira megröndítette lelki egyensúlyát, hogy a magánnyra van szüksége. Ezután azt is közölte vele, hogy belép a hadsereg kötelékébe s talán jobb lesz mindkettőjüknek, ha szépen, békecségesen elválnak egymástól.

(Folyt. köv.)

Dr. Király L. Albert MAGYAR ORVOS ÉS SEBÉSZ United Bank Building 310-211 Lorain és West 25-ik Street sarkán, Cleveland, Ohio.

A leg befekt

Takarékossá keresve

GRA

New Jersey szemben Hog

A Grace Jo kezdő nagy gyára a Sun hajógyár Remington puská ezer munkással, house 15 ezer mu mely 4 ezer embe meg ezeken kívül mesen érhetők el

Ezen a vidék távolságról vagy az alkalom aria, a munkás ember otthonát, melyet és ha az egyik mu lakását változtatn

Otthon-alapítot védelmében részese het. Mindezek a el. A Grace Jola s ha a vevő 10 év á körülmények kény

Mi csak bond adhatunk el lotok bond társaság nag Minden vevő értéket és a vételá a deed-et, vagyis a

Miután a Gra kás van alkalmazv időre előre biztos béreket fizetik és sok kelt el már edd várt rövid időn bel jelenlegi árak még előnyöket.

A Grace Jola bond társaság részvénya nincs, az ne

Minden vevő igazságáról és arról nek visszaváltását b

Bármily felvilá

CHE

406 B

413 Ma

Ügynök

A legbiztosabb ut otthon alapításra, befektetésre és vagyon gyarapításra a bonddal biztosított lotvételel.

Takarékosságra és a legegészségesebb helyen való otthon-alapításra keresve sem találhat alkalmasabb helyet mint a

GRACE JOLA PARK

New Jersey állam területén, — 11 mértföldnyire Philadelphia városházától, szemben Hog Islanddal, a világ legnagyobb hajógyárával, melyben harminc-ezernél több munkás dolgozik állandóan.

A Grace Jola Park tőzsomzedságában a hog islandi hajógyáron kívül még a következő nagy gyárak nyújtanak állandó munkaalkalmat: a Dupont gyár 10 ezer munkással, a Sun hajógyár 6 ezer munkással, a Chester hajógyár, melyben 8 ezer ember dolgozik, a Remington puskagyár, mely 10 ezer embert foglalkoztat, az Edyston America gyár 15 ezer munkással, a Baldwin lokomotív gyár, melyben 10 ezer ember dolgozik, a Westinghouse 15 ezer munkással, az American Cap & Fuss Co. 3500 munkással, a Vacuum Oil Co., mely 4 ezer embert foglalkoztat, a Harrison Chemical Co. ugyancsak 4 ezer munkással és még ezeken kívül sok más kisebb-nagyobb gyár. Mindezek a gyárak naponként kényelmesen érhetők el a Grace Jola Parkról.

Ezen a vidéken naponként ezer és ezer ember kényszerül arra, hogy 20 mértföldnyi távolságról vagy még ennél is messzebb helyről járjon a munkába, mert eddig hiányzott az alkalom arra, hogy közelebb juthasson lakáshoz. A lakáshiány okozta áldatlan állapotban a munkás ember úgy segíthet a legjobban, ha a gyárak közvetlen közelében alapítja meg otthonát, melyet sajátjának nevezhet. Ennek az az előnye, hogy urrá lesz a saját portáján és ha az egyik munka nem tetszik, azt mással cserélheti fel bármely időben anélkül, hogy lakását változtatni kényszerülne.

Otthon-alapításnál a legelső feltétel a házhely jó megválogatása. A házhely — lot — vételnél legyen elővigyázatos, mert biztonság az első. Csak olyan helyen vásároljon lotot, ahol az eladónak nem a loton való tulajdás az érdeke, hanem ahol a vevő érdeke feltétlenül védelemben részesül, ahol a vevő nem veszíthet, hanem az érték növekedésével csak nyerhet. Mindezeket az előnyöket pedig csakis a Grace Jola Parkban vásárolt lotoknál érheti el. A Grace Jola Parkban vásárolt lotok értéke a vételárra néz: a bonddal vannak biztosítva s ha a vevő 10 év alatt úgy gondolná, hogy lotján tulajdon vagy a lottól való megváltásra a körülmények kényszerítene: a bond társaság a pénzt visszaadja.

Mi csak bonddal biztosított és a bond társaság által megállapított törvényes értékben adhatunk el lotokat. Ilyen ajánlattal nagyon kevés Real Estate társaság állhat elő, mert a bond társaság nagyon is megnezi, mely lotoknak az értékét biztosítja bonddal.

Minden vevő megkapja a bond társaság által kiállított biztosítéki okiratot, mely az értéket és a vételárat biztosítja. A vételár teljes kifizetésekor pedig minden vevő megkapja a deed-et, vagyis a tehermentes tulajdont bizonyító öröklevelet.

Miután a Grace Jola Parktól 8 mértföldnyi körzetben több, mint 200 ezer gyári munkás van alkalmazva, miután mindezeknek a gyáraknak állandó üzemből maradása hosszú időre előre biztosítottnak látszik, miután ezekben a gyárakban a legnagyobb munkabéreket fizetik és mert a Grace Jola Park lotjaiból feltűnően rövid idő alatt szokatlanul sok kelt el már eddig is, ami azt eredményezi, hogy ezeknek a lotoknak vételi értéke nem várt rövid időn belül rohamosan fog emelkedni: mindenki használja ki az alkalmat, amíg a jelenlegi árak még érvényben vannak és szerezze meg magának az ebből származó nagy előnyöket.

A Grace Jola Park lotjaira vonatkozólag csakis olyan emberekkel álljon szóba, kik a bond társaság részéről kiállított okmánnyal igazolják magukat, mert akinek ily igazolványa nincs, az nem jogosult a lotok eladására.

Minden vevőt a helyszínére kivisszük, hogy bizonyosságot szerezzen a fent elmondottak igazságáról és arról, hogy a vevő pénzéért olyan értékű ingatlan vásárol, melyet és amelynek visszaváltását biztosítja kapja.

Bármily felvilágosítást szívesen megadunk. Kivánságára megbizottunk meglátogatja.

CHEDOMIR V. von FOERSTER, tulajdonos

REAL ESTATE AND INVESTMENTS

406 BAKEWELL BUILDING,

PITTSBURGH, PA.

413 Market Street, Masonic Temple Building, Camden, N. J.

Ügynökség és fiók iroda minden nagyobb városban. Ügynökök felvétetnek, de csak olyanok jelentkezzenek, akik bondot adni képesek

SAFETY FIRST!

BIZTOS A BIZTOS!

GARANTÁLT AJÁNLAT!

Csak oda adja a pénzt, honnét biztosan vissza is veheti.

Ne vásároljon ott, hol a pénzt vesztheti.

Pénzt visszakapja, ha nem hoz magának elég hasznot.

Lot vételnél bond biztosítékot kérjen, mely a pénzt biztosítja.

Mi csak bonddal biztosított lotokat adunk el.

Lotunk mellett az összes gyárak a legmagasabb munkabéreket fizetik.

még ma!
MUTUAL
TÁRSASÁG
nyitott,
gnak köny-
son baleset,
életbiztosi-
kivételére.
EG LESZ
agh Mihály
911 Lorain
rward 823.
138. 40
TATÁS.
jba jutott hon-
tésére a Sza-
zett 34 dollár.
okban felhívást
aban, amelyben
ányász honfi-
sére kértük fel
Felhívásunknak
edménye, mert
emére többen
ányukat, ugy-
egyenesen Ko-
utatták el ki-
nzsöszegét.
zoknak a név-
Szabadsághoz
rt Kovács La-
N. Y. \$1.00
asa, Mich. 2.00
W. Va. 1.00
rizer, Va. 1.00
er, W. Va. 1.00
t, Mich. 1.00
nt, Mich. 1.00
nt, Mich. 1.00
Mich. 1.00
t, Mich. 1.00
w York 2.00
w York 2.00
City, Pa. .50
City, Pa. .50
City, Pa. .50
ama, Ill. 1.00
nama, Ill. 1.00
O. 1.00
lythedale 1.00
Cleveland .50
and, O. 1.00
anon, Pa. .75
banon, Pa. .50
anon, Pa. .75
ledo, O. 1.00
edo, O. 1.00
Pittsburg 1.00
Pittsburg 1.00
Pittsburg 1.00
Pittsburg 1.00
Pittsburg 1.00
rain, O. 1.00
t Mich. 1.00
\$34.00
lenleg a Bel-
rmaryban St.
artózkodik, a
beérkezett 34
ttik.
unk az ada-
vócs Lajos,
vében is.
Almatlanság
nygyszerű
VÁSBOE
stán \$1.10
rt Patika
W. 26 Street,
O.
MIKSA
ORVOS
on 268-E
Cleveland
este. 10-ig.
d. u. 9-ig.
mely részéből
NUNN
thoz.
AVENUE
váltó kocsi
y. Lorain 182
spect
NTING CO.
Prospectus.
és festés.
takarók,
konzult.
gyakorlott
rek.
3762-W
rt
d, Ohio.

KÖRNYEK

Dr. György Gyula... 1888 tudom... Rendel: d. n. 4... 16-18-ig. Vasárnap... 12-ig. Telefon:...

Dr. György Gyula... 1888 tudom... Rendel: d. n. 4... 16-18-ig. Vasárnap... 12-ig. Telefon:...

Dr. György Gyula... 1888 tudom... Rendel: d. n. 4... 16-18-ig. Vasárnap... 12-ig. Telefon:...

Dr. György Gyula... 1888 tudom... Rendel: d. n. 4... 16-18-ig. Vasárnap... 12-ig. Telefon:...

Dr. György Gyula... 1888 tudom... Rendel: d. n. 4... 16-18-ig. Vasárnap... 12-ig. Telefon:...

Dr. György Gyula... 1888 tudom... Rendel: d. n. 4... 16-18-ig. Vasárnap... 12-ig. Telefon:...

Dr. György Gyula... 1888 tudom... Rendel: d. n. 4... 16-18-ig. Vasárnap... 12-ig. Telefon:...

Dr. György Gyula... 1888 tudom... Rendel: d. n. 4... 16-18-ig. Vasárnap... 12-ig. Telefon:...

Dr. György Gyula... 1888 tudom... Rendel: d. n. 4... 16-18-ig. Vasárnap... 12-ig. Telefon:...

Dr. György Gyula... 1888 tudom... Rendel: d. n. 4... 16-18-ig. Vasárnap... 12-ig. Telefon:...

Dr. György Gyula... 1888 tudom... Rendel: d. n. 4... 16-18-ig. Vasárnap... 12-ig. Telefon:...

Dr. György Gyula... 1888 tudom... Rendel: d. n. 4... 16-18-ig. Vasárnap... 12-ig. Telefon:...

Dr. György Gyula... 1888 tudom... Rendel: d. n. 4... 16-18-ig. Vasárnap... 12-ig. Telefon:...

40. A sűrűségi indítvány sűrűségi... Tisztelettel javasolt áldottat...

41. Elnök felhívja Székely György... a főgyűlés határozata folytán...

42. A 20-án felvett jegyzőkönyve... a főgyűlés határozata folytán...

43. Ezek közt van a 23, 24, 25 és... 26-án felvett jegyzőkönyvek elfogad...

44. Kirner Mihály fel. biz. tag el... bocsátását a nagygyűlés megengedte...

45. Gyűlésvezető elnök üdvözlő... nagygyűlésen megjelentek a nagygyűlé...

46. A nagygyűlés határozata értel... mben elnök felszólítja Müller Ferenc...

47. Müller Ferenc vallomása: 1914... szeptember hóban lett indított...

48. A nagygyűlés határozata értel... mben elnök felszólítja Müller Ferenc...

49. A nagygyűlés határozata értel... mben elnök felszólítja Müller Ferenc...

NYILATKOZAT. 1914. jun. 30-án maradv. \$ 140,718.42... 1914. jun. 30-ai sepr. 903,783.41... Összeg \$1,044,501.53

1914. jun. 30-ai 1917 sepr. 30-ig kiadás 798,364.17... A V. S. E. pénzváltója 1917 sepr. 30-án 246,137.66... Kulföldi felvétel, melynek bár a V. S. E....

1914. jun. 30-ai 1917 sepr. 30-ig kiadás 798,364.17... A V. S. E. pénzváltója 1917 sepr. 30-án 246,137.66... Kulföldi felvétel, melynek bár a V. S. E....

1914. jun. 30-ai 1917 sepr. 30-ig kiadás 798,364.17... A V. S. E. pénzváltója 1917 sepr. 30-án 246,137.66... Kulföldi felvétel, melynek bár a V. S. E....

1914. jun. 30-ai 1917 sepr. 30-ig kiadás 798,364.17... A V. S. E. pénzváltója 1917 sepr. 30-án 246,137.66... Kulföldi felvétel, melynek bár a V. S. E....

1914. jun. 30-ai 1917 sepr. 30-ig kiadás 798,364.17... A V. S. E. pénzváltója 1917 sepr. 30-án 246,137.66... Kulföldi felvétel, melynek bár a V. S. E....

1914. jun. 30-ai 1917 sepr. 30-ig kiadás 798,364.17... A V. S. E. pénzváltója 1917 sepr. 30-án 246,137.66... Kulföldi felvétel, melynek bár a V. S. E....

1914. jun. 30-ai 1917 sepr. 30-ig kiadás 798,364.17... A V. S. E. pénzváltója 1917 sepr. 30-án 246,137.66... Kulföldi felvétel, melynek bár a V. S. E....

1914. jun. 30-ai 1917 sepr. 30-ig kiadás 798,364.17... A V. S. E. pénzváltója 1917 sepr. 30-án 246,137.66... Kulföldi felvétel, melynek bár a V. S. E....

1914. jun. 30-ai 1917 sepr. 30-ig kiadás 798,364.17... A V. S. E. pénzváltója 1917 sepr. 30-án 246,137.66... Kulföldi felvétel, melynek bár a V. S. E....

1914. jun. 30-ai 1917 sepr. 30-ig kiadás 798,364.17... A V. S. E. pénzváltója 1917 sepr. 30-án 246,137.66... Kulföldi felvétel, melynek bár a V. S. E....

1914. jun. 30-ai 1917 sepr. 30-ig kiadás 798,364.17... A V. S. E. pénzváltója 1917 sepr. 30-án 246,137.66... Kulföldi felvétel, melynek bár a V. S. E....

1914. jun. 30-ai 1917 sepr. 30-ig kiadás 798,364.17... A V. S. E. pénzváltója 1917 sepr. 30-án 246,137.66... Kulföldi felvétel, melynek bár a V. S. E....

1914. jun. 30-ai 1917 sepr. 30-ig kiadás 798,364.17... A V. S. E. pénzváltója 1917 sepr. 30-án 246,137.66... Kulföldi felvétel, melynek bár a V. S. E....

1914. jun. 30-ai 1917 sepr. 30-ig kiadás 798,364.17... A V. S. E. pénzváltója 1917 sepr. 30-án 246,137.66... Kulföldi felvétel, melynek bár a V. S. E....

1914. jun. 30-ai 1917 sepr. 30-ig kiadás 798,364.17... A V. S. E. pénzváltója 1917 sepr. 30-án 246,137.66... Kulföldi felvétel, melynek bár a V. S. E....

1914. jun. 30-ai 1917 sepr. 30-ig kiadás 798,364.17... A V. S. E. pénzváltója 1917 sepr. 30-án 246,137.66... Kulföldi felvétel, melynek bár a V. S. E....

1914. jun. 30-ai 1917 sepr. 30-ig kiadás 798,364.17... A V. S. E. pénzváltója 1917 sepr. 30-án 246,137.66... Kulföldi felvétel, melynek bár a V. S. E....

1914. jun. 30-ai 1917 sepr. 30-ig kiadás 798,364.17... A V. S. E. pénzváltója 1917 sepr. 30-án 246,137.66... Kulföldi felvétel, melynek bár a V. S. E....

1914. jun. 30-ai 1917 sepr. 30-ig kiadás 798,364.17... A V. S. E. pénzváltója 1917 sepr. 30-án 246,137.66... Kulföldi felvétel, melynek bár a V. S. E....

KIS HIRDETESEK.

Kereskedés, elállítás, nyelés, vagy... KIS HIRDETESEK. Kereskedés, elállítás, nyelés, vagy...

Munkát nyerhet mintegy 50 magyar bányász a legmagasabb fizetéssel. A városnak jó házai vannak, kertekkel, iskolával, játéktérrel, jó levegővel. Greenwich Mines Garman, Cambria County, Pennsylvania.

Kabinetmunkák, gépek, kárpitosok, varmiskók, rubberek, sanderek, finiszek és munkások állandó munkára kerestetnek. Állandó munka egész évben át.

THE MARBLE & SHATTECK CHAIR CO. East 105-ik utca és N. Y. Central vasút keresztezése, Cleveland, Ohio

SZENBÁNYÁSZOKAT KERESÜNK HOLDEN, W. VA. ÁLLAMBA. Először is több száz magyar embert alkalmazzunk, akik mind...

ISLAND CREEK COAL CO., Holden, W. Va. Egy magyar keresztény ember, kiben van bizonyos üzleti képesség és ki javítani akar helyzetét...

ALUMINUM CASTINGS CO. 2043 E. 61st St. Cleveland, O. Gyorsított magyar nyelvű kézikönyv...

MUNKÁT NYER - FÉRFI. Keresünk női szabókat, HOZAP operátorokat, kézi fűtés...

MUNKÁT NYER - NŐ. Gyakorlott stogie rollekert, buncheiket és strapperket keresünk...

MUNKÁT NYER - FÉRFI. Intelligens izraelita fiatal ember órási üzleti alkalmazást, hazuról...

LEANYOKAT Keresünk könnyű gyári munkára. Borzást adunk és blosomert legyen.

45 éves özvegy útletember keres egy özvegy nőt 40-45 közötti év...

Bádor-munkások, mindenesek, fender munkások és javító állandó munkára felvételt...

LEányt keresek általános házi munkára kis családban, jó otthon...

LEANYOKAT KERESÜNK Állandó, könnyű munkára, jó fizetés mellett. Nem darabosan munkálkodik...

ELLÁST NYER. Kis eszaládnyi egy butorozott konyha és egy nagy két intelligens egyn...

LEANYOKAT KERESÜNK Állandó, könnyű munkára, jó fizetés mellett. Nem darabosan munkálkodik...

MUNKÁT NYER - FÉRFI. Intelligens izraelita fiatal ember órási üzleti alkalmazást, hazuról...

MUNKÁT NYER - NŐ. Gyakorlott stogie rollekert, buncheiket és strapperket keresünk...

KIADÓ LAKÁSOK. Kíadó otleson egy kényvelmes, tiszta butorozott szoba két iparosnak...

Manjányos nőnek külön bejárati szoba, konyha, padlás, fürdő, WC, 428 Union Ave., West Side, Cleveland, O.

3 szobás lakás emeleten fűrdő, víz, toalet bent és eszaládnyi. 1820 West 57. Str., Cleveland, O.

Egy butorozott szoba egy nagy két iparos fiatal embernek kiadó. 82. Str., Cleveland, O.

ELLÁST NYER. Kis eszaládnyi egy butorozott konyha és egy nagy két intelligens egyn...

LEANYOKAT KERESÜNK Állandó, könnyű munkára, jó fizetés mellett. Nem darabosan munkálkodik...

MUNKÁT NYER - FÉRFI. Intelligens izraelita fiatal ember órási üzleti alkalmazást, hazuról...

MUNKÁT NYER - NŐ. Gyakorlott stogie rollekert, buncheiket és strapperket keresünk...

MUNKÁT NYER - FÉRFI. Intelligens izraelita fiatal ember órási üzleti alkalmazást, hazuról...

Szabó Lajos, Veszprém megye nagyalásnyit rokonomat keresem. Kérem öt vagy ismerőseket, címét...

Keresem Orbán Béla kisfaludi szobát, fűrdőt, toalet, víz, WC, 428 Union Ave., West Side, Cleveland, O.

3 szobás lakás emeleten fűrdő, víz, toalet bent és eszaládnyi. 1820 West 57. Str., Cleveland, O.

Egy butorozott szoba egy nagy két iparos fiatal embernek kiadó. 82. Str., Cleveland, O.

ELLÁST NYER. Kis eszaládnyi egy butorozott konyha és egy nagy két intelligens egyn...

LEANYOKAT KERESÜNK Állandó, könnyű munkára, jó fizetés mellett. Nem darabosan munkálkodik...

MUNKÁT NYER - FÉRFI. Intelligens izraelita fiatal ember órási üzleti alkalmazást, hazuról...

MUNKÁT NYER - NŐ. Gyakorlott stogie rollekert, buncheiket és strapperket keresünk...

MUNKÁT NYER - FÉRFI. Intelligens izraelita fiatal ember órási üzleti alkalmazást, hazuról...

UNION BÁNYÁSZOK KERESTETNEK ELM GROVE W. Va. Pittsburgh 5 láb magas, tiszta szén. A megélhetési viszonyok a lehető legjobbak...

ELM GROVE MINING CO. B. & O. VASUT ELM GROVE, W. VA. Skilkorn Tamás, superintendent.

ELADÓ ÜZLETEK. Akron legforgalmasabb utcáján egy jól menő horgélyüzlet és poolroom eladó...

ELADÓ HAZAK. Keresse fel őket, ha nem is vásárol. 7 szobás ház, West 9th, Cor. Detroit Ave. 600. down.

ELADÓ ÜZLETEK. Egy 25 év óta tenálódó butcher shop, melyben a tulajdonos a vég...

ELADÓ ÜZLETEK. Egy 25 év óta tenálódó butcher shop, melyben a tulajdonos a vég...

ELADÓ ÜZLETEK. Egy 25 év óta tenálódó butcher shop, melyben a tulajdonos a vég...

ELADÓ ÜZLETEK. Egy 25 év óta tenálódó butcher shop, melyben a tulajdonos a vég...

ELADÓ ÜZLETEK. Egy 25 év óta tenálódó butcher shop, melyben a tulajdonos a vég...

AMITJAK. A német tengerrel foglalkozó vidéket veszély zóna Kanadától London, jun. 14. A gerészeti miniszterium...

TANULJON ANGOLUL. Több, mint 14 éve tanítjuk az angol nyelvet levelezéssel...

W. N. SCHWARTZ. Ohio Államban, 312 Society Building, 1100 E. 12th St., Cleveland, Ohio.

ST-LOUISI Magyar Ugyvéd Weiss Márton. 110 N. 7th St. - Telefon: 405 Grant.

Dr. Backy Gyula. Magyar orvos. Kínálta felül belső és ideggyógyászati feladatokat.

E. C. SPROAT UGYVÉD. Szobaszám 302 Hammond Bldg. HAMMOND, IND. 102-05, 113-234

Jennings - McKinney Co. temetőjezi vállalat. 607 S. SAGINAW STREET, FLINT, MICH.

AMITJAK. Páris, jun. 14. Ugy hogy a német hadvezér minijobban kezdi érezni...

Vertical text on the far right edge of the page, including 'AMITJAK' and other fragments.

XXVIII. évfolyam.

1918 Junius 15.

VASÁRNAP
SZABADSÁG SUNDAY MAGAZINE

A SZABADSÁG
INGYEN
MELLEKLETE

MEGJELENIK
MINDEN
HÉTEN

Mindennapi esetek.

TALÁLKOZTAM GARVAY ANDORRAL

AMIKOR három estendővel azelőtt először láttam szemtől szembe Yartin Józsefet, a kitűnő író, ezt a magyarba ojtott római, akkor azt sajnáltam, hogy nem a Via Appian találkozott vele. A Second Avenuen Yartin Józseffel sétálni, vele együtt szivni a new yorki East Side bacillusokban bővelkedő levegőt, a kerek, befejezett, lelket megfogó megjegyzéseiben gyönyörködni a közben arra vigyázni, hogy ebbe a harmónikus hangulatba ne avatkozzék bele semmiféle dissonancia — erőlködni akkor, amikor mindennek közvetlennek kellene lennie, még az öntudat küszöbéről is elhessegetni azt az érzést, hogy a stilszerűen piszok környezetben hallom egy római patricius ajkáról a pogány szépségek szavakban rejtőzködő akkordjait, keserves emlék, szép emlék, tökéletes emlék. Yartin József alkalmasint már elfelejtette ezt a beszélgetést, mert ő a Second Avenuet napról-napra látja s ehhez az utcához hozzászólt, ha nem is természetes neki. Beszél valakivel, aki talán figyelmesebben hallgatta, mint a többiek, de ez sem fontos rá nézve. Én ellenben, aki a Second Avenue csak elvétve kirándulni szoktam, különös, szinte misztikus köntösbe öltöttem ezt az emlékeket s próbálom kifejezni belőle a Second Avenue képét, ami azonban vajmi ritkán sikerül. Néha elképzelem magamban, vajjon micsoda érzés fogott volna el, ha szembe kerültem volna Lenauval az amerikai vadonban vagy Knut Hamsunval valamelyik csikái villamoson. Lenau, a kibér a melankólia fekete madarai repdesztek, Knut Hamsun, akinek a nyomorúságát is átszűrte a metafizika — szomorú, megrendítő találkozás lett volna és ami mindennél szomorúbb: művészetlen is, mert tulságosan emberi. S így, irás közben elágyulás fog el, arra gondolván, hogy a napokban fogtam először kezét Garvay Andorral Clevelandban. Rám nézve ennek a kézzorításnak egészen különös jelentősége volt. Én jobban szorítottam meg Garvay Andor kezét, mint ő az enyémet, mert ő többet jelentett rám nézve, mint én neki. Én már akkor tudtam róla, amikor még magamról azt sem hittem, hogy valaha is írni fogok, már akkor olvastam az írásait, amikor azt hittem, hogy az újságírásnak és az irodalomnak sok benső köze van egymáshoz, már akkor gondoltam tisztelettel rá, amikor kizárólag impressiók után indultam a véleményem megalkotásában. Azután kiesett Garvay Andor az érdeklődési körömből. Elvetődtem Münchenbe és Klabundra esküdtem és áhitattal gondoltam Marinettire és matematikai alapon próbáltam irodalmi problémákat megoldani. Ugyanabban az időben jelent meg az egyik novellám egy pesti folyóiratban, vad, rakoncátlan írás, de mégsem annyira rapszódikus, mint amilyen a lelkem annak idején volt. A novellám megjelenésével egyidőben a lap egyik kritikusa elintézte Garvay Andor egyik darabját, ügyetlen szarkazmussal végezte ki s az elyesztett rokonszenv megint ébredezni kezdett bennem, mert a kritika olyan rossz volt, hogy a darabnak feltétlenül jónak kellett lennie. Szerettem volna Garvay Andornak egy levelet írni — mert a mások iránt érzett rokonszenvem csak akkor esik jól, ha ki is fejezhetem. A levelet persze nem írtam meg s közben Garvay Andor megint kiesett a rejtett életemből. A sors nagyon radikálisan beleavatkozott az életembe és a háború elől Amerikába küldött. A hajón kezembe került a budapesti "Az Újság"-nak néhány hét előtti száma. Megint belesodródott az életembe Garvay Andor. Egy amerikai levélét olvastam. Bostoni tapasztalatok egy kínai cicerone utbaigazítása mellett. A levele nagyon lekött, mert az egzotikumra hajló érdeklődésemet kielégítette. S akkor feltettem magamban, hogy nekem Amerikában meg kell ismerkednem Garvay Andorral. Négy

estendőig jártam az amerikai labirintusban, amíg találok vele. Ugy érzem, hogy ez a találkozás már nem fog véget érni. Vannak találkozások, amelyeknek különös a perspektívájuk, mint a balladának...

GARVAY Andort nem akarom megsérteni azzal, hogy akadémikus értekezést írjak az irodalmi működéséről. Ezt már elvégezték azok odahaza, akik értenek hozzá, meg nem is. Mindenképpen szükséges tartom azonban annak a kiemelését, annak a lehető leglelküimeretesebb hangoztatását, hogy én a találkozásunk erkölcsi tartalmának a megpecsételését látom abban, hogy Garvay Andorral egy missió teljesítése közben volt alkalmam személyesen megismerkedni. Nagyon kevés amerikai intelligens magyarral hozott össze a sors, akiről nyugodt lelkiismerettel azt állíthatnám, hogy hivatást tölt be. A kenyérszerezés kérdése azokban is megölte az illuziókat, akik látszólag gyógyíthatatlan idealizmusban szenvedtek. Garvay Andor irodalmi és művészeti énjét az amerikai tartózkodása nem sárosította be. Nem felejtett el hinni, amit én legalább is annyira becsülök benne, mint azt a szívósságot, amellyel az irodalmi és művészeti elveihez ragaszkodik. Garvay Andornak köszönheti az amerikai magyarság, hogy végül a színpadról is foglalkoztatják a lelkét, nemcsak az értekeit. Ez a passivnak látszó, csupa idegenber, bátrabb és őszintébb mindenkinél, aki eddig Amerikában magyar színházi vállalkozással megpróbálkozott. A new yorki magyarságnak azon részét, amelynek a gondolkodásban öröme telik, megismertette Heyermanssal, Shawal, Wildeval s a saját legizgalmasabb énjével. Most, hogy "Bent az erdőben" című színművével országos körútra indult s vasárnap a Grand színházban bemutatja a cleveandai magyarságnak is, könnyelműség és lelkiismeretlenség lenne meg nem emlékezni azokról, akiket Garvay Andor érdemeseknek tartott arra, hogy a darabjában szerepeljenek. Garvayban, az emberben krisztusi megértés van az emberi szenvedések iránt, az irodán intuitív megérzés az emberben rejlő kvalitások iránt. S ez a magyarázata annak, hogy a két férfiszerepet munkásokra ruházta rá, névszerint Fekete Bélára és Salamon Mihályra, akiknek a lelkére ráismerte a szemükből, a temperamentumukat kiismerte a velük való érintkezésben, a képességeiket pedig tehetségű fejlesztette a rendszeres és türelmes tanítással. A két női szerepet Thury Ilona és Dobó Bóka játszta, hivatásos amerikai magyar színésznők, akik megérdemlik azt,

hogy Garvay Andor színművében felleljenek. Tisztelet és becsület azoknak, akik eddig, mint professzionátus színészek és színésznők, jóhiszeműleg szórakoztatták és mulattatták az amerikai magyarágot a színpadról, de az igazság megköveteli annak a megállapítását is, hogy vajmi gyakran nagyon elvetendő módon igyekeztek megkacagtatni a közönséget. A lapos pikantériák, az ügyefogyott mókák, a színpadra vitt istállószagu anekdoták azzal, hogy Garvay Andor megteremtette a new yorki Modern Színpadot, minden bizonynyal eltűntek az amerikai magyar színházból.

AZ amerikai magyarság "szellemi vezetőinek" egy része cinizmussal és fölényvel szokott beszélni azokról a magyarokról, akik Amerikában egy eszmé szolgálatába szegődtek. Ha elnézők, álmódóknak nevezik őket, ha pedig türelmetlenek, akkor sokkal durvább jelzővel emlékeznek meg róluk. A cinizmusuk komikus, mert nem illik nekik, a fölényük megszegényítő és gyalázatos, mert nem szolgálták meg. A Garvay-féle színházi vállalkozásról is megállapították mindazt, amit egyébként a szelmalomhárcal kapcsolatban szoktunk emlegetni. S ami a legszomorúbb, fogalmuk sincsen Garvay intencióiról. Dávid Belasco, a new yorki színház-mágus nemrégiben nevétségessé akarta tenni az irodalom és művészet szolgálatába szegődő "Little theatre"-eket. Minden szinamerikai, aki szellemi életet él, jóízűen kacagott Dávid Belasco sikertelen erőlködésén. Belasco arannyal rakhatja tele azt a vánkost és ezüsttel párnázhatja ki azt a dunyhát, amelyre Thalia fejét fektetni akarja és amellyel a testét betakarni akarja, azért Thalia otthonosan mégis a Little Theatreban fogja érezni magát. Azok az amerikai magyarok, akik Garvay Andor vállalkozásán például azért mosolyognak, mert nem látnak benne pénzt vagy pedig az író sziniszagatói minőségében azért gondolják naivnak, mert szerintük tulságosan sokra taksálja az amerikai magyarság szellemi szükségleteit, hovatovább rá fognak ébredni arra, hogy a nevétségüknek nincsen visszhangja és ha nem betegesen cinikusak, akkor talán még szegényelni is fogják magukat a fitogtatott fölényért. A cinizmusnak a kora lejárt. A "fin de siècle" blazirtságával már csak hülyék és agyalágyultak között lehet tekintélyt szerezni. Tisztelet azoknak jár, akik erőt és eszmét képviselnek, Taposni csak azok tudnak, akiknek a lelkük egészséges. Lelkesíteni csak azok, akik maguk lelkesek. Az amerikai magyarság lelkében temérdek elhasználatlan energia rejtőzik; amely épen a művészet iránt fogékony s az is Garvay Andor érdeme, hogy ezt az erőt felszínre hozza. Sekélyes bohózatok és elrontott operettek minden bizonynyal visszapattannak erről a lelkiérről, miután magába szivta a Garvay Andortól nyújtott művészetet. Az a bizonyos kultura, amelyt rongyokra szaggattak az előzők és lelkiismeretlenek, kezd feléledni. Akik eddig beszéltek róla, mostohagyermekként bántak vele az amerikai magyar színpadon. Garvay Andor bemutatja a kulturát a maga igaz mivoltában az amerikai magyarságnak. A nagyobb magyar telepeken minden házba beküldi a névjegyet, amelyen ez áll: a becsületes és őszinte kultura vagyok, testvéreim, magyarok, fogadjatok szívesen. Eddig Hamupóke ruhában jártam-keltemi kötetek és mégis ajtót nyitottatok előttem; ezentul, azt hiszem, nagyobb örömmel láttok, mert habár vasárnapi ruhába öltözködtem, mégis hétköznapi örömeiket is hozok nektek és szenvedéseket is, amelyektől a bánatotok megenyhül.

Element...

Element az én rózsám
Idegen országba,
Hanem azért nem less
Ot sem egymagába.
Velemert a lellem,
Hogy a bajját övje:
Ha megfelleknek
A jó lsten róla...

IVÁSZ ALADÁR.

REMÉNYI JÓZSEF.

A KIGYÓ.

IRTA: KALNOKI BEDŐ BÉLA.

MINT a tiszti pavillont környező nád-kunyhókban fontoskodva sürgött-forogott, a néger cselédség. Mert nagy volt a nap nagyon: Oubanghoui helyőrsége új parancsnokot kapott. A tiszti étkezőben fényes lakomára, sok, sok pezsgős fényes lakomára készültek. És ezért kellett a négereknek egy dolgot, mintha négy kezük volna. Ment is a munka serényen, csak ketten beszéltek a rabszolgák közül többet mint a mennyit dolgoztak: egy fiú meg egy leány. A leány szép,

szabályos arcu, majdnem egész világos bőre negresse volt a tukolor törzsből és ha a haja nem lett volna gyapjas, akár kaukászinak tarthatna volna bárki. I'limbának hívták és Voulet hadnagy másfél év előtt vette volt háromszáz koronának megfelelő összegért. A mióta a hadnagyé volt I'limbá, azóta aránylag boldog volt. Szerette is az új urát egy keveset, mert hisz átlag nem verte meg többször naponként, mint legfeljebb egyszer. Az igaz, hogy nem is volt oka rá, mert I'limbá minden kívánságát leolvasta a szemérről és I'limbá szép volt nagyon. Forróban nem tudott csókolni nála az egész Szudánban senki. Meg azután fehérneműt mosni és ruhát foltozni, borotválni és főzni is úgy tudott, mint ha Párisban tanulta volna mindezt. Jó élete volt tehát, de csak addig, a míg Chanoine főhadnagy meg nem vette Lallokot, a husz éves négerlegényt, a kinek olyan nagy és fehér fogai voltak, mint az elefánt agyara és a ki soha nem ordított a mikor verték. Pedig sokat verték. Chanoine főhadnagy türelmetlen ember volt és Lallok meg igen ügyetlen. Nem állt a keze a polgári munkához. Mindenhez megfordítva kezdett és ha megszidták érte, hát csak nevetett, csendesen magába nevetett.

Miután Voulet hadnagy és Chanoine főhadnagy "bordj"-za közvetlen egymás mellé épült két vályogpalota volt, I'limbá sokszor látta Lallokot és Lallok sokszor látta I'limbát. És ez volt a baj. Megszerették egymást. A dolog igen gyorsan ment. A vallo-más így esett meg:

— Te, I'limbá látod a véres sebeket a hátamon, a miket a főhadnagy ur meg a basztonadszija jóvoltából viselek? No, ha látod, akkor megmondom, hogy még tiszter különöket is szívesen elviselnék, ha megoldhatnám az övedet!

— I'limbá nem válaszolt semmit, csak mosolygott, hanem azért az éjjel egy magófa tövében Lallok megoldotta I'limbá övét. Az urak nem vettek észre semmit és Voulet hadnagy csak úgy szerette I'limbát, mint azelőtt. De azután történt valami. Az történt, hogy Voulet hadnagyot egyidejűleg az új parancsnok kinevezésével áthelyezték Brazzaville-be. És erről beszéltek és ezért dolgoztak keveset I'limbá meg Lallok. A mikor sürgött-forogott a cselédség, hogy elkészítse az ünnepi ebédet. Batatát hámozgatók mind a ketten és szomorúak voltak nagyon. Mert válni kellett. Voulet hadnagy mindenesetre magával viszi I'limbát Brazzaville-be és mi lesz akkor Lallokból? Ki fogja akkor kókuszszírral kenni a hátát, ha a rhinocérosbőr-korbács újból fel-sebezte? Ki?

— Én, — mondta I'limbá — és már tudom is, hogy ez hogyan lesz lehetséges. Bíz csak rám. Én tudom a módját, mert nagyon szép vagyok és mert a bőröm majdnem fehér. A te urad, a korbácsos főhadnagy mindig sóvárogva pillantgat a kötényem felé. Hát majd beszéllek vele. Még ma, most mindjárt az ebéd kezdete előtt beszéllek vele!

— És azután mit mondasz neki, I'limbá?
— Mit? Bíz rám, hogy mit! Tudók én az urak nyelvén, megtanultam a gazdámól...
— És gondold, hogy elad engem Voulet hadnagy urnak csak azért, mert te...
— Csacsi! Jaj, be ostoba vagy, hát azt hiszed, az én gazdám megvenne téged, még ha a tied el is adna?

— Miért ne? Fialat vagyok, erős vagyok, és nagyon birom a verést...

— És azt hiszed, ezért mindjárt meg fog venni Voulet hadnagy és azt hiszed, nem ütne szeged a szőke fejébe, ha én ajánlanám neki, hogy vásároljon meg téged? A férfiak nem mind olyan ostobák, mint te, Lallok!

— Hát akkor mit akarsz?

— Majd megtudod! I'limbá szeret téged, I'limbá a tied akar maradni és I'limbá a tied is fog maradni! És most elég. Hámozd meg gyorsan a batatákat, az én részemet is, mert én megyek Chanoine főhadnagy urhoz.

U'limbá még kacéran igazított egyet a köténye ráncain és a következő percben már utban volt Lallok gazdájához. Chanoine főhadnagy a belső szobája kerevetén feküdt és abszintet ivott étvágygerjesztő gyanánt. A mikor félre libbent az ajtót pótló gyékényfüggöny és I'limbá lépte át a küszöböt, a főhadnagy majd kiejtette a vizes poharat a kezéből.

— Hogyan, te itt nálam!

— Igen, uram, eljöttem, mert el kellett jönnöm!

— A hadnagy ur küldött?

— Nem a hadnagy ur küldött. Más. Egészen más küldött.

— Más? Ki? Jer közelebb!

I'limbá lassan, puhán, ringó csipőkkel jött közelebb. Egészen a kerevet mellé lépett. Chanoine kinyújtotta a kezét és I'limbá átengedte a magáét. Csend, pernyi csak és mozdulatlan. Tekintetek kapesolódtak egybe meg puhán szorító nedves ujjak. A hőmérő hatvanhárom és fél fok Celsius mutatót az árnyékban. A kerevet árnyékában. I'limbá hirtelen odaborult Chanoine nyitott ingü széles mellére és szerelmes, fojtott hangon sutogta:

— Szeretlek, én egyetlenem, szeretlek, a vérem minden cseppjével szeretlek, a mióta először láttam szemeim ott a valami óriás baobab fa tövében. Azóta szeretlek! Azóta! Másfél év óta! És most azért jöttem, hogy megölj! Igen, igen! Fojts meg! A csókokkal, a szerelmes két ajkaddal fojts meg, hogy az erő karjaid közt haljak meg az élvek közepette. Mert meg kell halnom. Nekem, I'limbának, a szépnek, a fiatalnak, a szerelemre vágyónak, az utánad epedőnek!

Chanoine szédült. A meleg tette-e, vagy az abszint, vagy a szép leány beszéde? Vagy mind a három? Ő maga sem tudta. Mindent, amit tudott, csak az volt, hogy ő harminc éves férfi, és hogy olyan leány vallott neki szerelmet, akit már másfél éve megkivánt. Mindjárt akkor, a mikor Voulet Oubanghoubába hozta. Első látásra. Valami baobab fa árnyas-tövében. Ott. A maga teljes női pompájában látta akkor, mert Voulet dicsekedett a vásárral. És azután utána kezdett járni. Lábujjhegyen, titokban csak, mert a bajtársi viszonyok is megvannak a maga köztelmei. De hiába járt utána. I'limbá Voulet-é volt és az övé is maradt, valami különös, szinte érthetetlen lelki sajátossága folytán. És... és most ez a leány itt van... itt a közvetlen közelében, a kerevete mellett és... és... és szerelmeről beszél! Az ő iránta érzett halálos szerelemről. Chanoine-nak a trópusok töbződtek minden melegükkel az ereiben. Átkarolta I'limbát s... úgy löktek mellbe, hogy hanyat esett volna, ha már előzőleg nem feküdt volna hanyatt a kerevetén.

A főhadnagy a két könyökére kapva, valami acél rugó rugalmasságával ült fel nagy gyorsan ismét és a szürke két szemében meglepődöttség s fojtott düh volt egyaránt olvasható. Indulatosan mondta a leánynak:

— Hát csufot mersz velem üzni!! Te sehonnai rabnő, a kire korbács vár ölelés helyett, ha...
— Ne, ne, uram, ne szólj így tovább hozzám, ne, ne...
— Hát hogy szóljak? Azt hiszed talán, hogy én...
— Nem uram, én nem hiszek semmit, hanem én tudok valamit...
— Tudsz? Mit?

Azt, uram, hogy inkább meg sem izlelem a menyői boldogságot a te ajkadról, mint hogy még aznap, a mikor megismertem, el is szakadjam tőled. Mert az én uram, a ki

pénzt adott értem és a kié vagyok, még ma este tovább visz magával Brazzaville-be! De... de ha... ha megigéred, hogy rögtön a csókok után megölsz, akkor... akkor... boldogan leszek a tied még ebben a pereben! Igérd meg uram, én szerelmes uram, igérd meg...
Chanoine elnevette magát és a következő percben igazán nem a természetére valló gyengédséggel vonta magához I'limbát. A napbarnította izmos kezével simogatni kezdte az ijedt szemű szép leány arcát és a hangja, a mikor beszélni kezdett, úgy csegett, mint ha nem is az övé volna:

— Hát így szeretsz te engem, I'limbá? Így?
— Így, uram, így!
— Hát akkor mondd nekem valamit, kis I'limbá. Hallgass ide: te az enyém leszel, de nem most, hanem este. És nem csak este, hanem az egész éjjel. És nemcsak a mai éjjel, hanem minden következőn szintén...
— Nem lehet az uram! Az én gazdám...
— Ne beszélj a gazdádrol. Majd én beszéllek a gazdádrol. És most beszéljünk másról. Beszéljünk arról, hogy milyen boldogok leszünk ezentul...
— Oh ezentul! Hisz nincs ezentul a mi számunkra. Ezentul csak Brazzaville van, ha nem akarsz a csókok után megölni...
— Hallgass, csacska! Eredj most szépen haza a gourbidba és a többit bíz rám. Tehát ma estére, I'limbá ma estére!

A négerleány szó nélkül felállt a kerevetről és ment az ajtó felé. Lassan, kackián, riszálva ment és ha Chanoine láthatta volna a diadalmas mosolyát, a mikor ment, hát akkor lett volna min gondolkodnia. De nem látta és azért mégis gondolkodott. Ezen: megveszem ettől a Voulet-től a leányt. C'est une riche affaire! Milyen szeme van, milyen ajka és milyen csöppe! És a számár ide fogja adni. Három, a legrosszabb esetben négyszáz frankért. Mert már unja egy keveset és a szállításra is alkalmatlan. Három-négyszáz frank! Ennyit feltétlenül megér. Ennyit akár egy rabszolgakereskedőtől is megkapok éte. Meg fogom venni. Feltétlenül meg fogom venni, ha ötszáz frankot is kellene érte adnom Voulet-nek. Elvégre száz frank túlfizetést csak megér egy szép asszony szerelme. Mert hogy szerelmes, az épp oly holtbizonyos, mint az, hogy én el fogom pár hónap múlva adni...

Chanoine főhadnagy lekászálódott a kerevetéről és szép gondosan megberetválta az állát. A míg belenézett a tükröbe, megállapította, hogy ő tényleg nagyon csinos fiú és hogy igazán nincs abban semmi különös, hogy egy leány akár halálosan is beléje habarodjék...

A mikor elfogyott a szappanhab és a szakáll, Chanoine felvette a fehér khaki egyenruháját, a fejébe nyomta a parafa süveget és még a rendesnél is hangosabb lépésben indult meg a tiszti étkező felé. A széles melle valahogyan még domborubbak látszottak, mint máskor. A fél szemüvegét is bele nyomta a balszemébe, a mikor megindult, pedig igazán nem volt oka rá, hogy valami különösen jól lássa azt a sok banán meg krumpli haját, a mi a lakása és a "popote" között dísztelenkedett a földön. Elsőnek érkezett a tiszti étkezőbe. Még csak a punkah-t húzó négerfiúk voltak benn, meg a sokszínű palackok. A főhadnagy nem sokat nézett a "légvonat-készülék" remegő kezelőire, hanem egyenesen odalépett a sokszínű palackok bambuszlábu buffetasztalához. Vegyített magának valami italt s megitta egy hajtásra. Azután megint vegyített és megint ivott. Mire úgy harmadszor vegyített és ivott, szétállt az ajtó pótló vitorlaváson függöny és Voulet hadnagy lépett be rajta.

Udvarián köszöntötték egymást a kezükkel és azután Voulet is elkezdett vegyíteni és inni. A hadnagy harmadik poharáig némán ittak, de a negyedik elkészítése közben megszólalt Chanoine:

— Na, nem írgylem magát, Voulet, öreg fiú!

— És miért, ha szabad tudnom? Csak nem állítja talán, hogy Oubanghoui kelemesebb helyőrség, mint Brazzaville?

— Na, nem írgylem magát, Voulet, öreg fiú!

— És miért, ha szabad tudnom? Csak nem állítja talán, hogy Oubanghoui kelemesebb helyőrség, mint Brazzaville?

— Na, nem írgylem magát, Voulet, öreg fiú!

— És miért, ha szabad tudnom? Csak nem állítja talán, hogy Oubanghoui kelemesebb helyőrség, mint Brazzaville?

— Na, nem írgylem magát, Voulet, öreg fiú!

— És miért, ha szabad tudnom? Csak nem állítja talán, hogy Oubanghoui kelemesebb helyőrség, mint Brazzaville?

— Na, nem írgylem magát, Voulet, öreg fiú!

— És miért, ha szabad tudnom? Csak nem állítja talán, hogy Oubanghoui kelemesebb helyőrség, mint Brazzaville?

— Azt éppen nem, de maga sines ám még Brazzaville-ben!

— Igen, de leszek!

— Szép, szép, de mikor?

— Nos, tíz hét múlva!

— Kellems kis tíz hét lesz az uton! —

Lássa, épp ez a tíz heti utja az, a miért nem irigylem.

— Hja?! Bizony igaza van. A pokol országán keresztül utazni nem valami irigylésreméltó állapot!

— De nem ám! Különösen hureokkodáskor, a mikor az ember ezer cökmökja közül legalább ötszázat ellopnak maguk a teherhordók!

— No, mon vieux, ne fesse a négereket még feketébbre mint a minők. A lopási passzió legjobb antidotuma a korbács meg a farkasguzsba való kötés. Nem is fogok fukarkodni ezzel a kitünő kleptománia elleni gyógyszerrel, azt elhíheti! És aztán itt van I'limbá. Annak ezer szeme lesz, különösen ha megmondok neki, hogy minden hiányzó tárgyért majd neki is be kell venni egy pár farkasguzs tablettát, meg kellő számú korbács-cseppet.

— Hát azt a leányt is magával viszi?

— Persze, mi egyebet csináljak vele! Csak nem fojthatom a vízbe, mint a vak maeskát! Pedig alkalmatlan lesz az uton, tudom, de...

— Hát adja el!

— En? I'limbát? Azt a gyönyörű teremest? Ninés itt senkinek annyi pénze, mint a mennyiért eladnám!

— Az imént még a vízbe akarta fojtani!

— Hja, az az imént volt. Az imént tréfáltam de most komolyan beszélek!

— Ne alakoskodjék, Voulet! Nem maga, de én beszélek most komolyan: magának mindegy a lány, de azt hiszi, hogy én vagyok az, aki meg akarom vásárolni és ez teszi ebben a percben olyan becsessé a szemében, lehetőleg drágán akarja eladni ez az egész. És tulajdonképpen igaza is van! A maga helyén én is csak így eszelekednék. De most mondja, mi a leány utolsó ára, mert én tényleg meg akarom venni. Nem mintha valami különösen tetszene, — oh nem — hanem mivel a saját rabnóimmal már torkig vagyok és friss salátára vágyik az inyem.

— Kétezer frank!

— Megtébolyodott!

— Akkor volnék bolond, ha olesőbban adnám a gyönyörű teremest!

— Ne izetlenkedjék! Adok ötszázat, pedig tudom, hogy maga csak háromszázat, meg egy tucat pofont, adott érte az öreg Abd-er-Rahmának!

— Hahaha, még jó, hogy az arány kedvéért nem kínál az ötszáz frankhoz még husz nyaklevest is!

— Ne nevesse és ne...

— Ne nevessek! Hát mi a csudát tegyek egyebet, ha olyan neveléses árt kínál nekem I'limbát, mint a minőt az imént mondtam?! De várjon, mondok valamit! I'limbá a magáé, ha kétezer frankot fizet nekem, vagy pedig ha nekem adja azt a tizenkét személyre szóló vieux Saxe feketekávés készletét, amit amugy is örkölt és a melyikben így nem áll semmi pénze. Bon?

— Bon! A dolgot elintéztük. A service a magáé, I'limbá pedig az enyém, feltéve,

hogy négyig délután vagy a esészeket, vagy a pénzt magának adom!

— Helyes, rendben vagyunk! Ön megvette I'limbát és délután négykor vagy arany-nyal, vagy porcellánal fizet érte. Kezet rá!

— Kezet rá!

— És most mondok magának valamit: ötszáz frankért is szívesen odaadtam volna a leányt...

Mielőtt még Chanoine bármit is válaszolhatott volna, jöttek a többi tisztok és Vidal kapitány, az új ténparanesnok, elfoglalta helyét az asztalfőn. A néger boy lassan és hangtalanul szolgáltak fel és a tisztok hangosak voltak és mohók. Különösen poharak dolgában. Ugy itták a pezsgőt, mint a községi jegyzők főispáni installációkkor. És a hatás nem is maradt el. A mikor hozták a banánokat, már csak csupa kipirult arcu, lobogó szemű férfi ült a fehér asztal körül. Csupa ocsmány dologról beszéltek. Voulet és Chanoine en téte. Hachich-hal vegyített dohányból sodort papír-szivarkát szívtak mind és egyeduralkodónak képzelte magát valamennyi. Jött a feketekávés. Lallok hozta Chanoine vieux Saxe esészéiben. De csak a sátor küszöbéig hozta. Ott aztán megbotlott valamiben és el-esett. A esészek eltörték a vert ezüst tálon és ketté törött a Lallok élete fonala szintén. — Még fel sem állt volt még egészen, a mikor Chanoine főhadnagy már vagy kétszer a mellébe lött a szolgálati revolverével.

Füst, hangos nevetés, halálhörgés és... és gyengéden korholó szavak: Na, na kedves főhadnagy ur, maga nagyon hirtelenkezű! Szokják le arról egy keveset, mert én mint Commandant d'armes nem szeretem, ha rosszul bánnak a területemen a benszülőttekkel!

— De kapitányom, ez a bitang most kétezer frankomba kerül, illetve, hogy kimulí és négy-százat adtam érte annak idején, már kétezer-négy-százamba, a kamatokat nem is számítva!

— Hja, vagy ugy! No, akkor rendben van! Csak arra kérem, ha a jövőben megint le akarja csapolni az energiáját, lehetőleg a vadonban bujkáló négerekre lövöldözzön és ne a háziállatainkra...

— Igenis, kapitányom!

Ezzel azután az ügy el is volt intézve és a halott Lallokot kivitték a többi rabszolgák, hogy ott mindjárt, még azon melegen vagy két láb földet hányjanak a tetemére valami fa tövében. A fa, valami mangófa volt. Ugyan az, a melyik alatt először oldotta volt meg I'limbá övét...

És I'limbá! Nagyon egyszerű: I'limbát mézporral küldték be a többi rabszolgák a sátorba, hogy bintse fel a véres agyagpadlót. Felhíntette. Chanoine főhadnagy utána ment, a mikor kilépett az ajtón. A leány ránézett az enigmatikus két szemével, de a tiszt nem szólt hozzá semmit. Egyenesen a sátrába ment és ott a bőrdődjéből kivett egy kis vas-kazettát. A kazettából meg két darab ezrest. Három pere mulva meg a markába nyomta Vouletnek I'limbá árát.

— Helyes, — mondta a hadnagy — nem is igen bánom, hogy eltört a vieux Saxe!

— Én annál inkább, mert szegényebb lettem egy nagyon értékes service-el kétezer frankkal és egy rabszolgával. Valamivel kevesebbet fogok inni ezentul...

— Csókokat igyon, Chanoine, csókokat az I'limbá ajkáról. Mondhatom, nagyszerűek, csak túl hamar megcsömörlik az ember tőlük, mint az édes bortól. Lássa, ha dejeuner előtt ötszáz frankot...

— Ugyan ne beszéljen már annyit!

— Uraim, — mondotta a ténparanesnok, — felbontom az asztalt. Távozó bajtársunknak az esti indulásig még alighanem sok a dolga...

Székfoglalás, meghajtások és két pere mulva üres volt a "popotte" sátra.

Chanoine a lakására ment. A bordj ajtajában hortyogó néger kis fiút (ára hatszáz frank, mert inkább szokik és kevésbé szokik, mint a felnőt) felrugta az álmából és I'limbáért küldte. A kis néger fiu a leányt ama bizonyos mangófa tövében találta. Odalépett hozzá és mondta:

— A gazdám küldött érte, aki a te gazdád lesz!

— Jövök!

És jött, lassan, vonakodva, de jött. Kelllett jönnie. Nem jöhetett másképp, háziállat volt, amit megvásároltak. A mikor keresztül lépett a függönyön, a főhadnagy megint a kezeveten ült. Megint magához vonta. Megint eltaszította.

— Te állat! Az enyém vagy!

— Igen, én egyetlen szerelmes uram, de... de még nem volt időm lemosni az ajkáról a volt gazdám ajkának a esókját...

— Eredj, tisztálkodj és úgy gyere vissza, hogy négyezer frankomba kerüljél...

— Megyek már, uram, megyek és sietek vissza hozzád, akit halálos esókkal szeretek, szeretek.

Ment. A bozót közé. Lassan, vigyázva lehajtott fejjel. Örökké a talajt nézte, mint a ki keres valamit. És keresett. Valami kigyólyukat keresett. Megtalálta. Kétszáz lépésnyire a teleptől. Ágat tépett és bedugta a lyukba. A kigyó kiszisegett a föld alól. A leány elkapta a farka hegyét a jobb kezével és úgy rántotta fel nyújtott karral a levegőbe. Szarvas vipera volt; a marása negyedórán belül halálos. A kigyó izgett-mozgott, de nem férhetett a leányhoz. A leány meg hozzáfért a kigyóhoz. A balkezében már elevé tartott széles fadarabbal rávágott a kigyó két szarvára, ott mindjárt, a vadul forgó két gömbölyű szeme felett. A hulló elernyült. — I'limbá nyugodtan az inge alá dugta a hidegvérű eszút és indult a nász-szobába.

A főhadnagy türelmetlenül várta és a mikor megjött, csak ezt mondta:

— Végre!

A szobában már félsötét volt. Az olajmés még nem égett és a nap már nem világított. I'limbá a kábult kigyót a kezevet párnája alá csempészte, a mikor átölelte a főhadnagy nyakát. És azután, úgy tíz pere mulva, a mikor a leány felkelt a kezevetről, hogy lámpát gyújtson és Chanoine álmosan hanyat feküdt, történt valami. Az történt, hogy a kigyó felébredt és a főhadnagy tizenöt pere mulva elaludt örökre.

Másnap meg — az új ténparanesnok indítványára — Chanoine egyéb ingóságainak elárverezése után — kisorsolták I'limbát. Az ezredorvos nyerte meg és igen meg volt elégedve a sorsával.

Érdekes dolgok.

A szigorú nagyherceg. Régi dolog, hogy az esők és unokák sokban különböznek egymástól. Ki hinné el például, hogy Lujza toszkánai hercegné, a mozgalmass életű asszony, aki legutóbb operettét is irt, unokája annak a II. Lipót utolsó toszkánai nagyhercegnek, aki legszigorúbban örködött az udvari etikett betartása felett! A "Giornale d'Italia" pedig most azt írja, hogy Lujza atyja, Ferdinánd nagyherceg is sokat szenvedett az uralkodó herceg túlzott szigorúsága miatt. Mikor egy napon asztalhoz ülve, első kanál levesét az ajkaihoz illesztette, a nagyherceg az egész udvar jelenlétében inkvizitóri szigorúsággal azt kérdezte tőle:

— Igaz-e, amit önörről hallottam?

— Mit hallott rólam, fenség?

— Azt, hogy a tegnapi délutáni kikocsikázás alatt sajátkezüleg hajtott a lovakat? Igaz, vagy nem?

— Tökéletesen igaz, de nem értem, hogy mit vétettem ezáltal?

— Ugy? Nem érti? — válaszolt az atyja,

miközben dühösen az erei kidagadtak. Hát olyan számár, vagy olyan paraszt, hogy viselkedésének illetlenségét meg sem érti? Így késszül ön az uralkodásra? Tudja meg tehát, hogy a habsburg-lotharingiai-ház császári és királyi családjában még soha senkisémm vállalkozott a kocsi teendőire! Ez olyan szegény és olyan botrány, amelynek közelebbi megnevezésére nem találok megfelelő szavakat! Reményem, hogy ez most először és utoljára történt! Alljon fel az asztaltól és ha még éhes, menjen le a konyhába a kocsihoz — enni! Ott van a helye!

Casanova, mint filológus. — Csak kevesen tudják, hogy Casanova, a híres kalandor, öregségében filológiával is foglalkozott. Mint öreg ember nyerte el a könyvtárnoki állást Waldstein grófnál. 1797-ben megjelent egy új francia szótár, Leonhard Snetlage dr. szerkesztésében, aki egészen új szóképzéseket igyekezett a francia nyelvbe bevezetni. Casanovanak erre hirtelen eszébe jutott, hogy ő maga is a páduai egyetem tudora volt, tollat

ragadott tehát és egy terjedelmes műben élesen megtámadta a véleménye szerint fölösleges új szóképzéseket. Művét, amelyet Waldstein grófnak ajánlott, még ma is őrzik a drezdai könyvtárban. A napokban az után egy Gnède dr. nevű francia ember kiemelte a művet a feledés homályából. Casanova művében, többek közt az első emberek nyelvét is igyekezett kikutatni; ezzel az eszmével különben már III. Eduárd angol király is foglalkozott, akinek legnagyobb vágya az volt, hogy helyreállíthassa azt a nyelvet, amelyet Adám és Éva a paradicsomban beszéltek. Casanova erre praktikus tanácsos szolgált: ki kell tenni száz újszülött gyermeket egy magányos szigetre, a gyermekeket dajkák nevelik föl, azzal a tilalommal, hogy egy szót sem szabad nekik a gyermekekkel beszélni; egy zenélő-órától hallják meg csak a gyermekek az első hangokat, hogy hallásukat a harmóniához szoktathassák. Ilyen módon, úgy vélekedik Casanova, idővel rendkívül zengő és nyelvét lehetne elérni.

A brit és a yankee.

IRTA: M. NORDAU.

A Szabadság számára fordította: Székely Sándor, brownsvillei, Pa. ref. lelkész.

VONATUNK néhány perccel előbb indult utnak Ostendéből. A fülke, amelyben helyet találtam, szabály szerint hat utast fogadott magába, akik — enge-met kivéve — az angol-szász fajhoz tartoztak. Alig hagytuk magunk mögött az állomást, máris feloldódtak a nyelvek és általános, élénk társalgás kezdődött, amely alkalmat adott nekem arra, hogy szomszédaimat éles, hangos beszédmodoruk és erős orrhangú hangsúlyozásuk után vérbeli amerikaiaknak ismerjem fel. A társalgásban csak egy testes, tarka anyagból készült utitöltőnyel viselő ur nem vett részt, aki először utitársai cókókjai iránti nemtörődomséggel rakta hálóba számos csomagját, majd nagy kényelemmel az ablak melletti sarokban telepedett le s a szakaszban ülőkre futó, kutató pillantásokat vetve, az egyhangú vidéket kezdte szemlélteni.

Szomszédai megjegyzéseit, amelyeket indirekte hozzá intéztek, teljesen figyelmen kívül hagyta s mára már azt lehetett volna hinni, hogy nem ért angolul, ha ebben a pillanatban, amikor egyik amerikai szivarra készült gyujtani, félreismertetlen tősgyökerez londoni angolsággal és nyomtatékkal ezt a kijelentést nem teszi: I object to your smoking. Sir, I am not aware that this is a smoking carriage! (Tiltakozom az ellen, hogy dohányozzék, uram, tudtommal ez nem dohányzó szakasz.) Az angol me-revsége és tartózkodása nyilván nem volt az amerikaiak inyé-re, mert egymás közt csipős megjegyzéseket kezdtek kicserélni a britek barátságatlan társadalmi szokásait, az emberekkel érintkezésükben való gyámoltalanságukat s társadalmi, politikai és vallásos dolgokban kimutatott kínos külön-ségüket illetőleg, amikre különben az angol rá se hederített, mint előbb a közvetlen kísérletekre, hogy a beszélgetésbe őt is bevonják.

— Londonban egy történetet hallottam, amely a britet jobban eseteli, mint egy egész könyvtár, — kiáltja egyik yankee, aki eddig is a leghangosabb volt.

— Elő a történettel! Halljuk! Halljuk! — visszhangozták a többiek karban, miközben az angolra gúnyos pillantásokat vetettek. Ezt nem látszott észrevenni, mert nagy érdeklődéssel éppen egy szélmalomot szemlélte, amelynek bizarr körvonalai mutatkoztak a látóhatáron.

— Előre kell bocsátanom, hogy a történet igaz s csak tegnap este találkoztam Londonban annak hőisével, az én Mr. Brown barátommal, akitől hallottam. Ez a Mr. Brown két évvel ezelőtt üzleti ügyben Chilebe utazott. A Pacific Steam Navigation Company egyik hajójára szállott fell Liverpoolban és minden baj nélkül Montevideoba jutott, ahol a postahajó több utast vett fel. Punta Arenán tul hirtelen szörnyű vihar támadt, amely először a kormánylapátot törte össze, majd leseperte a kéményeket a fedélzetről s végre a csavart tette tönkre. A hajó teljesen roncs volt, a szél és tenger kedve szerint lapdázott vele, s miután a vihar néhány órán keresztül ideoda hánytavetette, végre szirtbe ütközött, amelyen azonnal megállott. A kapitány, aki nyugodt-

ságát és lélekjelenlétét egy pillanatra sem veszítette el, lebecsáttatta a mentősolnakokat és addig maradt a fedélzeten, amíg a legutolsó matróz is beszállott. A esolnakok hiába próbálkoztak meg azzal, hogy a hullámverésen át a szirttől elszabaduljanak. Egyiket a másik után ragadták meg és borították fel a zuhanó hullámok, egyetlen kétségbeesett kiabálást lehetett hallani, amely a vihar bömbölését tulszárnyalta, aztán a esolnakot tógerendájával felfelé fordítva, egy irányban hajította tova, míg a többiekben eltorzult arcok és göresösen ökölbe szorított kezek merültek fel a tajtékzó árból, hogy ismét eltiünjenek. A esolnak, amelyben Mr. Brown is ült, a többieknek sorsában osztozott, azonban midőn felfordult, az én barátomnak és egy másik utasnak sikerült a jármű szélébe kapaszkodni és szörnyű erőfeszítéssel arra felmászni, úgy, hogy az éles tógerendán lovagolhattak.

Eszörnyű helyzetben, egyik a másik mögött szétterjesztett láb-al ülve, órákon át maradtak, míg a lecsendesedett hullámok végre egy közel fekvő kis sziget lapos, homokos partjára dobták őket. A közvetlen halálos veszedelem most már elmúlt, azonban Mr. Brown mégis úgy vélte, hogy helyzete nagyon mélabus. Semmi érzékkel nem bírt az irodalmi hírnév iránt s abban a gondolatban, hogy esetleg új Robinsonként ünneplik, a legesekélyebb vigasztalást sem találta pénzvesztéseie-ért, amelyeket biztosan szenvednie kelle, ha a kijelölt időben nem érkeznek meg Valoaraisoba. Azonban, amennyire lehetett, igyekezett beletalálni magát helyzetébe. Miután egy kissé kipihente magát és ruháit a napon megszáritotta, portyázni kezdett a szigeten, amelyet megkerülni nem tartott tovább egy óránál. Könynyen megítélte, hogy a terület lakatlan, mégis elegendő gyümölcs-fa, madárfészek, kagyló, forrás és barlang van rajta ahhoz, hogy egy hajótörött eltengesse életét. Egy folyónál lévő nagy fa odújában késedelem nélkül fészekféléit készített mohból és lombból s nyugodtan beletörődött ama szükség-szerűségbe, hogy itt lakják addig, amíg a szerencsés véletlen ki fogja szabadítani mostoha helyzetéből. Szerencsétlenül járt utitársai éppen úgy cselekedtek, a mint Mr. Brown. Felderítő jár-kálás után ő is talált egy meg-

lehetően lakható üreget, amelyben letelepedett.

— De hát sokkal természetesebb lett volna, ha együtt laknak, — jegyzé meg az egyik hallgató.

— Látszik, Josh pajtás, hogy Ön csak egy hét óta van Európában és nem ismeri az angol szokásokat. Hogyan beszélhetett, érintkezhetett és lakhatott volna közös barlangban Mr. Brown a másik hajótöröttel, holott nem voltak egymásnak bemutatva?

Az amerikaiak nevettek, míg az angol a táj szemléletébe jobban elmerülni látszott, mint előbb.

— Néhány hét, — folytató az elbeszélő tovább, — vigasztalan egyhangúságban telt el. A két hajótörött minden reggel elhagyta mohágyát és a sziget egyetlen nagy forrásánál mosódtak meg, a mikor egymással hűvös pillantásokat váltottak, azután mindegyik elindult tojást, kagylót és gyökereket keresni reggelire, majd természetesen anélkül, hogy egymásról egyáltalában tudomást vennének, egy magas, a tengerre szögellő sziklafal keskeny párkányán újra találkoztak és órákon át hallgatva ültek ott, a látóhatárt aggó pillantásokkal kémlelve és egyre reménykedve, hogy valami távoli vitorlát fedeznek fel. Reménységük sokáig beteljesítetlen maradt. Végre, miután csaknem harmadfél hónapot töltöttek a szigeten, egy napon Mr. Brown, midőn szokásos megfigyelő helyén ült, a látkör leg-távolabbi szélén egy mozgó sötét pontot vélt észrevenni. Mintha villamos ütés érte volna, felugrott, kezét szeméi elé tartotta, s mereven nézett, míg tényleg nem kételkedhetett többé abban, hogy az, amit látott, egy gőzhajó kéményének füstbokrétája. A másik, Mr. Brown, hirtelen mozdulatai révén figyelmessé téve, szemével egyazonon irányt követte és egy halk "Óh!", amely szájáról hirtelen elrebbent, azt bizonyította, hogy ő is felfedezte a hajót. Most mindketten azon iparkodtak, hogy mindazt, ami testükön volt, kabátot, mellényt, inget flanelt, ujjast, lobogóvá változtassák és mindkét kezükkel eszeveszettül lebegtessék. Különben semmi különös erőfeszítésre nem volt szükség, hogy a meg-látott hajót a sziget felé térítsék. Mint később megtudták, a gőzhajó elmerülésekor néhány hajótöröttnek sikerült egyik felfor-

dult esolnakot ismét visszafordítani, abban elrejtőzni és kimondhatatlan szenvedések után partra jutni, ahová megvitték a szerencsétlenség hírére. Mihelyt lehetett, egy hajót küldtek a katasztrófa színhelyére, hogy a hajóroncs esetleges életbenmaradottjait felkeresse s ez a gőzös volt az, amely Mr. Brown és sorstársa a fent említett reggelen felfedeztek. Két órai aggodalomteljes izgatótság után a mentő jármű oly közel ért, hogy esolnakot bocsátott le, hogy a két önkénytelen szigetlakót felvegye. Ezek sebes iramban rohantak a homokos, lapályos földnyelv felé, ahol a esolnak kikötött s néhány perc múlva, kényelmesen ülve a padokon, utban voltak a hajóhoz. A kötélhágcsónál várta őket a kapitány, aki néma meghajlással és kézzsoritással üdvözölte s kajütjébe hívta őket. Itt egy könyvet tett eléjük s kérte, hogy nevüket és lakhelyüket írják be. Az idegen, aki Mr. Brownnak hallgató társa volt a szigeten, követte először a felszólítást, mert véletlenül ő állott közelebb az asztalhoz. Miután a kívánt bejegyzést megtette, átengedte a tollat az én Brown barátomnak, aki, mielőtt írni kezdett volna, tekintetével gépiesen végigsiklott ama soron, amelyet elődje éppen most írt be a könyvbe. Azonban alig olvasta el a sort, hirtelen rendkívüli mozdulat ejtette hatalmába. "Mr. Jones Lloyd William, Valparaisból", kiáltá fennszóval és remegő hangon. — "Mr. Jones Lloyd William, Valparaisból" s a mellette álló társához fordulva:

— Ön Jones L. W. ur?

— Igen! — válaszolá ez, mogorván s az őt megszólította bámulva és lekiicsinylőleg tekintve.

— Óh, ebben az esetben — s Mr. Brown benyult kabátja belső zsebébe, amelyből egy levelet húzott elő — ebben az esetben ime ezennel átadom Mr. Smith londoni közös barátunk ajánló levelét.

Ezzel Mr. Brown átnyújtotta Mr. Jonesnak az ő "introduction"-ját, amelynek betűit a tenger vize elmosta ugyan, azonban még teljesen olvashatók voltak.

Mr. Jones tempósan bontotta fel az iratot, figyelmesen végigolvasta s midőn Smith barátjának elírásához jutott, addig szigorú arca egyszerre felderült, túláradó nyájassággal fordult Brownhoz, hatalmasan megrázta mindkét kezét és egymás után többször elismételte:

— Nagyon örülök, hogy megismerkedhetem önnel, tényleg igen örvendék!

Brown a homlokára ütött s így szólt:

— Hogy is nem tudtam ajánló levelemet a szigeten átadni!

— Valóban kár! — jegyezte meg Jones — mert szerfelett kellemes órákat tölthettünk volna el együtt.

A kapitány — természetesen szintén angol, — aki az egész idő alatt hallgatva figyelt rájuk, könnyen kitalálta a párbeszéd összefüggését és a kis jelenet után meg volt róla győződve, hogy igazi gentleman-eekkel van dolga. Brown és Jones pedig attól kezdve a legjobb barátok lettek és még most is, amikor az egyik Londonban, a másik meg

Te a világnak...

TE a világnak egyik sarkán,
Én meg a másikon lakom.
Az a mennyország egy kis csücske,
Ez a gyehenna, fájdalom.
Teged' ottan égi béke,
Engem ezer jaj vesz körül.
Ki bánja itt, a lelkeim ége?
Ki szán meg itt? Ki könyörül?

Te a világnak egyik sarkán,
Én meg a másikon lakom.
Az életem felét od'adnám,
Ha legalább csak a dalom
Elérne hozzád... mert hisz' akkor
Elindulnál Te én felém,
Mint az a fényes, égi csillag,
A megváltásnak éjjelén...

IHASZ ALADÁR.

Valparaisóban él, roppant élénk levelezést folytatnak egymással.

A történet utolsó mondatai alatt az amerikai hallgatóságot zajos vidámság fogta el, amely az elbeszélés után még néhány percig tartott. Midőn végre a kitörő kacajokra ismét esendőség következett, az angol, aki addig a legegységűbb közönyösség arc kifejezésével ült a sarokban, hirtelen mosolyogni és az elbeszélő felé könnyűbőn meghajolni látuk.

— Uram, — mondá — nő nagyon szép történetet adott elő és szerencsét kívánok ahhoz, hogy a kiváló Mr. Brownal megismerkedhetett. Azonban talán nekem is megengedi, hogy egy, bár nem is olyan érdekes, de igaz történetet mondja el, amelynek színtere az Egyesült Államok.

Ujabb "Halljuk! Halljuk!" hangzott el minden oldalról, sőt harsányabban, mint előbb, s az angol így kezdte beszédjét.

— Durand ur, francia vértesskapitány, egyik legmeghittebb párisi barátom, az utolsó német-francia háború alatt kormányta által Amerikába küldött, hogy ott a hadsereg számára lovakat vásároljon. Az 1870-ik év késő októberében Texasnak egy kis városában tartózkodott, amely csak arról nevezetes, hogy durván összerúszolt, igazi tágas cirkusza van, amelyben röviddel azelőtt mexicói bikaviadorok tartották előadást. Durand ur, aki délután érkezett és a hely egyetlen szállodájába ment, este kényelmesen ült a vendéglő szalonjában a kandalló-tűz előtt, amely már jó tékonyan árasztotta a meleget s mellette egy kis asztalka állott, a melyre egy palack vörös bor és egy pohár volt feltéve. Míg a hosszú utazástól elbágyadt lábszárait kényelmesen kinyújtotta és gondolat nélkül tűnődve bámult a lángokra, felnyit az ajtó és egy másik vendég lépett a szobába. Ez Mr. Oilking Jónáthán, a helység legkiválóbb előkelőségeinek egyike volt, aki nagy gazdagság és különös udvariasság hírében állott. Oilking, anélkül, hogy köszönt vagy széles karimájú puha nemezkalapját csak meg is érintette volna, egyenesen a kandallóhoz ment, a széket a rajta ülő kapitánnyal egy kissé oldalra toltta és hátával a tűznek támaszkodott, éppen Duranddal szembe és annak mezeven arcába nézve. Durandnak kedve szökken a jövővény toroknagyalására, azonban ezt gondolta magában: "Ahány ház, annyi szokás!" s megelégedett azzal, hogy állat vonogatta és a lángok hevére a menyestet szemlélgette. Oilking egy ideig kellemesen süttérezett, majd észrevette a vörös bort, amely az asztalkán a kapitány mellett állott. A legnagyobb nyugalommal felvette a palackot, öntött magának egy pohárral és egy hajtásra kiürítette, mire esztintve visszatette. Durandot forróság verte ki, de még mindig uralkodott magán s fokozottabb figyelmességgel folytatta a menyestet és a falak nézegetését. Oilking egy darabig mozdulatlan maradt, csak időnkénti köpései, amelyeket zajosan és meghatározott, nagy bizonyossággal eltalált célpontokra eszközölt, bizonyítják, hogy nyurga és sovány testében élet van. Végre megtörte a hallgatást, miközben Durandhoz ezzel a kérdéssel fordult: "Idegen, Ön az a francia tiszt, aki lovakat vásárolni jött ide?" A francia úgy felelt, mintha semmit se hallott volna, s az ablakon át az erdei tájképet szemlélte. Oilking a kapitány vállára tette a kezét, egy kissé megrázta és kérdését megismételte. Most azonban a mérték betelt,

sőt esordultig volt. Felugrott és nagyon bizonytalan angolsággal ezt ordította: "Ön pimasz, ripók, érti?" Jónáthán kiegyenesedett és szeliden így válaszolt: "Idegen, ezt ne ismétlje, különben kidobom az ablakon". "Ezért felelősségre vonom", tombolt Durand, "elégtételt fog nekem adni mindama szemtelenségeikért, amelyeket ma este megengedett magának". "Ha csak ez a baj", jegyezte meg Oilking még mindig nyugodtan, "akkor azonnal rendelkezésre állok. Itt egy vadászkesz (bowie knife), itt egy revolver — miközben ezt mondta, az említett tárgyakat kifuzta övéből — ha szintén van fegyvere kéznél, átengedem a választást, ha vajjon inkább gomblyukat löjje-e a bőrén avagy egy eresztéket üsse a lábán. A szoba kényelmes, senki se akadályoz bennünket, az ügyet nyomban el lehet intézni." Durand kissé nyugodtabb lett és Oilkingnek ezt válaszolta: "Nálunk odaát nem szokás egymást zárt szobában tanuk nélkül fojtogatni. Két segédet fogok keresni és azokat ünhöz küldöm. Az ő feladatuk a párbaj feltételeit illetően Önrel megegyezni, s ha ez megtörtént, rendelkezésre állok". Ezzel elítávozott a szalonból s egyenesen a vendéglőshöz indult, akivel a történet dolgot közölte s azt ajánlotta neki, hogy legyen egyik tanúja és egy másik segédéről is gondoskodjék. A vendéglős úgy vélte, hogy a tanuk a párbajnál felesleges fényűzést képeznek; azonban ha a kapitány ragaszkodik akaratahoz, akkor szívesen segítségére lesz; második segédnek a főpincéert lehet alkalmazni; e külön szolgálatért személyenként csupán öt dollárt számít. Durand, aki az amerikai ifureságokhoz már valamelyest szokva volt, a vendéglős utóbbi megjegyzésén nem botránkozott meg, hanem felkérte, hogy a főpincér társaságában Oilkinghez menjen és az ügyet vele hozak tisztába. Durand szobájába visszatérve várta a tárgyalás eredményét. A gazda csak egy óra múlva jött hozzá és gyorsan közölte vele, hogy a párbaj nem holnap, hanem csak holnapután délelőtt történhetik meg, a fegyver, amelyet Oilking, mint kihívott fél választott, a forgó pisztoly, ami a

helyet illeti, ő, a vendégfogadós, idejében fogja Durand urat elvinni és odavezetni. Alig mondta ki e nagy sietséggel ontott üzenet utolsó szavait, már is eltűnt, nem várva a kapitány válaszára.

Durand nyugodtan tért ágyba és egész éjjel kitünően aludt. Másnap szobájában maradt, leveleket irt franciaországi rokonához és barátához s írásbeli rendelkezéseket tett arra az esetre, ha meghalna vagy súlyosan megsebesülne. Dél tájban a vendéglőssel akart beszélgetni, azonban nem volt otthon; azt mondták a kapitánynak, hogy segédje tegnap este elhagyta a várost és csak estefelé fog visszajönni. Tényleg megérkezett a gazda esti szürkületkor s vele együtt egy csomó új vendég, akik a szállodát a pincérel a tetőig zajos elevenességgel töltötték meg. Az addig igazán csendes utcákon is élénk mozgás volt észrevehető és kapitányunk, aki ez éjjel nem aludt egy jó, mint az előző éjjel, egész éjszakán át kocsizörgést, lódobogást és hangos beszélgetést hallott az utcáról.

Végre felvirradt a nagy esemény reggel. Durand gondosan felöltözködött és várt a jövendő dolgokra. Délelőtti kilenc óra tájban minden teketória nélkül belépett hozzá a vendéglőtulajdonos és a főpincér s ezt kérdék: "Kapitány, készen van?" "Igen." "Akkor jöjjen." A főpincér és néhány mellékután át egy nagy, szabad tere vezeték, amelynek közepén a fentebb említett cirkusz emelkedett. A segéd a cirkuszfal kis ajtajához mentek, kinyitották és egy keskeny, sötét folyosóra jutottak, amelybe őket Durand nem habozás nélkül követte. E hábozást nyilván észrevették, mert mindkét oldalról karon ragadták a meglepett kapitányt, néhány lépést gyorsan előre siettek vele, egy más kis ajtó nyitottak fel s néhány perc múlva, még mielőtt a kapitány megakadályozhatta volna, a cirkusz porondján voltak, amelyet alulról felfelé sok száraz, menő embertömeg töltött meg, amely Durand és segédei megjelenésekor meenydörgő tapsba és ujjongó kiabálásba tört ki.

Durandot mintha villámesapás érte volna és nem tudta, mit gondoljon mindezekről. "Mit jelent

ez az ostoba komédia?" hebegte a vendéglős felé fordulva; azonban ez nem hallgatott rá, hanem mindkét kezével iptett a néző közönségnek, hogy hallgassanak, s midőn a zaj egy kissé elült, tele tüdővel ezt kiáltotta: "Gentlemen, van szerencsém Mr. Durand híres és vitéz francia vértesskapitányt bemutatni, aki a reichshoffeni dicső vértessrohamnak egyetlen élő alakja. Ő városunk egyik tiszteletré méltó polgárával, Oilking Jónáthán ural fog önök előtt golyót váltani." Ujjongó tapsban és ujjongó zsvajban tört ki a közönség s ugyanabban a pillanatban kinyitott egy kis ajtó azzal szemben, amelyen Durand jött, s fantasztikus indiai viseletben, két barátja kíséretében, belépett Jónáthán.

Most tudta meg Durand, miről van szó. A dühtől és felindulástól félig fojtogatva, heves ökölesapást mért a melette álló vendéglős mellére és villámsebességgel sietett a bejáró kis ajtóhoz, amelyen egy másodperc múlva eltűnt.

Önök, uraim, kitalálják, mi történt. A vendéglős megjelenése, akit Durand Oilkinghez küldött, ennek fényes eszmét adott. Megbeszélte vele, hogy a párbajt újlétre használják. Még aznap este néhány munkást küldtek a cirkuszba, akik a kissé rozant épületet fátylavilág mellett kitárolták és a padsorokat újból rendbe hozták. A maguk azonnal kiutazták a közel fekvő városba, a melynek Róma vagy Páris volt a neve, én bizony már nem tudom, melyik a kettő közül, falragaszokat nyomattak, amelyeken a közönségnek azt ígérték, hogy két dollár belépti díj ellenében "Durand híres és vitéz vértesskapitány Párisból, aki a reichshoffeni dicső vértessrohamnak egyetlen élő alakja" nyilvános párbajt vív, hirdetések helyezett ki a két helyi lapban, rábírták ezeket, hogy az egyik a reichshoffeni csatáról vezéreiket, a másik Durand kapitánynak e csatában véghezvitt hősi tetteiről tárcát közöljön, személyesen azt híresztelték, hogy remélik, miszerint Durand amaz egyenruhában fog megjelenni, amelyet a reichshoffeni napon viselt, s mindézzel oly nagyszerű sikert céloztak, hogy este külön vonat indult Rómából — vagy Párisból — s másnap reggel már egy órával a plakátokon jelzett idő előtt a cirkusznak minden két dolláros személyijegye elkelt.

Durand a leggyorsabban, még pedig mellékutakon, elhagyta a várost és e kaland után lemondott arról, hogy Texasban lovakat vásároljon. Ami pedig Oilkinget és a vendéglőst illeti, nekik Durandnak a porondról való eltűnése után néhány igazán kellemetlen percet kellett átélniök. A közönség egy része nevetett, más része mormogott, némelyek pénzüket követelték vissza, mások azt akarták, hogy a párbaj minden körülmények között folyjon le és megelégedtek volna azzal is, ha a vendéglős és Oilking vívna, egy szóval bösz kavardás támadt és mondhatom, hogy az újságtudósítók, akkik a szomszédos városokból siettek oda, nem tértek vissza a nélkül, hogy néhány golyóváltásról és szurkálásról hirt ne vittek volna.

Az angol elbeszélése véget ért. Ugyanabban a pillanatban megállt a vonat és a kalauz zugó hangon kiáltá: "Brüsszel!" Az amerikaiak, akik az előadót nagy élvezettel hallgatták, itt kiszállottak, de előbb kezét fogták az angollal és vidáman kiáltották feléje: "Brit testvér, Ön remekül viszszzavagott!"

Madonna az erdőben.

IRTA: KISS MENYHÉRT.

BÜKKÖS erdő homályos, hűvös mélyén,
Hol gyalogutak szárnya összeér,
Merengve a rengeteg tarka népén,
Mint egy galamb, mely szelid és fehér,
Ugy áll a Szent Szűz szobra a magasban,
Bükk törzse tartja védőn, szeliden,
Harisgő patak itt hallgatva, lassan
Bolyong tovább kékfürtü medriben.

Faluk harangja ide sohse téved,
De a vadméhek és szitakötők
Kara csodás himnuszokat zenélget,
Csalogányzólok, rigókürtösök
Sohsem hallott, szent számlóniát zengnek.
A kösziklák remegve visszhangozzák,
A vihar is szovárványzólszót lenget,
Feléd, te köbevésett Szépség, Jóság!

Megállok, s pushám földre eresztve,
Ajkam halkán sug egy röpke imát,
Lelkem az ima fényében feresztve
Kinyit, mint fésző erdei virág,
S feléd suhan, ki itt a rengetegben
Fölverászlod a csillagos eget,
S világosságot gyujtasz a szívemben,
Ki téged dallal emleget...

A virágos boltban.

IRTA ALBA NEVIS.

A NAGYSÁGA ma kikocsirózta a leányaival ésj utközben betértek egy pillanatra a boltba, hogy fölvirágozzák az új tavaszi kabátjukat.

— Izé, — szólott hozzám a nagysága, aki ezt az "izét" utánozhatlan lenézéssel szokta kiejteni, — hány rendelésünk van mára?

Óriási kedvem támadt, hogy egy nagyot kacagjak ezen; ő nagyságának tudniillik dunsztja: sines az üzletről, de mert fenn akarja tartani a tekintélyt, hát úgy tesz, mintha a kis ujjában volna mindez!

Nem névettem azonban, hanem komolyan és alázatosan meghajolva, így feleltem:

— Huszonhárom melleskor és egy virággal átfönt lant a Népszínház művésznőjének.

— Jól van, izé... jól van, csak folytassa.

Összeharaptam az ajkamat; ő nagysága, ime sajnálta azt a perenyi időt, amit most tétlenül eltöltöttem! Folytattam tehát a félbehagyott lantot, buzgó aggatva rá a szárnyas lepkeröszákat.

— Kisasszony, édes kisasszony, énekelte, Teca, a legidősebb Zsádányi-leány — nem tudom feltűzni ezt a virágot! Segítsen, kérem...

Hozzáléptem s odatűztem feszülő kabátjára a hófehér jázmin.

Már indultak; a lányok elől, hárman egymás után, kacéran feszülő szoknyájukkal, fölvirágozva. Utánuk ő nagysága, fityegő lorgnonjával. Mikor a keze a kilincsen volt, még egyszer visszaszólt:

— Esküvő nincs?... nincs!
— Nincs! — feleltem meglehetősen kurtán.

A kirakat mögül néztem, mint helyezkednek el vigan az olajszinű bársonyülésen, mint bámulják meg a járó-kelők a kocsis angolosan beretvált arcát, köcsöglapját. És — nem tagadom — egy pillanatra valami érzés fogott el; nem tudom egész határozottsággal megállapítani, mi esoda érzés. Hasonlított egy kissé az irigységhez, meg a keserűséghez. Azt hiszem, ennek a kettőnek a keveréke volt.

S eszembe jutott a pók, meg a légy meséje: egyik kiszívja a másikat a vért, hogy annál nagyobb potrohot eresztessen. Pfu!

Eni itt dolgozom, hogy ő nagyságáék uraskodhassanak, five o'clockozzanak, sétakocsizzanak és bámultassák magukat a szegény gyalogjárók által. Dolgozom megfeszített erővel, hogy estére mennél több ezüstpénz csörömpöljön a pénztár fiókjában.

Dolgozni nyomorult harminc forintért és mosolygok és kibeszélem a tudómet, ha kell. Ő nagysága pedig ellenőrzl este a tételeket és bezsebeli a pénzt. Egyébként azonban annyit tördik az üzlettel, mint mag egy elhasznált villamosjeggyel.

Hja, nincs a verében! Az ura, amíg élt, ülnöke volt valamelyik vidéki árvászeknek, penzió azonban olyan szűkös összegecske, hogy nem telne be-

lőle ötszobás lakás, kocsis-libéria, meg tea sandwich-el az életvidám és jóétvágyu fiatal-ságnak.

Legkeservesebb az életem ilyenkor tavasszal. Télen még csak megjárja; Franczi, az inasunk, jól megtömi a kis dobkály hát a raktárszobában, csak úgy izzik az oldala a tüzességtől. S én, a bársonyfotelbe ülve, egy nagyon boldog és vidám tavaszba képzelem magam.

Künn az emberek vörös orral, havas bundákban sietnek s én lehunyom néha a szemem s egy pillanattig lélegzet nélkül szívom egy csomó ibolya friss, zöld szagát s olyasvalamit érzek, a mit máskor, nyugodt és okos pillanataimban soha.

Nem tudom miért, de ilyenkor halkán, inkább befelé beszélgetni is szoktam. És sokszor megriadok a magam idegenszerű hangjától.

Határozottan tavaszi érzések fognak el a kis kályha mellett, sőt olykor a nyár lehelletét is érzem: a homlokom megnedvesedik s az ajkaimon felpattan a bőr... Csak ilyenkor tudom, mennyi forróság, élet lakozik bennem és még valami, a minnek hiába keresem a nevét s a mi hasonló a féreg erőlködéséhez, hogy repülni tudjon.

En is repülni akarok. De nekem lesznek szárnyaim!

Egyszer valaki, egy nagyon unalmas, de nagyon okos ember ezt mondta:

— Magából, ha módja lenne

rá, föltétlenül válnék valami. Sok az ereje, nagy az akarata. És lehetetlen álmai vannak. Csak úgy duzzad az érvényesülés vágyától... Maga, ha piktor lenne, olyan színeket fundálna ki, hogy belevakulna a világ. Vagy ha írni, vagy ha odaállana a színpadi reflektorok alá. Mert magában — talán öntudatlanul — egy egész buja világ forrong. De így ez az erő — ez az öserő — más módon fog gátat törni...

— Hogyan? — kérdeztem s a lelkemből lopott sok igazságra az arcom teletelult vérrel.

— Hát a szerelemben.

...Azóta sokszor gondolok erre az emberre, a kivel ugyan üzleti szempontból nem volna érdemes foglalkozni, miután a mindennapi gomblyukvirágján kívül egyetlen szálát se vett még, s azt is mindig a legolcsóbb szezonfajtából, hosszas válogatás után. De gondolok rá; azért, mert a mit mondott, szó szerint igaz. S mert foglalkozott velem és fölismert. Az első ember, a ki fölismert!

Lépten-nyomon azt hallom, hogy gyönyörű idő van, pedig irtózatosan pereszel a nap s ez engem kétségbeejt: a virágok kihívóan illatoznak s a halántékom a megpattanásig feszül és fáj.

Az emberek mosolyogva szaladgálnak, az arcuk színes és milyen fűgén emelgetik a lábukat. Bolondok! Mintha a nyárnak nem szakadna hamarosan vége!

És ez a temérdek világos kabát!... Ugy megszoktam már a prémet, a meleg keztűt, kalucsnit látni. És főképp a fanyar arcokat, hogy most bánt ez az általános gondtalanság.

Ha mehetnék, ha én is mehetnék; ki, az emberek közé, hátradőlve a bársonyos kocsiiban. Napfényben fürdve a fejemet... Ha közbük esörtethetnék a nagy fiatalággommal, élnivágyással!... De nem lehet. Itt kell ülnöm a fülledt, homályos boltban s kötözgetnem bol dog laányok, szeretkező színésznők illatos csokrát, havi harminc forintért. És azonkívül még igyekeznem, hogy esti esukáskor mennél szaporábban csengjenek a pénzek a kassza fiókjában.

Este azután hazamehetek kopott kabátomban, lezuhott kalappal a Külső Söröksári-utrá, ahol a konyhába húzódunk az édesanyámmal, mert a szobánkat egy géplakatos bérelte ki, a ki annyit fizet éppen, hogy mi ingyen lakhatjuk a konyhát.

És azután a vörösesikos duna alatt néha sírok és néha arra gondolok, hogy annak az embernek csakugyan igaza volt; nem erre születtem én!

Érzem magamban azt a végtelen erőt, a mit csak elnyomott emberek, csak repülnivágyó férgek érezhetnek és összeesküorgatom a fogamat és ökölbe szorúl a kezem:

— Majd megmutatom én nektek!...

A nevető börze.

Egy gabonakereskedő déltájban, — olyan időben, amikor rendesen a börzén szokott lenni — betoppan a lakásába és tettenéri a feleségét.

Minden kétséget kizáróan megállapítja az asszony bűnöségét és ami a legnagyobb düh-re geszjeszti, a tettestárs a saját könyvelője.

Magánkívül ordít rá:

— Maga esirkefogó gazember, maga utolsó senki, maga beestelen bitang, ha most volna nálam egy revolver: két olyan pofont adnék magának, hogy holta napjáig megemegetné!

A börzén egyszer sokat mulattak egy derék ügynök esetén, aki elment egy házasságközvetítőhöz, hogy feleséget szerezzen az unoköcsésének, a knek "jó pártira" volt szüksége, hogy segíthessen nagybátyja kissé zilált anyagi helyzetén. A házasságközvetítő elébe tett egy nagy albumot vagonos kisasszonyok, özvegyek és elvált asszonyok arcképeivel. A mint az ügynök lapozgat az albumban, egyszerre csak az egyik oldalon ott találja a felesége arcképét.

Dühösen és kétségbeesve ro-

hant haza és kérdőre vonta a feleségét.

— Ugyan kérlek, — nyugtatta meg az asszony — soh'se igazd föl magad: az a kép még abból az időből való, amikor olyan beteg voltál, hogy az orvosok lemondtak az életedről!

Egy lipótvárosi családban nagybeteg van. Ő nagysága, az asszony gyöngékedik. A gondos férj, aki tözsedibizományos, megkérdi:

— Hozassak ápolónőt!

Az asszony:

— Hova gondolsz! Csakis apácát! Kizárólag apácát!

Másnap megjelenik az apáca. Fehérceru, szelidképű német leány. Bejön a szobába, szerényen hajlik meg és illedelmesen mutatkozik be a kereskedőnek, megmondván a nevét:

— Schwester Laurentina.

A házigazda zavartan tiszteltetl viszonozza a bemutatkozást:

Orvos: Kinos lehet, ha vesztett per után kell a honoráriumot kérni....

Ügyvéd: Az ám, magának jobb dolga van: az örökösök szívesen fizatnek.

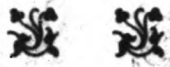
Nem sejttem.

NEM sejttem, nem sejtéde.
Hogy érted szenevedek,
De ha tudod, tudom,
Az mind egy lesz neked!

**Nem látom, látod-e,
Szemem' hogy rád vetem,
S ha látod, látom azt:
Elfordulsz hirtelen.**

**Nem hallom, nem hallod-e,
Hogy "rózsó" a neved,
Hallatlan, hallom, az,
Hogy mily kemény szived!**

**Nem érzem, érzed-e,
Hogy láng is ölni tud,
De ha érzed, tudom:
Sívem eszedbe jut!**

VASÁRNAP

ELBESZÉLÉS. — IRTA: BERÉNY ISTVAN.

VIKTOR gondtalan vidámsággal lépkedett a köruton. Az életet könnyűnek s egyszerűnek találta. Most hat óra. Pélóra alatt kényelmesen elér az Andrássy-utra. Nem is kell sietnie. Ott találkozik Klárikával s az anyjával, pontosan fél hétkor. Mint minden nap egy idő óta. Bizony, már lassan két hónapja ismeri Meggyesiékét... Klárit feleségül fogja venni. Ez már bizonyos. Rövidesen megkéri a kezét. Elvégre külön b leányt úgy sem talál. Szép. Gazdag. Mivelt... Hogy egy kisit büszke, gögös, az nem baj. Ez a fiataloság jár. Persze. Ez a szűzi ártatlanság finom tartózkodása... Na, majd ha a felesége lesz...

Színes, kavargó folyamként áradt körülötte a vasárnapi utca népe, vidám, elégedett emberek tarka, ünnepi ruhákban.

Viktor nem törődött velük, gondolataiba merülve, lassan lépkedett. Komolyan fog beszélni Klári-val. Igen. Nincs értelme a halasztgatásnak; igazán ideje, hogy nyilatkozzék. Meggyesiék már bizonyára várják.

A zajongó, kacagó tömegben, mely a járdát előzömlötte, valaki léptét tartott állhatatosan a tervezgetésbe mélyedt férfival és kintartóan, szinte ostromlólag nézett az arcába. Viktor megrezzenve vette észre és ránézett.

Egy nő volt. Kékszalagos kalapját piros rózsahalom díszítette. Fehér bluzát sűrű szoknyájától csillogó, fekete öv választotta el. Arcán néhány kicsiny szépségfapasz kacérokodott és üdének tetsző hőréről szinte lekivánczolt a fölösleges s ügyetlenül fölkrakott puder. Alighanem az ajka is ki volt festve. Balkezében nagyfejű, halaványlila öszirózsákat vitt; a jobbában barna ridikült.

Viktor idegenkedve fordította el fejét.

— Mit mosolyog ez rám — bosszankodott enyhe zavarodottsággal.

Öntudatlanul is sietni kezdett.

A lány ekkor nyugodtan, természet egyszerűséggel Viktorhoz lépett és mosolygva, kedveskedő, érdeklődő hangon kérdezte:

— Itthon van már a nagyságos asszony?

Viktor zavarba jött. Mit akar tőle ez a cifra személy? Honnan ismeri? Mit mondjon neki? Hogyan küldje el? Udvariatlan, görömbö nem lehet... Elvégre még is csak nő... És hátha botrányt csinál?... Kényszeredett nyugalommal fordult a lányhoz.

— Melyik nagyságos asszony?

A lány vidáman lóbálta ridikültjét.

— Az édesanyját gondolom. Ha zajlott már?

— Mi köze ennek az anyámhoz? — gondolta Viktor mérgesen s ridegen, elutasítólag felelte:

— Hazajött.

Szeretett volna szabadulni a lánytól. Bizonytalan, határozatlan rossz-érzése volt, valami nyomasztó balsejtelem szállotta meg és hirtelen Meggyesiékre gondolt. Szent Isten! Ha meglátják ezzel a személlyel!

Elfordult a lánytól.

Az pedig, mintha észre sem vette volna a férfi elutasító viselkedését, édes mosollyal lépkedett mellette.

— A nagyságos ur is itthon van? — kérdezte, Viktorra emelve ragyogó szeméit.

Viktor türelmetlenül, az eddiginél emeltebb hangon felelte:

— Itthon van. Mindenki itthon van.

Félt, hogy egyenként sorra kerül a nővére, a bátyja, az egész család.

A leány most azt kérdezte:

— Ugy-e, nem is tudja, ki vagyok?

— Nem, — felelte izgatottan Viktor, — ezt igazán nem tudom.

Még azt is bozázta akarta tenni:

— De nem is vagyok rá kíváncsi. Ugyan hagyjon engem békében! Menjén a dolgára!

Már-már mondta is, de megakadt. Nem volt bátorsága ezt a cifra ruhás, mosolygó teremtményt megsérteni. Visszatartotta magát. Az Andrássy-úfig majd csak megszabadul tőle, reménykedett.

— A Teréz vagyok, — mutatkozott be a lány.

Viktor kérdőleg nézett rá.

A lány nevetve mondta:

— Nem emlékszik most se? A Teréz vagyok. A télen voltam ma guknál.

Viktor most már emlékezett. — Egy szobalány. Náluk szolgált.

Teréz vidáman, őszinté érdeklődéssel kérdezte:

— Milyen a mostani szobalány? Jó?

— Jó, — felelte Viktor egykedvűen, — nekem jó.

— Tudom, magától lehet akár-milyen.

Viktor bátortalanul vetett egy oldalpillantást a lányra, aki nyugodtan, boldogan lépkedett mellette. Egészen csinos arca van, gondolta. De azután rsötelkedve üzte el ezt a gondolatot. Klári jutott eszébe, az előkelő, büszke Klári. — Megdöbben. Ha így haladnak tovább, rövidesen az Andrássy-utra érnek. Így, együtt! Még az kellemes! De hát hogyan szabaduljon ettől a feleség, mosolygó teremtménytől?

Az Erzsébet-köruton, mikor a találkozás helyéhez már veszedelmesen közel jártak, Viktor megállt egy kapu előtt és azt mondta a lánynak:

— Ide én most, fölmegegyek... Ha annyira érdeklődik irántunk, nézzen föl egyszer hozzánk.

Kisgé akadozva mondta ezeket.

Hangján érezni lehetett belső zavartottságát.

Teréz hamisan mosolygott, meglóbálta barna ridikültjét és bucsuzásul azt mondta:

Viktor bement a kapu alá, és a homályos lépcsőházban megállt. Örült, hogy ilyen ügyesen megszabadult a lánytól. Most már nevette is furesa esetét. Mi nem történt az emberrel? Leleményessége nélkül milyen könnyen bamba jutott volna... Meglátják... Valami pletyka... De haragudni nem tudott a lányra. A ríkió sánek és izléstelen sallangok alatt természetes kedvességet, valami gyerekes, ostoba ragaszkodást látott a lányban, vonzódást, mely jól esik, akárki részéről is jöjjön. És most, hogy megszabadult tőle, még bájosnak is találta a kis ördögöt ríkió kalapjával, festékes cifraságával, kacérokodó szépségta paszáival.

— Ez a város öltöztette így föl, — gondolta enyhe szánakozással.

— Ilyen furesán. Valóságos maskarába. Szegény teremtmény!

Még áldogált egy kicsit a kapu alatt, aztán kilépett az utcára. Meggyesiék már várni fognak rá, gondolta és sietni kezdett.

Pár lépésnyire az Andrássy-utól valaki gyengéden megérintette karját. Hátra nézett.

Teréz volt! A ridikül himbálózott kezében. Az öszirózsákat a hónalja alá fogta. Mosolygva, szelid gunnyal kérdezte:

— Megszökött előlem?

Viktor szédülést érzett. Hát még sem tud megszabadulni ettől a maskarától! Hiába minden! És éppen itt akaszkodik belé! Minden pillanatban jöhetnek. Meglátják vele! Biztos, hogy meglátják!

Hideg verejték borította el a homlokát.

— Teréz kérem, — mondta, — nem akarom magát megsérteni, de én itt találkozni fogok valakivel és... és nem akarom...

Izgatott volt. Rettegett a gondolatától, hogy Meggyesiék meglátják és végtelenül nehezére esett egy nőt elküldeni, elkergetni. Hebegve beszélt.

Teréz közbevágott:

— Talán csak nem szégyenkeznek miattam?

Önérzetes húsággal nézett vé-

gig vasárnapi diszein, a fehér bluz csipkén, szalagjain, a sűrű szoknya paszománnyain.

Viktor kergetni szeretette volna a lányt, de, hiába, nem tudott kiméletlen lenni. Érezte, hogy pillanatig sem szabadna haboznia és a lányt, ezt a cifra, kompromittáló személyt a leghatározottabban el kellene utasítania. Egyszerűen rá kellene parancsolni, hogy menjen odább. De nem tudta megtenni. Irigykedve gondolt arra, hogy vannak emberek, akik simán, igen könnyen ki tudnának gázolni a kellemetlen helyzetből. Utálta a tehetetlenségét.

Bróltetett mosollyal mondta:

— Ó, dehogyan is szégyenkezem, de...

Itt elakadt a szava.

Megtörtént!

Meggyesiék alig három lépésnyire sétáltak el mellettük. Viktor és Klári szemei pillanatra találkoztak. Klári hidegen fordította el fejét.

Viktor most már nem törődött Terézrel; a megtörtént baj kiragadta határozatlanságából. Meggyesiék után sietett. Izgatottságában igen közel állt a síráshoz.

Utolérte őket.

— Kezeit esőkolom, — szolt félénken.

Meggyesiék nem hallották meg. Klári karonfogta anyját és tovább mentek.

Viktor most Klári mellé lépett.

— Jó estét kívánok... — mondta zavartan, elfulladt hangon.

Klári nem felelt. Elfordította a fejét, gyorsan kezdett lépkedni s karjánál fogva, anyját is magával vonzolta.

Viktor elmaradt.

Szédülve állott meg a sétáló tömegében.

— Hát lehetséges ez? — gondolta. — Kétségbeejtő! Mit tegyek? Hogy magyarázzam meg nekik?... Nem. Itt már nem lehet magyarázni. Ezek után!... Vége!... Egy ilyen tolakodó, szemtelen személy mindent elrontson! Az ember jövőjét, terveit!... Hallatlan!... Mit tegyek most? Utánuk menjek még egyszer?... Nem. Hiszen meg sem hallgatott. Ujra elfordulna...

Megindult lassu léptekkel visszafelé.

— Ilyen gögös, pöffeszkedő, büszke legyen valaki, — gondolta Viktor. — Egy fiatal leány... — Meg sem hallgatja az embert...

Nagyot sóhajtott és vigasztalni kezdte magát:

— Sose értene meg engem úgy sem... Nem nekem való... Hiába... Most már tisztán látom... Mindig mondtam, hogy rátartós, hideg teremtmény...

A körut sarkán Terézbe ütközött. A lány még mindig mintha őt várta volna.

Viktor ránézett. Valami kegyetlen, durva, bosszúálló szót akart mondani neki.

Teréz mosolygott.

A vasárnap vidám, butalan emberek élénk zsongással hullámzóttak körül. Az alkonyati levegőben valami általános öröm nyelhe mámora uszott. Sárga fények gyultak ki köröskörül. Az utca százféle zaja szédítő melódiába olvadt. Mindenki örült, mindenki boldog volt.

Viktor karonfogta Terézt.

Ki tudta?

OLY hosszú volt az éj, s vigasztalan...

A hajnal végre virrad,
Kelet felé az ég merő arany,
S haldoklik mind a csillag.

Ki tudja, Isten él-e még amott
Gyógyirt sebünkre szánva!
— Rád gondolok, ki hűtlen' elhagyott,
S szegény halott anyámra!

A CSÉL

lárnát ne a függöny

gel, fényes

an világos

pott be

kön. Az

nyolcat

asszony

tan nyit

szemét.

végigsiklo

ba reggel

lenségét.

kára vas

tokba bu

törökön.

szekrény

tolakodó

sal állt or

szögletben

papuesos.

szobaleány

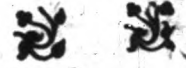
mindez

eszébe

hogy ott

ÉVA

IRTA: GYÖRGY AKOS.

ACSELED bejött és halkan, óvatosan, hogy fölösleges lármát ne esapjon, visszahajtotta a függönyöket. Szürke ólmos reggel, fény nélküli jósan viláosság esapott be az ablakon. Az óra félnyolecat ütött. Az asszony bágyadtan nyitotta fel szemét. Tekintete végigsiklott a szoba reggeli rendtelenségén; az éjszakaára vászonhuzatokba burkolt bútorokon, a mosdószekrényen, mely tolakodó intimitással állt ott a szoba szögletében; a file papuesos, kócos szobaleányon, és mindez azonnal észébe juttatta, hogy ott künn az ajtó mögött már elkezdődött a hét köznap ébredésének fárasztóan egyhangu, unalmas zakatolása.

Aztán pillantása a szomszéd ágyra esett. A párnák puha, meleg nyugalmaiba temetkezve feküdt az ura. A takarót felhuzta álláig és fekezte, a homlok fölött megkopott, meggyérült haja, az alvástól duzzadt, vörös szemhéja, félig nyitott szája furesán, szinte groteszkül hatottak a fehér, gyöngéd váznak között.

Most mozdolódni kezdett. Másik oldalára fordult és a takaróból kibontakozva, szokása szerint, még csukott szemmel tapogatózott az éjjeli szekrényke márványán órája után.

— Hány óra lehet? — dörmögte álmosan. Aztán lassan hozzálátott a fölkeléshez. Az asszony szorosán lecsukta pilláit és halk, rejtett mozdulattal egészen belesimult a párnák közé.

— Éva, — szólította az ura. — Éva! Alszol még?

Nem felelt. Alvást tetetett. — Nem volt még kedve belekezdeni az új nappalba. Alig aludt ez éjjel. Egy idő óta különös, önmagának is idegen gondolatok hajszolták, zaklatták. És most sem tudott szabadulni tőlük, most, a reggel hűvös, világos józanságában sem. Az éjjel pyított szemmel bámult az élettelen, kinzó sötétségbe és mégis félve várta a reggelt, mely asszonyiságának tiz észteende je óta kivétel nélkül föllázító következetességgel meghozta a maga szintelen öfömeit, bajait, kötelességeit. A férj... a gyermekek... a háztartás... némi nyársolgárian lagymatag társasélet... és megint előlről kezdve ugyanaz. Napról-napra... esztendőről esztendőre! És reggeltől estig és estétől regelig a mások testiességéről való gondoskodás, míg saját vágyai, saját akarásai elhalálnak, elhalványodnak az egyforma ság nyomasztó bilincseiben.

Az ura öltözködni kezdett. — Mechanikusan, gond nélkül szedte magára ruháit. Mikor már a mellény is rajta volt, egy másodperere odaállt a tükör elé, a kezével egyet-kettőt simított haján és gyorsan, nem sok figyelemmel megkötötte a nyakkendőjét.

Az asszony szeme szögletéből, alig fölemelt pillái mögül lopva figyelt.

Olyan volt, mint a legtöbb férj,

kinék válla, dereka kissé meggörnyedt, megroppant a mindennapos küzdelmek, a családfontartás igájában. Ami valamikor fiatalos, színes, csillogó lehetett rajta, azt lekoptatta az élet és reáadta a hét köznapok harcainak szürke gyenruháját. Most a negyven fedé kézelede, mikor kevéssé változatossággal járó munkája bizonyos fajta gondtalanságot biztosított neki, inkább egy kicsit el-tunyult, elhájásodott, semmint megacélosodott volna a küzdelemben. — Óvatosan, halkan tett-vett a szobában és szinte észszerezett, mi-

kor kulesa reeseseve nyitott egy szekrényajtót. Nem akarta zaklatni az asszonyt. Szerette őt, aki női tisztaságot, emelkedettséget, előkelőséget hozott életébe. Akiről gondoskodnia kellett, aki gyermekeket adott neki, és aki a legitim szerelem minden jogát és igényét érvényesítette vele szemben, míg azelőtt, eléggé zajos legénykorában, frivol, többé-kevésbé közönséges, izléstelen kalandok üresen hagyták szívét és nem ébresztették föl benne az áldozatkésztséget.

A szomszéd szobából vékony, üde gyermekhangok pizzikátója esendült be az ajtón. Az asszony látta, amint az ura arca fölragyog. Gyorsan letette aktatászkáját, melyben kereségt és lábujjhegyen ment a gyerekszobába.

— Jó reggelt, jó reggelt, apus! — hangzott, aztán esókok cuppanása, édes, esiesergő kacagás, — majd az ura elfojtott, intő szava: — Csönd, csönd, Pista, — Micuka, Liza, anyus alszik még!

De hiába! Az ajtót önösen szakitották föl kiméltlen gyermekkezesek; picli lábak gondtalan libbenése hallatszott és három meleg, puha arcika lapult Éva arcához: "Reggelt kérünk, reggelt!"

Az asszony kelleetlenül fordult el.

— Hagyjatok, hagyjatok bédén testi és lelki vágygyal! És így, tudás és emlék nélkül behanyatlani az öregségbe! kén! — mondta. — Menjete a konyhába!

Hangja ridegen, szinte durván esendült. A mint a három gyerek megrettenve húzódtak el tőle, ő maga is megijedt önmagától. De azért hagyta őket menni, az urát és a gyermekeket. Szinte fásultan feküdt a párnák között.

— Mindig ugyanez, mindennap egyformán! — zngolódtott magában. — Hát ez volna minden?

Asszonygyá lenni és nem válogatni meg, hogy ki által; megismerni az élet nagy misztériumát és nem ismerni meg az életet magát; anyává lenni szerelem nélkül; odaadni testetletet és ismeretlen világokban kalandozni.

Ejh!... e mögött a sjma, fakó lepel mögött kell, hogy még lap-pangjon, rejtőzzék valami!... Valami, ami benne csillog a szemekben, kifeszíti a keblet, lengeti a lépteiket... Valami, ami erős, merész, őszinte, fájó és gyönyörűség... az élet odakünn, a négy falon túl, a maga nagyszerűségében, a maga vadságában! Persze... persze, a gyermekek itt mellette!... Ezek sokért, nagyon sokért kár-pótólnak, ha már itt vannak, szeretni kell őket nagyon!

— Pista... Micuka! — kiáltotta.

Ámde azok már kint hancuroztak valahol a konyhában, ahol a szakácsné reggelivel traktálta őket.

— Igen, igen, így van ez! Most a kalás után futnak... Később majd az élet ígérétei után... egy szerelem után... egy leány után... egy akarás után. Igen; az élet magával röpti majd őket! És Éva, aki odaadta nekik fiatal-ságát, egész életét, egyedül marad!... Mert az anya gyermekeihez tartozik egészen, de a gyermekek, azok már nem tartoznak olyan nagyon az anyjukhoz. Szomorú, örök kegyetlenség, melyért a gyermekek gyermekei szolgáltatnak igazságot a szülőknek. De élni, élni még, ameddig lehet!

Fölkelt és magára terített egy kendőt. Odament az ablakhoz. A féli ég fagyos sárgaságából halvány mosollyal bontakozott ki a nap. Egy-egy erőtlen, félénk sugar ott cikázott végig a hávas ház tetőkön.

Az asszony kikiváncolt az utcára.

Beesöngette a eselédet. — Hozza be a sötéték angol ruhámat, Julesa! Elmegyek, majd jól vigyázzon a gyerekekre!

Gyorsan fölhuza a magas sarku, keskeny gombospipjét és hozzáfogott a fésülködéshez. Haját oldalt választotta el, hullámosra sütötte és lágyan, dudoran rendezte a föl föltött, arcára egy esöpp rizsport tett. Aztán fölvette a kék angol ruhát és feltűzte kalapját, egy kicsit ferdén, melyen a jobb szemre fölé... Fátlyoktész közben erősen belenezett a tükörbe, vizsga szemmel, agodalmasan... Ára egy kicsit fonnyadtan, egy kicsit elesigázva fehérelt ki. Egy pillanatra megállt. — Ejh, nem, most nincs kedvem! — mondta magában.

Szeknyáját szorosán összefogta

Első veszteség.

NAPJAIT ki hozza vissza
A legelső szerelemnek,
Vissza, oh ki hoz belőle
Csak egy órát is nekem!

Fáj sebem, a mély, a dőre,
S új panaszszal bus szivemnek
Boldogságát temetem.

Oh ki hozza újra vissza
Azt a szép időt nekem!

a hajszálfinom, feketepöttyös szövet mögött. Meglátta és ajka idegesen, fájdalmasan rándult. Mikor végigment az előszobán, a konyhából vig gyerekszivaj esapott

és ment, ment, gyorsan, a délelőtti népes utcákon végig; ő maga sem tudta, hova, miért!

Keresett, nézett, szimatolt valamit, amit nem ismert, de amit meg kellett ismernie, aminek ott kellett forognia az életének hazug esüdjé mögött.

Férfiak néztek utána, és ő visszamosolygott, egy esöppet megrettenve és mégis halálsan, hogy észreveszik. Kérdő, sürgető szemek tolakodtak át a fátlyol vékony hálózatán; furesa, merész hangon, furesa merész szavak surrantak fülébe: "ah... milyen kívánatos... milyen esinos!... snáj dig kis nő... ah!"

Ma mindez, az utca kevéssé válogatós, durva szokásból odavetett hódolata nem sértette. Alig pirult el egy-egy merész szó hallatára, egy-egy vakmerő pillantás alatt. Inkább valami megnyugtatót, valami vigasztalót keresett bennük... hogy nem hervadt még el egészen az otthon zibbasztó nyugalmaiban.

Valahova szeretett volna menni, szökni, valahova, ahol még soha sem volt, ahol idegen szabad-ságban megfiatalodhatik újra, ahol nem törődik vele senki, csak talán egy órára egy ember, akit azelőtt nem látott soha, akitől buesu nélkül elmehet, akinek nincs kötelessége iránta, akiből nem marad semmi, csak egy emlék! Valahova, ahol küzdenie kellene önmagáért, ahol száz színe van minden napnak, ahol nem lan kadnak el tétlen, sápadtan, nyugalomban az erők.

— Ah! egyedül lenni magányosan, nem tartozni senkihez, csak a meddig akarok! — sóhajtott.

Megretten saját gondolatától. Lehajtotta a fejét.

— Ilyesmihöz csak annak van joga, akire nincs szüksége senkinek; aki még nem tartozott senkihez; akire nem vár senki.

De őt otthon önos, jogos vára-kozással várják — visszakövetelik a férj és a gyerekek.

A Belvárosban valami elegáns üzlet előtt automobil állott meg. Egy nő ugrott ki belőle, karesu, fiatalos, pompázó. Hosszu, hermelines lila kabátja; a kőseságos széles hajlása kalap alatt lángoló vörös haja, illata egyszerre birtokba yették az utcát. A férfiak megálltak, az asszonyok mentükben lopva fordították vissza fejüket. Halk sóhajban lengett az utca vágya a vöröshaju nő körül.

Éva pillantása találkozott az asszonyéval.

Amaz finoman, diszkréten, egy esöppet guyosan mosolygott és elfordította a fejét. De Éva megállt.

— Nina, — szólította halkan, — te vagy az? Régen nem láttalak!

Amaz még mindig mosolygva, intett: — Természetes.

Iskolatársak voltak valamikor, barátok. Aztán férjhez ment az egyik, a másikat pedig kihajtotta a vére, ki a világba, Párisba, Londonba. Néha egy-egy hónapra haza — visszajött... ritkán egyedül... inkább csak átutaztában, valakivel, a kivel éppen a világot

(Folyt. a 14. oldalon.)

TESTVÉREK.

(Folyt. és vége.)

A Matild szája remegett. A szemét lassan lehunyta, a feje megbillent s gyötörőde mondta:

— Szégyellem magam. Piroska a homlokát simogatta. Bogdány a kezét fogta s vigasztalta:

— Sok mindenbe bele kell törődni édes Matild. Az élet néha kegyetlen.

Matild krétafehér arccal nézett el fejük fölött.

— Én beletörődtem... Már bele is törődtem. — mondta lassan. Piroska elfordult. Nem szólt. A szemén végighuzta a kezét s kinezett az ablakon.

— Szomorú boldogság lenne ez a Csapó, — mondta délután Piroska a férfinak, amikor találkoztak. — Nem lehetek a magáé.

— Piroska! Hát nem szereted? — mondta neki szenvedélyesen a férfi.

A leány őszintén a szemébe nézett.

— Szeretem — mondta halkán — de Matildot sokkal gyengédebben szeretem, semhogy ezt lerombolhatnám.

— Hát jó — mondta a férfi s a Piroska szemébe nézett. — Csak egyet ígérj meg. Amikor Matild küldi magát hozzám, akkor irni fog nekem. Ezt ígérje meg.

— Ezt megígérem. — felelte a leány.

Csapó a kezét nyújtotta. Mikor Piroska belépett Matildhoz, Matild komolyan ránézett s halk hangon kérdezte:

— Vele beszéltél?

Piroska teste megreszkedett, de bátran belenezett a Matild szemébe.

— Igen, vele beszéltem. Elutazik.

Matild felkelt. Az ablakhoz lépett. Néhány pillanatig kinézett az ablakon. Nem fordult vissza, csak úgy szólt Piroskához:

— Hívd vissza.

Piroska elpirult.

— Nem — szaladt ki a száján.

Matild megfordult s komolyan megismételte:

— Hívd vissza. Beszélni akarok veled.

Piroska szóltalanul kiment s egy negyedóra múlva visszatért Csapóval.

Matild lesütötte a szemét, amint Csapót meglátta. Piroskára ránézett s szeliden kérte:

— Menj ki.

Nem nézett föl a Csapó szemébe amint szemrehányástól remegő hangon folytatta, amikor egyedül maradt a férfiával.

— Maga is hibás, Csapó...

Csapónak fájdalmas melegséggel ömlött ki a száján a szó:

— Tudom, Matild. Boecásson meg. Tudom, hogy hibás vagyok... Világosan meg kellett volna mondanom, hogy mit akarok... Mert hiszen maga joggal... joggal gondolhatta...

A leány bágyadtan pillantott fel s szelid fájdalommal mondta:

— Én megboecsájtok, Csapó.

A férfi azonban fölhevülve folytatta:

— Maga joggal hihette kedves Matild, mert megvallom... most meg kell vallanom, ha az érzelmeimről van szó, alig tehettem különbséget maga és Piroska között.

Matild lassan fölemelte a fejét s reszketve figyelt.

— Mert én magát is szerettem, Matild — folytatta a férfi a hangját elhalkítva. — A szelid jósága, a tiszta, őszinte lemondás, ami fájdalmas szépséggel az arcán ragyogott, hódolatot ébresztett bennem... Piroska elbájolt az őszinte, gyermekes fiatalságával... Maga olyan okos, olyan fölényes volt az ő sugaras bohóságával szemben... Piroskához valahogy közelebb álltam... Fölötte jobban uralkodtam... De sokszor úgy éreztem, hogy nekem mind a kettőn kellene. Voltak esték, amikor magukkal töltöttem, amelyek nem lettek volna olyan tökéletesek, olyan végtelen harmonikusok, ha mind a hárman nem lettünk volna ott. Maga, Piroska, meg én. A maga szelid beszédes szótlansága, amikor a csöndet jelentőséggel televarázsolta s a Piroška forró kacagása.

Előre lépett Matildnak, aki tágra nyílt, boldogan megriadt tekintettel nézett rá s csak ennyit rebegett:

— Istenem, Istenem...

A férfi szeme hálával, jósággal telt meg, amint a leány szemébe nézte.

— Amikor ide beléptem, sejtettem sem volt arról, hogy ezt elmondom — susogta. — Hogy egy olyan vallomást elmondok, amit rég kellett volna elmondanom.

A leány a kezét Csapó felé nyújtotta.

Csapó megragadta a kezét. Megcsókolta forrón, majd hirtelen a leány homlokára tapadt a szája.

A leány teste egy picit megremegett, vergődött, majd odaadón simult a férfihoz.

Mikor szétváltak, csak annyit mondott a férfi lihegve, zaklatott, fájdalmasan feltörő boldogsággal:

— Hát így Matild... Hát így. Matild lesütötte a fejét. Sirt.

— Menjen Piroskához — sugarta a férfi felé.

Csapó remegő kézzel nyitotta ki az ajtót s lassan behuzta maga után.

Megállt Piroska előtt s szóltalanul nézte. Az ajkai megmozdultak. A leány arca égett. Egyszerre a Csapó mellére rejtette az arcát.

— Édes kis Piroska... Piroska — susogta Csapó s a leány fejét simogatta. Majd hirtelen a két kezébe fogta a fejét, rányomta a száját forrón a leány arcára, megszorította a kezét egyszer, megszorította még egyszer s hirtelen kisuhant az ajtón. A lépcsőn lihegve futott le. Lent megállt és a homlokát a zsebkendőjével végigsimította.

Csak a fenyők közül pillantott vissza égő szemmel a villa ablakára. A szíve mintha ki akart volna röpülni, amint a lelkén sajogva izzott a gondolat:

— Hát miért nem lehet az enyém egyszerre a bájos szomorúság! A sugaras kacagás! Hát miért nem lehet!

A leányok az ablakból néztek. Az arcuk még égett, de a szívük egyszerre panaszolta egymásnak:

— Nem jön vissza többé! Soha sem jön vissza többé!

A beszélő számár.

A HUS forrás mellett, amely a Jeruzsálem és Juffa közötti uton van, megpihent a karaván. Mint ez a keleten szokás, az esti hűveőbb idő beálltaig, különféle kalandjaik elmékedésével töltötték el az időt. Amikor a sor egy levantei kereskedőre jutott, az a következőket mondotta el:

— Amt nektek mesélni akarok, ifjú koromnak egyik élménye. A déli kikötőből északra utaztam, Beirutba, ahonnan meg Damaszkusba igyekeztem. Beirutban átadtam atyám ajánlólevelét egyik régi jó barátjának, aki erre a legszívesebben módon fogadott. Mivel igen sok árut kellett Damaszkusba szállítanom, kénytelen voltam szamarakat bérelni, pedig a hajásárokkal rettenetes sok baj van.

Az eluazás napján, kora hajnalban, elbucsuztam apám vendégszerető barátjától. Ekkor elővett egy pénzeszacskót, amelyben néhány száz font arany volt és megkért, vigyem el azt társának Damaszkusba. Ha más kért volna meg erre, habozás nélkül nemet mondtam volna, de a szívélyes vendéglátás után nem tagadhatam meg kérését és minden vesztély ellenére magamhoz vettem az aranyat. Az öreg kereskedő azt ajánlotta, ne szóljak senkinek, hogy a pénzt magammal viszem.

A pénzt az ő tanácsára egy dohányszakácsba tettem, amelyet felül jól megtöltöttem dohánnyal. Így reméltem, hogy nem fog ahhoz hozzányulni senki sem.

Az utunk rendben folyt le és végre egy faluba érkeztünk, a

mely már csak néhány mértföldnyire volt Damaszkus falaitól. — Mivel már elég későre járt az idő és az embereim igen fáradtak voltak, elhatároztam, hogy a községben töltöm az éjszakát és csak másnap reggel vonulok be Damaszkusba. A szamarak hátáról levették a rakományt, betették egy üres sátorba, az emberek pedig elvegyültek a falu lakosai között.

Kora hajnalban már talpon voltam a hajásáram. Egtek a vágytól, hogy már Damaszkusba menjünk és azonnal indulni akartak. Amikor az előkészületeket megtették, láttam, hogy minden rendben van. Végül a szamaram nyeregtáskájába dugtam a kezemet, ahová előtte való este az arannyal teli dohányszacskót bedugtam és ijedten vettem észre, hogy az onnan eltűnt.

A tolvaj kétségtelenül az én embereim között volt, de hiábavaló is lett volna nyomozást indítani, hogy ki volt a tettes, mert mindegyik tagadott volna. Az aranyat pedig úgy sem lehetett volna megtalálni, mert az arab tolvaj mindig elássa a zsákmányát a homokban.

A lopás híre azonban csakhamar elterjedt a hárván tagjai között és nemsokára az egész falu lakossága is tudta. Amikor éppen azon gondolkoztam, bejelentsem-e az esetet a damaskusi kormányzónak, hozzám lépett egy alacsony, ősz, rongyos ruhájú arab, megrántotta a kabátomat és így szólt hozzám:

— Ha a Hauaga megparancsolja az embereinek, hogy enged-

meskedjenek nekem, meg fog kerülni az elveszett pénze.

Sok bizalmam nem vüolt a kopott öregben, de szemében annyi ravaszág csillogott, hogy önkéntelenül is így feleltem:

— Mindenki azt fogja tenni, a mit parancsolsz és ha megtérül a pénz, nagy jutalomban részesítelek!

Az öreg megmutattatta magának a szamaramat, amelyet bevezetett egy üres sátorba, azzal a kijelentéssel, hogy ő "beszélni akar" vele. Nemsokára visszatért egyedül, sorba állította embereimet és mindegyiktől megkérdezte, nem ő lopta-e el a pénzt. Természetesen mindenki azt felelte, hogy nem. Miután ez a formalitás véget ért, a következőket mondotta nekik:

— Valószínűleg hallottátok már, hogy az állatok megismerik az embert a keze érintéséről, ha nem is látják az illetőt. Hogy ez igaz, azt most be fogom nektek bizonyítani. Azt a szamarat, a melyről a zacskót ellopták, bevezetem abba a sátorba, amelyet innen nem messze láttok és elmeséltem a Hauaga szerencsétlenségét neki. A számár megígérte, hogy i-át fog kiáltani, ha a tolvaj hozzáér a kezével a farkához. Az ártatlannak nem kell félni, mert a számár tudja, hogy ki a tolvaj.

Valamennyi arab félt az okos számárral érintkezésbe lépni, de az öreg szigorúan rájuk parancsolt és egymásután beléptek a sátorba. Egymásután jöttek ki azután onnan, de mindegyik azt állította, hogy a számár nem kiál-

tott. Már-már azt hittem, hogy az öregnek sincsen több esze, mint négy lábú barátjának, amikor az öreg újból sorba állította valamennyit és megparancsolta, hogy tartsák fel a kezüket.

Azután lassan ellépett valamennyi előtt és mindegyiknek megszagolta a tenyerét. Kétszer ment el a sor előtt, végre is előhuzott a sorból egy sunyi képű arabot és elkialtotta magát:

— Ez a gazember a tolvaj!

Az arabot annyira zavarba hozta a váratlan leleplezés, hogy nem is mert tagadni, bevallott mindent. Miután megígértem, hogy nem jelentem föl a damaskusi kormányzónak, ha megkerül a pénz, elvezetett a falu szélére és kiásta a homokból a zacskót.

A nyomozás sikere rendkívül meglepett és faggattam az arabot, hogyan tudta meg, ki a tolvaj. Eleinte vonakodott megmondani, de amikor külön jutalmat ígértem neki, megszólalt:

— A Hauaga tudja, hogy meg vagyon irva: "A bűnös nyög bűnének sulya alatt, de az ártatlan nyugodtan halad az egyenes uton." Ennek tudatában bekentem a számár farkát illatos olajjal, mert úgy gondoltam, hogy az ártatlan nyugodtan meg mer iazt fogni, a tolvaj pedig úgy fog okoskodni: "Miért áruljon el engemet a számár a kiáltozásával. Nem fogom meg a számár farkát, hiszen úgy sem látja senki". Ugy is történt minden, a hogyan sejtettem. Amikor azután megszagoltam mindegyik kezét, könnyű volt megállapítanom, hogy az a tolvaj, akie nem szagol."

Ahogy a leány szemébe nézett, a férfi csak zibongó patak zúgását hallotta, de a leány kezébe fogta a fejét, rányomta a száját forrón a leány arcára, megszorította a kezét egyszer, megszorította még egyszer s hirtelen kisuhant az ajtón. A lépcsőn lihegve futott le. Lent megállt és a homlokát a zsebkendőjével végigsimította.

Beljebb hatolt a tábor. Körbe nézett. A barátságos déli szél a fenyő az erdő felett rezüstölt, a levelek a szélben dőltek, a két kutya fuggatása.

Beljebb hatolt a tábor. Körbe nézett. A barátságos déli szél a fenyő az erdő felett rezüstölt, a levelek a szélben dőltek, a két kutya fuggatása.

Sok nyomon követtem, kiket a koldusokkért erőben nyújtott tagjaikat. Bársony párnákon ült az öreg ember a me körbe nézett, hával rugta a sodott perzsa.

Ez a nagy ur, a az erdő összeegy gyönyörű leány táncolt, longott ide-oda retlen folyami, hasszu fakón, pénzek voltak hevevebb mozogtak, a táncot is.

De nem egy igányleány, a forgott: egy nyek, tüszem voltak nyomor tanoltak.

Egy törpe összeaszott ap, nehéz felső te keringett egy nember körül, szája egészen sitva, egy ma rentményt hu.

Mentől nyom vagy mások, a lajkodott, mig tan, söt némely oltak.

Dobos észre tett a zenétől közé, kik a tu különben se ládó sötétjében ijedező Táltos zetje, egyenes lépett:

— Jó estét.

AVT 37 A 3

Két arany hajsál.

IRTA CZÓBEL MINKA.

(11)

Ahogy a fény nagyobbodott a lovag szeme előtt, azon arányban tűnt el az erdő esődjé is. Előbb csak zibongás hallatszott, hogy patak zugásának lehetett volna venni, de majd élesedett, szélesedett a hang. Volt abban muzikaszó, hurok rezgése, fuvalák dallama, férfi- és asszonyhangok zívaja, gyermekírás, visítás, nevetés, lovak nyerítése, malacok sivítása, néha felrezenő libák ijedt gágogása, szárnyesapása s vagy két kútya folytonos fáradhatlan ugatása.

Beljebb hatolva látta Dobos a tábor. Körbe sátrak voltak elrendezve. A barlang nyílása előtt pedig óriás tűz lángolt, ez ontotta a fényt az erdőbe.

Nagy vas háromlábakon a tűz felett rézüstök lógtak, fényes piros belsejükből, fehér füst ömlött ki s ráborult az üstök kormos oldalára, majd ismét felkapott s elszállt az erdőbe a fenyőfák közé.

Sok nép ült a tűz körül. Fiatalok, vénék, férfiak, nők vegyest. Sok nyomorék volt köztük, de sokan, kiket a vásárokon szánandó koldusokként ismertek, itt teljes erőben nyújtották erős és ép tagjaikat. Keleti szőnyegek, bársony párnák, egy hatalmas öreg ember ült. Sastekintetű szeme körbe nézett s néha széles lábával rugta helyre az összeráncosodott perzsa szőnyeget.

Ez a "vak" Gábor bácsi volt, a nagy ur, a vajda, ki parancsolt az erdő összes koldusainak. Előtte egy gyönyörű mezitelen cigányleány táncolt, vagyis inkább hajlongott ide-oda valamely ismeretlen folyama szerint. Kibontott hasszu fakón-fekete hajába aranypénzek voltak kötve, ezek minden hevevebb mozdulatnál összecsilingették, mintegy kíséreye a zenét is, a táncot is.

De nem egyedül táncolt a szép cigányleány, tovább még sok pár forgott: egészséges fiatal legények, tüszemű menyekékekkel, de voltak nyomorékok is, kik együtt táncoltak.

Egy törpe szörnyeteg, kinek összeaszott apró lábai alig birták nehéz felső testét, békaugrásokkal keringett egy kezeten és orratlan némbor körül, egy másik, kinek szája egészen füléig fel volt hársítva, egy mankón ugráló rémtentemény húzgált.

Mentől nyomorékból volt egyik vagy másik, annál vadabban szilajkodott, míg ép párok nyugodtan, sőt némelyek keesesen is táncoltak.

Dobos észrevétlenül közelédtett a zenétől, táncotól örült nép közé, kik a tűz világánál vakitva, különben se láthatták volna az erdő sötétjében. Leszállt lováról, az ijedező Táltost kantárszárnál vezetve, egyenesen Gábor bácsi elé lépett:

— Jó estét, öreg! — mondta le-

ereszkedően. — Nem érkeztem eljönni, mikor meghívtál, most jövök az adót beszélni.

Megjelenésére éktelen sivalkodás támadt a táborban. Mint egy darázs-fészék, úgy zúdult fe az egész sereg. Futkostak ide-oda, szaladtak az erdő felé megint visszajöttek, csak a szép cigányleány — táncát abahagyva — állt nyugodtan meg s nézte Dobost, mintha megjelenése a legtermészetesebb dolog lenne a világon.

A vajda fel akart ugrani, de aztán türtőztette magát s várakozva nézett, nyilván gondolva, hogy most jön Dobos serege, de hogy percekig nem mozdult semmi a sötétségben, óvatosan mondta:

— Legyen szerenesénk, ha szegény vaesoránkat meg akarod osztani, nagy tisztesség esik rajtunk.

Dobos lovát egy fához kötötte, de úgy, hogy Táltos szeme előtt volt, nehogy valaki hozzányúljon, megeresztette a hevedert s még a nyeféggel babrálva, nyugodtan mondta:

— Köszönöm, nincs vágyódásom eledelre, de ennek a szép leánynak a táncát megnézem.

Mindenki elszörnyűködött a parancsoló hang felett: itt, ahol a vajda előtt csakis a legnagyobb alázatossággal mertek beszélni.

— Ki ez a hatalmas? — kérdezték egymástól.

Néhányan megismerték, kik a szigeti vásáron voltak. Ezek sutogva mondták:

— Dobos lovag; a nagy fia!

Gábor bácsi intésére egyik sátorból keleti szőnyeget hoztak, hasonlót az ő üléséhez, s Dobosnak nyugágyat készítettek. A lovag kényelemben tette magát s intett a leánynak:

— No, Rózsi, kezdjed!

A leány durcásan felelt:

— Nem hívnak engem Rózsinak.

— Hát hogy?

— Arameának.

— No hát, gyönyörűséges Aramea, — folytatta Dobos, — kegyeskedjél azt a táncot, mit előbb jártát, eljetteti, különben, — a leányt egy pillanatig mintha vizsgálhál — hadd el, külön táncot láttam én már.

Aramea szeme szikrázott, a lovag elé állt egész méztelen szépségében s a szemébe vágta:

— Te! te láttál külön táncot?

— Én — felelte Dobos unottan, — hogy csak mást ne mondjak, Grubi aTváét, a Klisnicán.

— No hát, nézz ide! — mondta a leány.

Felegyenesedett, mint a támadó kigyó, ingadozott, hajladozott, mint a nádszál déli szélben, forgott, mint az ördögsekér, hogy repülő haja körülötte csak mint egy sötétlő gyűrűt képezett, majd földre vetette magát s kuszott, min a gyík, majd ismét felállt,

karjait kitarva, alig látható mozdulattal hajlott előre. Nem is táne volt ez, de egy fiatal állat életöröme, egy ingó felbő szárnyalása, muzsika folyása, mely csak azért hatott különösen, hogy emberi alakban volt látható.

Dobos kissé megtántorodott e büvös táncotól s ha csak percekre is, de elfelejtette Winkler Amáliát — Ülj ide mellém, — mondta Arameának, mikor ez kissé piheve, kihevülve megállt.

A leány engedelmesen, szeliden mellé kuporodott, előbb esendesen ült ott, aztán féltékeny játszott Dobos aranyláncával, míg a lovag összeasapzott kócos haját simogatta.

Gábor bácsi növekedő indulattal nézte ezt a játékot, majd dühösen kiáltott Arameára:

— Ki engedte meg neked a vendég urral játszani?

A leány csak félvállról felelt neki:

— Az én akaratom és az ő kívánsága.

A vajda, mintha megszelidülne, erőltette mosolygott:

— Jó, jó, te kis akaratos de már úgy telik kedved, hát hozzál bort is a vendégnek.

Intett Arameának, ki őt a barlangba követte.

A barlang mélyében, hova már a tábor tüze csak alig világított be, kezdte a leányt cirógatni:

— Okos kis leány vagy, szép is — mondta neki-hizelkedően. — Tudom én, hogy te a lovagot csak magadhoz akarod édesgetni. Jól teszed, ő a mi legnagyobb ellenségünk.

— Ha ellenség, miért nem ölted meg? — kérdezte a leány. — Vagytok elegendő pedig egymaga.

— Nem úgy van az, rubintom. Itt közelben vannak az emberéi, ő csak teszi magát, mintha egyedül lenne, hisz csak nem bolond, hogy egyedül jött volna a tartarovi barlang közelébe?

— Nem bolond, de bátor! — mondta Aramea megvetőleg.

— Bátor, vagy bolond, mind egy az, de kedveskedjél velem, hízelegj nekem, — aztán kínáld meg borral s ha egy-két pohárral ivott, adjál neki abból, amit Sára főz — tudod?

A leány feleselt:

— Adjál neki magad, én nem adok.

— Már miért nem adnád? Hiszen nem lesz semmi baja tőle, csak egy kicsit mélyebben elalszik, szépeket fog álmodni rólad is.

— Én nem adok!

— Pedig éppen neked lenne okod megboszulni magadat. Megvetette szépségedet, megvetette a táncodat. Hát mondta csak egy szóval is, hogy szép? Hiába járad el neki a mennyei kigyó táncát, a lobogó láng táncát, az arnyéktáncot, minden hiába volt. Ott jártad magadban világesufra,

míg én apád és parancsolód, bámultalak, míg a tábor népe csak úgy mert réád tekinteni, mint egy szent képre, ő meg oda se nézett.

A leány elhalványult, fehér fogait csikorgatta s csak annyit mondott:

— Igazad van; hát hol a bor! Mire visszament, még engedelmesebb volt Dobossal. Lábaihoz ült, kérdezgette:

— Mit parancsol az én kegyelmes uram? Mivel kedveskedhetik legalázatosabb szolgáló leánya?

S mikor Dobos parancsolta neki:

— Ölelj meg! — karjait oly szerényen fűzte a lovag nyaka körül, mintha két viritő ág simult volna oda.

— Én szerelmes drágaságom, hatalmas királyom! — sutogta szégyenlősen s pirulva borult a lovag keblére. Dobosnak tetszett a játék, egyszer egészen a barlangig üzte Arameát és senki sem mert mulatásukat zavarni.

Ezalatt az üstöket levették a tűzről, egy sárgaképű, ráncos vénasszony nagy kanállal osztogatta a tartalmát eszeréptálakba.

Öten-hatan is körülültek egy tálat s szépen sorban kanalazták a levest. A husdarabokat kézbe fogták, úgy rágták le a csontról, a csontot pedig az ott ólálkodó kutyáknak dobták.

Dobos elé is helyeztek egy tálat, még pedig hogy megkülönböztessék, egy szép cinntányért, annak a párját, melyet Gábor bácsinak hoztak s mivel a lovag felújuló jókedvével étvágya is megjött, — talán a régen nélkülözött lovaglás is járult hozzá? — ő is nekilátott, evett, mint régen, kiéhezett ragadozó módjára. De minden husdarabbaa előbb Arameának kellett harapni, nem mint ha Dobos méregtől félt volna, de így esett jól neki.

A leves után malacok, pulykák, libák jöttek. Ezt a vénasszony úgy osztotta el, hogy egyiknek egyből, a másiknak másból adott egy darabot, csak Gábor bácsi és Dobos tányérjára jutott minden fajtából. A pecsenyék után mézeskalácsot osztogattak. Közbe nagy kupákból sűrűn töltögették az édes bort.

Dobosnak egy oly gyönyörű aranykelyhet adtak a kezébe, mely még az ő gyűjteményében is számot tett volna. A harmadik poharat Aramea nyújtotta át, s úgy tet, mintha Dobos ölelni akar ná. Mikor karjait nyaka köré fűzte, gyorsan sugta a fülébe:

— Ezt ne-idd ki, öntsd a földre, veszedre törnek.

Dobos az ölelést viszonzva, tetetett ügyetlenséggel a földre ejtette a serleget, hogy a bor szétömlett a tarka szőnyegen.

Rettenő kavargás támadt erre. Kiabáltak, zúgtak:

(Folytatjuk.)

SZÉPSEGAPOLÁS

A SEPRŐ MINT SZÉPSEG APOLÓ.

Talán furesán hangzik, de tény, hogy egy seprő segítségével a lehető legjobb testgyakorlatot végezheti a nő.

Hogy pedig a testgyakorlat egyik legfontosabb alapelve a szépség ápolásnak és a szabályos alak biztosításának, azt ma már felesleges bővebben magyarázni.

Itt a seprő használatának nem azon módjára gondolok, amire a legtöbb nő gondol e sorok olvasásakor. Mert bizony minden körbeli nő meglehetősen testgyakorlatot végez a seprővel. Igen ám, de milyen testgyakorlatot?

Más irányú a fiatal leányé, más a férjes, asszonyé, de egyik sem túlságosan testedző.

Itt felemlitek néhány naponta végezendő "seprő gyakorlatot."

Magunk előtt tartva a seprőt vízszintesen 2 kézzel fogva, megforgatjuk előbb, hogy jobbal, majd pedig, hogy a jobb kéz felől essék. Ezt 5 vagy 10-szer ismételve a vállaknak adjuk meg a szükséges mozgást.

Ezután a seprőt fejük felé emeljük és lábujjhegyre állva a vállunk mögé lendítjük és ezt a gyakorlatot szintén többször ismétljük, mi által a mellbőséget fejlesztjük.

Ilyen és ehhez hasonló gyakorlatokra 10-15 percet szentelve minden reggel ruganyosabb, szépséget biztosító testnek, aminek jótékony hatása utódaiban is észrevehető lesz. Legalkalmasabb a testgyakorlatot reggel fürdés után végezni és ha mindjárt nem is éva kosztumban, de minél hiányosabb öltözékben, hogy annál szabadabban lehessen végezni minden mozdulatot.

Gyakorlat közben mindig mély lélegzetet kell venni, mert a fűzött viselő nők 90 százaléka ezt nem teszi, hanem csak a mellből vesznek lélegzetet, miáltal a diaphragm semmi munkát nem végez, míg mély lélegzet vételkor a tudó minden cellája megtelik levegővel.

Egy mondatba összegezve a mondottakat: Tíz percet megfelelő testgyakorlatra szentelni többet ér, mint egy fél órát a tükör előtt ülő szépségápolás céljából.

POSTA.

"Mindent megpróbált." Egyelőre hagyjon fel az összes megvett és nem vett arcképek használatával, sőt még "a szomszéd asszony" tanácsát!

SZÉP TESTBEN SZÉP LÉLEK

Ápolja és tartsa meg szépségét.

Ápolja rendes életmóddal tartsa meg

MARGIT KRÉMMEL.

Bársony simává varázsolja arcát, frissességet ad bőrnek. — A hamisítványok csak ártnak, nem használnak semmit. Hozassa meg a valódi Dr. Gárdos-féle

MARGIT KRÉMET

— és a —

MARGIT SZAPPANT

1 DOLLÁRÉRT É KETTŐT É CIMEN:

Főgyógyszertár

322 HUCKEY RD. CLEVELAND, O.

se kövesse, hanem járjon el az alábbiak szerint és arcórára nagyon kellemes változáson fog keresztül menni. Felkészés után borítsa be arcát forró vízbe mártott törülközővel és hagyja rajta 2 percig, a törülköző legyen olyan forró, amelyet csak az arcórára kibír. Ezután öblítse le arcát hideg vízzel, majd borítsa be arcát egy a jégréől levett, vagy legalább

is nagyon hideg vízbe mártott törülközővel és tartsa az arcán vagy egy félpercig. Végül dörzsölje be az arcát egyszerű cold creammel. Kávét ne igyék.

E rovatban szívesen válaszolunk előfizetőinknek a szépség ápolást érdeklő kérdéseikre. Ha levélben akar választ sziveskedjék válasz bérletet mellékelni.

Terka néni Postája

TANÁCSALAN. — Szívesen adna Terka néni önnek olyan tanácsot is, a mivel egyenesen meglelné, hogy mit tegyen, de ebben az esetben ez lehetetlen. Ilyen dolgokban, mielőtt határozna az ember, nagyon körül kell néznie és ismerni kell a körülményeket, a saját környezetét és az ön elhelyezkedését a társaságban. Enélkül, azaz, hogy ezek nélkül beleszólna a dolgba nagyon bajos.

Annyit azonban szívesen segít a dolgon Terka néni, hogy bizonyos helyzetet elképzelve utbaigazitásokat ad. Tegyük fel tehát, hogy az ön környezetében egytől-egyig intelligens, jóindulatú emberek élnek és ezek az emberek egytől egyig rokonszenvesnek önnel. Tegyük fel továbbá azt, hogy ön is ilyen ember és még véletlenül se gondol arra soha, hogy más embereknek kellemetlenségeket okozzon... tegyük fel végül, hogy az elintézendő kérdés szóról-szóra az, a mit leír és semmi egyéb nem komplikálja az elintézést.

Ez esetben azt a tanácsot adná önnel Terka néni, hogy minden gondolkodás nélkül végezze el ezt a lelki operációt, mert lehetetlen, hogy bárki is félremagyarázza a szándékait és gyökeresen segíteni a bajon amúgy se lehet másként.

Az esetben azonban, ha a letárgyalt eset feltételei közül csak egy is hiányozna, könnyen bele törhetik a dolgba a biciklisa, mert pl. ha csak egy ember is akadna, aki rosszul látja a fogadást ebben a dologban önt, képes lenne önnek annyi keserűséget szerezni, ami végeredményében minden önbizalmát, minden életkedvét elvenné és — jól tudja, hogy milyen fontos az, ha ennyire életbevágó kérdésekben erőt érez az ember magában.

Nem szeretném azonban ezzel az utóbb leírt pár sorral elriasztani attól, hogy kísérletezzon, mert... ez is megoldás. Több sikerült kísérlet teljes eredményt is jelenthet és talán — egy kicsit bátrabban szólva — ez a legokosabb, amit tehet.

Terka néni reméli, hogy nem érte félre. Sok szerencsét a dologhoz!

OLVASÓ. — Budapestről való magyar lapokat olvasva (jó régiek, nem szabad irigykedni) a következő érdekes sorokra találtam:

R. M. Budapest. — Az éppen nem baj, ha valaki sokat olvas. Ez csak akkor meddő, éppen csak időkitöltő elfoglaltság, ha a szenvedélyes olvasó elméjében a jó könyvek semmi nyomot se hagynak. Ugy haladnak át rajta tartalmukkal, mint a gyorsvonat a kis állomásokon, amely nem áll meg, csak fűtyent. Ön is sok mindent elolvasott, ami kezéigbe került, de az "ujsgok, regények és ismeretter-

jesztő cikkek" zürzavaros kozaként keringenek a fejében. Ez a megállapítás talán tuságosan szigorú, de bizonyos fokig nem is lehet másként, több okból. Az egyik az, hogy önt nem érdekelheti kivétel nélkül minden téma, ami könyvben és az újság hátsólapján megjelenik. Biztosak vagyunk, hogy vannak dolgok, amelyekre feszült kíváncsisággal figyel. Nem ismerjük ugyan izlését, de aligha tévedünk, ha azt mondjuk, hogy ez az ősi és örök, elkopott és mindig új téma: a szerelem, önt is fogja érdekelni, ellenben az irracionális számok vagy az antropológia új elméletei — jöllehet ezek igen értékes problémák, — már kevésbé. Ha mégis megteszi, hogy önmagára erőszakolja a minden iránt való érdeklődést, akkor az eredmény az lesz, amit ön éppen felpanaszol. Olvasni általában kétféleképp lehet, vagy tisztán esztétikai gyönyörűség kedvéért, vagy azért, hogy egyszerűen tanuljunk. Ez utóbbi kategória alatt azonban nem gondolunk csupán a tudományos művekre: tanulni szépirodalmi munkákból is lehet, a nagy, klasszikus írók munkái kivétel nélkül ily bányái az emberi szellemnek. Ha ön így olvas, akkor nagyon sokat fog köszönni könyveinek. Kétségtelen azonban, hogy megmaradni csak az marad emlékezetében, tudásáig csak az fog átalakulni, amit megért, amit — idegen meghatározással, — apperceptiál. Ezt viszont fejleszteni lehet, éppen a rendszeres olvasással. Itt most nem sorolhatjuk föl azokat a könyveket, amelyeket ajánlhatnánk, mert igen sok helyet foglalna el közlésük. Röviden csak azt mondhatjuk, hogy abban az irányban keressen jó könyvek után, amelyben erősebb a fogékonysága, érdeklődése, s amelyikben ismeretei kibővítésre szorulnak.

Amint látja tehát, nem áll egyedül ezen a világon, van más is, aki ilyen dolgokban tanácsra szorul. Ez az üzenet önnel is pontosan megfelel, de Terka néni mégis megemlít egy-két író, akit ösztönöz ajánlhat. Ezek: Molnár Ferenc, Móricz Zsigmond, Gárdonyi Géza, Mikszáth Kálmán, Ambrus Zoltán; — és a fiatalabbak közül: Kosztolányi Dezső, Csáth Géza, Szép Ernő. Oh van több is, de ezeket különösen szívesen fogja látni. Ön tudja, hogyan, miként találkozhatik velük.

MEG NEM ELÉGEDETT. — Levélét átadta Terka néni egy doktor bácsinak. Ugy tudja, hogy írni fog önnel. Üdvözlöt.

TÖBB LEVÉLRE a jövő héten válasszon Terka néni.

KONYHA

Angolna szeletekkel leves.

Hozzávalók: 1 angolna, petrezselyem, 1 hagyma fölméltelve, 1 csipet bors, 2% quart hallé, kevés bor s ugyanannyi víz.

Az angolna bőrét lehuzzuk, 3 felé vágjuk s forró vízben mártva, a második bőrét is lerántjuk. Ha lecsöpögtött, egyforma mennyiségű víz és bor keverékbe tesszük, a tűzre állítjuk s benne megfőzzük, belekeverve a fűszereket is; ha megfőtt, kiszedjük. A főzőfazék fődőjét most jól leeresztjük, hogy a lé ne párologhasson el, miáltal a leves jobb ízű s erősebb lesz s tovább főzzük. Eközben csinálunk 2% quart hallét, kevés tapiókával sűrűbbé tesszük, az angolnákat vékony szeletekre metéljük, a leveses tálba rakjuk, a levelet ráöntjük, s kevés leforrázott petrezselymet beleszórvva, föladjuk.

Hus glazur.

Hozzávalók: 2% font borjúhús, (combhús), 2% font borjú oldal, 2% font marhahús, 4% quart víz, só, 5% ounce metélt hagyma, 5% ounce hagyma, 1 ounce petrezselyem.

A húst tisztítsuk meg, szedjük ki belőle a csontokat, kössük össze, rakjuk egy lábasba s öntsük rá a vizet, forraljuk föl, a habot szedjük le róla s most adjuk hozzá a zöldségeket, ha egy keveset még forrott, huzzuk a tűz hely szélére s addig főzzük, míg a hús teljesen megpuhult, erre szűrjük át kendőn, tegyük a glazizáló lábasba s másnap két-harmad részéig főzzük el. Innen öntsük egy lábasba s ha a glazur megalakult, szedjük ki a felső bőrét, az alsó sűrű részét tegyük újra a lábasba s élénk fűzön főzzük le, mi-alatt fakanállal folyton kavargatjuk, míg a barna mártáshoz hasonló nem lett, most újra lábasba öntsük s használtig félre tesszük.

Galamb.

Hozzávalók: 2 galamb, petrezselyem, mogorórhagyma, csiperke gomba, bors, szardella, szalonna.

A galambokat tisztítsuk meg s vágjuk kétfelé, sózzuk be s késel verjük széjjel. Most a galambok kiszedett máját vagdaltjuk össze 1-2 darab szardiniával, petrezselyemmel, mogorórhagymával s csiperkével, meg törött borssal; ezzel a keverékkel kenjük be a galambok felső részét (a belsejét), borítsuk be szalonna szeletekkel s rakjuk fehér papírosra, tekerjük össze, kenjük be vajjal s rostélyon lassan süssük meg. Ha megsült, így betekerve tálaljuk föl.

Kacsá vadkacsaképpen.

Egy tisztított s jól kimosott kacsát kívül-belül dörzsöljünk be törött fenyőfággal s hagyjuk állani hűs helyen néhány napig. Most egy lábas fenekét rakjuk ki szalonna szeletekkel, adjunk rá metélt sárgea és fehérrépat, gyökeret, vöröshagymát, babérlevelet, citromhéjat és fenyőmagot, sózzuk s cukrozzuk meg egy kevésé, tegyük rá a kacsát, öntsük le a húslével, aztán a lábat befödve, pároljuk meg benne jól, közben egy kevés ecettel föleresztve. Ha már puha lett, vágjuk ki a lábából, a mártást szűrjük le szitán, habarjunk hozzá pár kanál savanyu tejfölt s a kacsát ismét beledáltva, még egy keveset pároljuk benne, végül tegyük a tálra, a mártással öntsük le a citromszeletekkel és adjuk az asztalra.

A valódi S hulszki-féle szemlő, gájlolt, tisztítás és mindenképp bőségtelenség elleni kénecskék egyedül látható ERDEKY KÁLMÁN gyógygyógyszertárban, 3964 2nd Ave., Pittsburgh, Pa. Egy nagy tégelyvel a hozzávaló szappannal és postal szállítással EGY DOLLAR.

A MIÓTA

dig... hogy az... tudják, ha... nem is me... gitségével... könyvben... Azah tiz fo... napóra... hogy az a... sonlítottak... hoz, a bibli... primitívebb... mely persze... gezhette el...

A találat... káig elége... és nem is... órával s... gyan lehet... mérésre... edényből... kel egymá... egyik edé... a víz egy... át lassank... Ilyen víző... körül már... ék, az edé... gók is, mi... jutott el... bőzöb, mo... művészies... az órajelz... negyedeket... esudalatos... rájuk. Egy... dékba. Nagy... run al Ras...

A mecha... kitalálások... nak huszón... hatvan per... Nem tudjuk... niális feltá... tett ilyen... hatunk valo... rációkat... mert Saladi... ján került... óra II. Frig... Amint a... kalmazásba... tás a másik... meg azzal... pontosan... állású hallé... ora van s... csinálták az...

1280 ban... ban az első... figurák ütő... kiket "Jack... kespere me... fordul ez a... fejezés. "Jác... Szent Pál... hány évszáz... mentett me... Azzal vádoit... windsori teg... Hogy igazol... tigen a Szent... tizenhármat... bizonyult...

Anglia ma... a parlamente... azonos a me... "Big Ben"... Ben egy hé...

Tudományos apróságok.

KÜLÖNÖS ÓRAK.

A MIÓTA emberek élnek, mindig találtak módot arra, hogy az időt folytonosan mérni tudják, ha ez a mérés régebben nem is mechanikai szerkezet segítségével történt. Már a Királyok könyvében van szó arról, hogy Azah tiz fokkal visszaigazította a napóra mutatóját. Természetes, hogy az akkori órák nem is hasonlítottak a mi mostani óráinkhoz, a bibliai őseink csak a legprimitívebb napórát használták, amely persze csak napvilágnál végezhetette el kötelességét.

A találékony emberek nem sokáig elégedtek meg a közönséges és nem is mindig használható napórával s kitalálták azt, hogy hogyan lehet a vizet felhasználni idő mérésre. A vizóra két kupalaku edényből állt, amelyek a hegyükkel egymás felé fordultak. Az egyik edény tele volt vízzel s ez a víz egy szűk nyíláson csepegett át lassanként a másik edénybe. Ilyen vizórát Krisztus előtt 600 körül már használtak az asszír-aiak, az ötödik században a görögök is, míg Rómába csak 149-ben jutott el. A formájuk a legkülönbözőbb módon változott, sokszor művészies kivitelben készítették s az órajelzés mellett néha a holdnegyedeket, az állatöv jeleit s más eszdeklatos dolgokat is pingáltak rájuk. Egy ilyen órát kapott ajánékba Nagy Károly a böles Harun al Rasidtól.

A mechanikai szerkezetű órák kitalálásakor kezdtek meg a napnak huszonnégy órára, az óráknak hatvan perere való beosztását. Nem tudjuk, hogy ki volt a genialis feltaláló, aki először készített ilyen órát, csak annyit tartunk valószínűnek, hogy a száracénokat illeti meg a dícsőség, mert Saladin szultán ajándéka útján került az első ismert kerek óra II. Frigyes császárhoz.

Amint a kerékre járó órák alkalmazásba kerültek, egyik javítás a másikat érte. Nem elégedtek meg azzal, hogy az órán mindig pontosan megtalálhatták az idő állását, hallani is akarták, hány óra van s Olaszországban megcsinálták az ütőórát.

1280-ban szerelték fel Londonban az első toronyórát. Automata figurák ütötték az órajeleket, a kiket "Jack"-nak neveztek. Shakespeare műveiben gyakran előfordul ez a má már érthetetlen kifejezés "Jack of the clock". Ez a Szent Pál templomi toronyóra néhány évszázaddal ezelőtt katonát mentett meg súlyos büntetéstől. Azzal vádolták, hogy elaludt a windsori terrazon lévő őrhelyén. Hogy igazolja magát, elmondta, hogy a Szent Pál órája éjjelkor tizenhárom ütött, ami valóban is bizonyult.

Anglia másik legidősebb órája a parlamenté, amely azonban nem azonos a mostani óriási órával, a "Big Ben"-nel, Dent művével. Big Ben egy hétféle jár egyszeri fel-

huzásra, tonnás harangokon veri ki az órákat, úgy, hogy hangja mértföldekre elhallatszik.

Az órák további fejlődésben a zenélő órák következtek, melyek németalföldi származásúak. Ötszáz év óta büszkesége s öröme számtalan belga generációnak a zenélő óráik nagy változatossága.

A hollandiai órák általában a leghíresebbek voltak sokáig s számtalan rendkívül érdekes példányukról tudnak. A legkülönbözőbbek közül felemlítünk egy párat.

Richard ds Wallingford egy esodálatos szerkezetű órát csinált, amely ma is megvan még St. Albansban. Századok óta pontosan jár s mutatja a Nap és Hold mozgását s árapály idejét.

A világ legismertebb órája kétségtelenül a strassburgi monostoron lévő. Egy tyúk van rajta, aki kotkodácsol és szárnyait esapdos-sa, mialatt harang jelzi az időt. Évekig tartó munkával készült el 1574-ben. Rajta voltak az állatöv jegyei, a bolygók mozgása, egy

esomó kép, mik mozgásba kezdtek minden óraütésnél s még sok esodálatosan finom apróság. Hasonló órája van Regensburgnak is. Ennél Mária s a három királyok jelennek meg minden órában.

Az olasz városokban is van egy művészi óra a tizenötödik századból. Harangjátékkal, planetáriummal van felszerelve s egy elmés szerkezet minden órában más és más figurákat jelentet meg. Hosszu ideig nyugodott ez az óra elromoltan, míg vagy tíz év előtt rengeteg fáradsággal sikerült ismét rendbe hozni.

Angliában is van egy sereg órakuriózum. Az angol udvarnál különösen sok gondot fordítottak az órákésztésre. Erzsébet királynőnek külön órafelügyelője s több órákésztője is volt. Számos kincset érő remekai között volt egy kedvence órája, melynél minden óraütésnél négy kis szolga hajolt földig a rinoceroszon lovagló aetiopiai előtt.

Érdekes epizódra emlékeztet ez. 1686-ban egy Burdeau nevű óras

elkészült egy nagy órával. Az óra XIV. Lajost ábrázolta trónján ülve, körülötte egy sereg idegen fejedelemmel, kik hódolatukkal járultak elébe. Egy szerencsétlen órában a szerkesztő a nyilvánosság elé állította ki művét s ekkor — éppen abban a pillanatban, mikor a III. Vilmost ábrázoló figura meghajolt Lajos előtt, valami zavar tolokodott a szerkezetbe s Franciaország királya lepotyogott a trónról Vilmos lábai elé. Persze tüzként terjedt az incidens híre, XIV. Lajos füléhez is eljutott, a ki, intetget a fejével s visszavonul ta a szegény órát.

Berben van egy óra, kis toronnyal összekapcsolva, ahonnan minden délben egy csoport apró, egyenruhás kis medve masirozik ki, intetget a fejével s visszavonul.

A mai prózai, vagy mondjuk üzleti világban az órák nagy ritkán foglalkoznak már ilyen ártatlan szórakozással. Inkább a gyakorlati értékű javításokon törik a fejüket. 1840-ben Wheatstone megcsinálta az első villamos órát. Az első londoni kiállításon (1851.) mutatták be legelőször a központi szabályzó órát, a mely messze távolban lévő órák járását is kontrollálja.

Az 1878-iki párisi kiállításon született meg a pneumatikus óra, amelyet ma már igen sok nyilvános helyen alkalmaznak. Előnye az, hogy nem kell felhuzni sohasem, sűrített levegő hajtja.

A zsebórák a tizenhatodik század elejéről származnak. Természetesen akkor még álmodni sem mertek volna arról, hogy valaha olyan miniatűr órákat is tudnak előállítani, mint a milyeneket ma hordanak immár karpereceken, gomblyukban is.

Manapság a közönség nagyon szereti a világító órákat, miken éjjel, sötétben is meglátni az időt. A londoniak mód fölött büszkék a hadügyminisztériumon lévő ilyen órájukra, aminek számlapját nem egy-két gáz vagy villamos lámpa, hanem egy hatalmas reflektor világítja meg.

A világ legkülönösebb órája kétségtelenül az, amely egy kelet indiai fejedelem birtokában van. A számlapja helyén kerek lap van, tizenkét kis esöngettyűvel. Az óra talapzatán pedig tizenkét apró esontváz esontjai hevernek. Mikor egy-egy órát jelezni kell, a megfelelő számú esontváz részét automatikusan teljes esontvázzá egyesülnek, mindegyik apró halál ráút egyet a esöngettyűjére s mikor elhangzott az ütésük, újra széjjel esnek.

Az óraművészet érdekében régóta igyekeztek a perpetuum mobilót feltalálni, de természetesen eredménytelenül. Azt a kis fáradságot, amit az órák felhuzása igényel, sohasem fogjuk megtakarítani.

(y. n.)

MIÓTA ISMERIK A KÖSZENET?

(Folytatás és vége.)

Ezeket használják tüzelőszerű a kovácsok.

Figyelemreméltó, hogy már az ókori Theopraztos is erálitést tesz a szécs kellemetlen szagáról. Ez a bűzös és fojtó szag a későbbi századok folyamán elkeseredett harcokra vezetett a szén alkalmazása ellen. Az égetés és a tüzelés technikájának fogyatékosága miatt ugyanis a szén egyrészt oly sűrű és áthághatlan fojtó füstöt fejlesztett, hogy a közvélemény igen erőlyesen tiltakozott az új tüzelőanyag használata ellen. — 1348-ban például a zwickaui községtanács megrendszabályozta a szénrel tüzelő kovácsokat azért, hogy így elejét vegye a levegő megrontásának, s ezzel a közegészségügy romlásának. A XIV. század elején az angol parlament I. Edward királyhoz feliratot intézett, hogy Londonban tiltsa el a köszén használatát. A király teljesítette a kérelmet és London és a külvárosok lakóinak szigorú büntetés terhe alatt parancsolták meg, hogy ismét csak fával tüzeljenek, nehogy a füst, a kénköz és a bűzös rossz szag megrégezza a levegőt. Husz évvel később pedig már a királyi palotát is köszénnel fűtötték.

Hogy azonban — természetesen esekélyebb mértékben — a köszénben rejő hőfejlesztő erőt az ember már jóval előbb is hasznára fordította, az a kőtatások és a tudomány mai állása szerint immár alig lehet kétséges. Így Angliában a köszénrétegekben oly szituációkban találtak kovácsköveket, amelyekből csak arra lehet kö-

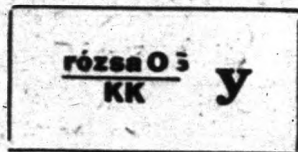
vetkeztetni, hogy a köszén ismerete és használata visszanyulik a történelem előtti korba is. A leicestershirei ősrégi köszénbányában szintén találtak kalapácsokat és kovaköböl való feszítő ékeket, hasonlóan a németországi, sőt az amerikai köszénbányákban is. Már pedig teljesen lehetetlen, hogy ezek a köszénművelők csak véletlenségből kerültek volna olyan elzárt barlangokba és tárnákba, amelyeket sok ezer évi pihentetés és bányazárlat után csak a legujabb korban nyitottak meg újra teljesen modern eszközökkel és felszereléssel. E leletek tehát ul szolgáltnak annak a megállapításnak, hogy például Angliában már a kőkorszakban is bányászták és mint tüzelőszert használták a szénét.

A szénbányászat és a szén ismerete tehát visszanyulik az ó, sőt a történelem előtti időkbe s így nem lehet mosolyogni azon a tudományos megállapításon, amit ma már urbit et orbi hirdetnek a hozzáértők, hogy a szén és a kultura egyidősek, s a szén ismerete és használata abból az időből datálódik, amikor az emberiség fejlődése is megindult s úgy az, mint emez, évezredek folyamán lassan fejlődtek ki a mai magasságra, éppen annak a kulturális fejlődésnek és haladásnak nyomán, aminek fokmérőjéül vallja a francia tudós a széntermelés és fogyasztás növekedését. — Az azóta eltelt évezredek során csak a széntüzelés technikája fejlődött, — míg maga a szén és ismerete egy-kor az emberiséggel.

REJTVÉNYEK.

1. BETŰREJTVÉNY.

Beküldte: Kós Ilonka, Detroit, Mich.

2. PÓTLŐREJTVÉNY.

Beküldte: Nagy Ferencné, Cleveland, O.

—aa —om
—lany —apló
—ár —lma
—lom —ók

3. TRÉFÁS SZÁMTANI REJTVÉNY.

Beküldte: Kovács István, Youngstown, O.

Egy gazda építkezett. A házához kellett tizenegyszer téglát és egy fél. Megrendelte a téglát. Máfélézért fizetett másfélezer centet, hány centet adott ki az egészért?

A megfejtések június 21-ig küldendők be a Szabadság heti mellékletének szerkesztőségébe.

Aki legalább egy rejtvényt helyesen fejt meg, részt vesz a rejtvény-pályáson.

Ha olvasóink saját maguk készítik ilyen rejtvényeket, szívesen látjuk, ha jők.

A megfejtéseket kérjük lehetőleg levelezőlapra és mindig a Szabadság Melleklet Rejtvény-pályázatához címezve küldeni! Kérjük olvasóinkat, hogy ezzel kapcsolatban mást ne irjanak.

Június hó 1-én megjelent számunkban közölt rejtvények megfejtései: 1) Egyetlen. 2) Többet ószel, mint erővel. 3) Szerellem.

Helyesen fejtették meg: Villov András, Detroit, Mich.; Gallai József, McDonalton, Pa.; Halász Istvánné, Chicago, Ill.; Hollós Géza, New York, N. Y.; Rózsás Sándor, Connerville, O.; Diennes Zoófia, Cleveland, O.; Vadász Ferenc, Kulpont, Pa.; Kalapos Mariaka, Buffalo, N. Y.; Herk Antalné, Detroit, Mich.; Ormós József, Cleveland, O.; Vadász Eszter, New York, N. Y.; Béres István, Kearsarge, Mich.; Bleier József, Cleveland, O.; Miklós Istvánné, Cleveland, O.; Boros János, Akron, O.; Benda Vilmos, Pittsburg, Pa.; Soós József, Indiana Harbor, Ind.; Debreceni Ferencné, McKeesport, Pa.; Holló J., Wasson, Ill.; Salamon István, So. River, N. J.; Kemen Mária, Elizabeth, N. J.; Csipke István, Greensburgh, Pa.; Kelemen András, So. River, N. J.; Benkó István, Pittsburg, Pa.; Bán Juliska, Cleveland, O.; Deutch Márton, Pittsburg, Pa.; Páncser Lajos, Roebing, N. J.; Weiss Jakab, New York, N. Y.; Balassa Gizella, Chicago, Ill.; Kovács István, Akron, O.; Krempner József, Trenton, N. J.; alencsár Miklós,

Youngtown, O.; Berkes Jenő, Columbus, O.; Goldschmidt Sándorné, Bridgeport, Conn.; Benkó János, Cleveland, O.; Bordás Gergely, Chicago, Ill.; Benda András, Barberton, O.; Kiss István, Canton, O.; Csuhás Juliska, Poughkeepsie, N. Y.; Katona József, Bridgeport, Conn.; Osváth Ferencné, Cleveland, O.; Misák Andrásné, Cleveland, O.; Czibula János, St. Louis, Mo. és Pollák Márton, Youngtown, O.

A pályáson kifizett díjakat sorshuzás útján Halász Istvánné chicagai, Kalapos Mariaka buffaloi és Benda Vilmos pittsburgi előfizetőink nyerték meg. A díjakat postára adtuk.

Szerkesztői üzenetek.

Rózsás Sándor. — Türelm. Egyszer rákerül a sor. "Páris és London" nagyon győngye rejtvény.

Bocsány János. — Levelét átadtuk a kiadóhivatalnak. Ott intézik el.

Gombás Juliska. — A vers közlésre kerül, csak egy kis türelmet kérünk, mert több vers vár már közlésre.

Gallai József. — A rejtvény nem rossz, de oly gyengén van verabé szedve, hogy nem használhatjuk. Összintén sajnáljuk.

Drežman Luci. — A versek közül nemsokára közlünk legalább egyet. Addig szives türelmet kérjük.

Több kérdézőkűdésre a napi lapban adunk választ.

Angol iskola

I. NYELVTANI RÉSZ.

Az ábécé.

Az angol nyelv huszonhat (26) betűje képezi az angol ábécét.

Az egyes betűk így ejtetnek ki:

- A mint á
- B mint bí
- C mint csi
- D mint di
- E mint é
- F mint ef
- G mint gmi
- H mint hcs
- I mint íj
- J mint dse
- K mint ké
- L mint el
- M mint m
- N mint on
- O mint ó
- P mint pi
- Q mint kjú
- R mint ár
- S mint sz
- T mint tí
- U mint jú
- V mint ví
- W mint dabljú
- X mint eksz
- Y mint vj
- Z mint zi

Ezek közül az A, E, I, O, U magánhangzók, a W és Y félhangzók, a többi mássalhangzó.

A magánhangzók kiejtése.

Az angol négyféleképpen hangzik és pedig vagy:

1. mint a magyar é p. o. name (ném) név; taste (tészt) ízles; fate (fét) sors; plate (plét) tányér; face (fész) arc.

2. mint a magyar á p. o. arm (árm) kar; bark (bárk) uatni; card (kárd) kártya; part (párt) rész; father (fáder) apa.

3. mint a hosszúra nyújtott a p. o. ball (baal) labda; salt (szalt) só; war (var) háboru; pall (pal) halotti takaró.

Ezen elnyújtott mélyen hangzatatandó "a" betűt fekete "a" betűvel jelezzük.

4. Mint a magyar e p. o. cat (ket) macska; fat (fet) kövér; hat (het) kalap; care (ker) [elnyújtott hosszú e] gond; match (meas) gyufa.

Ezen elnyújtandó e betű fekete e-vel van feltüntetve.

Az angol o-nek háromféle kiejtése van, habár kivételesen tiszta á-nak is hangzik; p. o. e szóban:

sergeant (szárdzs'nt) altiszt.

Az o-nek kiejtése ezek:

1. mint a magyar hosszú i; p. o. complete (complít) teljes; convene (konvín) összegyűlni; impede (impéd) akadályozni.

2. mint a magyar e; p. o. celebrate (szelebrét) ünnepelni; dress (dressz) ruha; gem (dzsem) drágakő; hell (hel) pokol;

3. mint a magyar ö; p. o. merchant (mőresent) kereskedő; clerk (klörk) irodaségéd; herd (hörd) csorda.

Az e a szók végén néma marad. Az angol i-nek háromféle kiejtése van:

1. Ugy hangzik, mint a magyar íj; p. o. wide (vájd) széles; ice (ájsz) jég; smile (szmájl) mosoly; wire (vájr) drót; life (lájf) élet.

De hasonlólag irt néhány szóban az i úgy hangzik, mint a magyar í; például: live (lív) élni; give (gív) adni; imbecile (imbe-szíl) bárgyu, buta;

2. mint a magyar rövid i; p. o. brick (brik) téglát; big (big) nagy; pin (pin) gombostű; kiss (kisz) csók; wind (vünd) szél; king (king) király.

De a hasonlólag irt hat szóban

az i mégis csak mint íj hangzik; u. m. fight (fájt, de a rövid a-
val) harc, verekedés; find (fájd)

találni; high (háj) magas; kind (kájnd) féle; nemű, kedves; bind (bájnd) kötni; sign (szájn) jel;

2. ha az i-re az r betű következik, akkor az i úgy hangzik, mint a magyar rövid ö; p. o. bird (börd) madár; girl (görl) leány; first (förszt) első; shirt (sört) ing; dirt (dört) piszok; firm (form) cég, szilárd; Sir (szörr) ur.

Az angol o-nak háromféle kiejtése van és pedig:

1. úgy hangzik, mint a magyar hosszú ó; p. o. hope (hóp) reménység; smoke (szmók) füst; note (nót) feljegyezni; cédula, váltó; ore (ór) érc; whole (hól) egész; sole (szól) egyedüli;

2. úgy hangzik, mint a magyar a; p. o. dog (dag) kutya; song (szang) dal, ének; hot (hat) forró; stop (sztap) megállj;

3. úgy hangzik, mint a magyar ú; p. o. soon (szún) nemsokára, csakhamar; spoon (szpün) kanál; moon (mún) hold; boot (bút) csizma.

(Folytatjuk.)

Éva.

(Folytatás a 9-ik oldalról.)

járta. Hát hol is találkozhattak volna, Éva, meg ő!

Éva közelebb ment és kezét nyújtott.

— Milyen szép vagy, milyen fiatal! — mondta egy sóhajjal.

— Vigyázzok a fegyvereimre! — nevetett az egy csöppet frivolán, könnyedén.

De aztán belenézett a másiknak fonyadozó arcába és mert észrevette, hogy ott a bánatos szemek mögött lappang, olvad egy könny, melynek ki kell buggyannia, ki kell törnie, hát vigasztalva, de öntudatlan kegyetlenséggel mondta: — Igen... a fiatalság... az a miénk... de tiétek az öregség!

Fejével intett és már tova is libbent, míg illata, mint valami finom felhő csoport össze utána.

Éva lassan, fáradtan ment hazafelé, nem hallotta már, ami körülötte élt, történt, mozgolódott.

Az öregségre gondolt, amely már nincs is messze, amelyet be kell várnia és amely után majd megtanítja arra, ami reá nézve a boldogság egyetlen lehetősége: önzetlennül örülni mások örömeinek.

Kezé öntudatlanul szorosra, egyenesre tűzte a könnyedén libegő kalapot, hátrasimította a bodros hajfürtöket. Ejh, minek a

kacérság! Az öregségig úgy se jön már semmi.

Otthon már várták, az ura meg a gyerekek. A terített asztal mellett ültek az ebédőben és "kóvács és lakatos"-t játszottak.

Éva, amint megállt az előszobában, megkülönböztette férje vaszkos ujjainak és a vékony, pici kezeskék koppanását az asztal lapján.

Benyitott a szobába. Valamennyien egyszerre ugrottak föl és szaladtak feléje.

A három gyerek anyjuk nyakába kapaszkodott.

— Ebédet, anyus, ebédet! — vi-songtak.

— Az ura meg akarta ölelni. De Éva körülnézett és aztán az ura szemébe.

Valami lehetett a tekintetében, valami, amire talán még nem találta szavakat azok sem, kik a lélek legmélyéről hozták föl a szenvedést, hogy verset csináljanak belőle.

Talán olyasmi, mint ami a vak ember arcán suhan végig, ha nagyon vágyódik látni a tavaszt.

— Hagyjatok, kérlek, hagyjatok ma magamra! — mondta csöndesen.

Aztán ment a másik szoba felé, míg az ura megdöbbenve, értelmetlenül nézett utána.

B EKA
De
csendes
Hadd ab
kurutty
s már ab
Nárcisz-t
a kedves
pókháló
vidám ne
"Abszik a
a nagy m
Dalra, ka
tréfa, ka
hegyen
lepkeszár
Sírás-riv
tréfát az
hegyen-v
lepkeszár
A nap at
arany sz
hipp-hop
Béka ur

Mikor
egy arany
vész barát
lott a kirá
nyit a ka
hölgy jött
Sötét est
ha fogott
láttak, mi
tyolozottat
sének hitv
kocsiba.
találta.
A szöcsk
vény hölgy
hogy az ó
őket.
A király
arról, hogy
kájának
azonban ez
De meg
várkastély
fekvő tor
pompája k
Kiszállan
aranykocs
boesajtv
kristályter
párt.
Előlépett
hogy majd
Most lev
rályleány
Hát kit
rályfi:
Az ördö
No nesze
gondolta m
De hang
— De ma
lekezet,
olyan száu
rályból. Es
veszem fel
tam!
Elszörny
teremben.
— Hogy
től kivörös
engem elta
— Bizony
foglak tég
mikor Ilon
mátkám!

Lakodalom.

BÉKA uram lústa nagyon,
De jól esik itt a napon,
csendes a tó, zümmög a méh,
Hadd aludjak el egy kisre.
kurutty, kurutty, brekeke,
s már alszik a tó gyermeke.
Nárcisz tündér ma jókedvű,
a kedves játszi tündérsereg
pókháló fátlyát leveti és
vidám nótába kezd.
"Alszik a fű meg a virág,
a nagy meleg nekünk nem árt.
Dabra, táncra kis tündérek,
tréfa, kacaj a vig élet
hegyen át, völgyön át,
lepkeszárnyon szállunk át. —
Sírás-rívás nem kenyerünk,
tréfát űzni most elmegyünk
hegyen-völgyön át,
lepkeszárnyon szállunk át.
A nap arany tize villan,
arany szárnyunk meg-meg csillan,
hipp-hopp hamar a tó kőrét.
Béka uram mit álmodik,

hogy álmaiban mosolyog is?
körülfojgják, kikacogják,
aztán Nárcisz esendőt intt:
"Hallgassatok egy kicsinyt,
ma a béka-menyegzőre készüljétek
együttökre, —
ezüst, arany fátlyát hozni,
körbe-körbe játszadozni.
Varázsvesszőm hamar ide,
Béka uram lesz izibe
az én hitespárom,
Ehredését királyomnak
majd én itt bevárom...
Leng a fátlyát, zeng a dal,
Béka uram nos mit hall?
"Kik vagytok ti, csudaszépek?
kik vagytok ti, oh mond kérlek?
Te, a legszebb, miért ölelsz át?
mi van velem, brekeke?"
"Tündérének fejedelme
éljen hát, éljen hát,
most űljük meg a Felséged
hétországára szóló
lakodalomát...."

Béka uram ámul, bámul,
Vissz szeme nagyra tágul,
széles szája mosolyog,
ej he esimes egy dolog.
Nárcisz tündér átöleli,
Aranykelyhet nyujt át neki.
Béka uram boldog nagyon,
hát még az a halom vagyon,
amit hoznak a tündérek.
"Nászajándék, Uram, néked!"
Es elfeledve a hitvesét,
ki a tóba kuruttyol még.
Béka uram széles szája
rátapad a tündér-szájra,
jó vizeset csuppanósat,
sok csókot ad, csattanósat.
Azán felhajtja az íltat,
az aranykelyhet álmot ad majd,
s aztán a pázsitra ül, —
a dal, a tánc lassan etül....
összeszedik a sok fátlyát,
felöltik a tündér szárnyat,
hegyen át, völgyön át.
Felébredt már a sok virág,

Kacag, nevet egész világ,
a tündérek is mutatnak
hegyen át, völgyön át,
lepke szárnyon szállnak át....
Béka uram ehredez,
a háj-ital elbágyasztja,
a nagy fejét támasztgatja.
"Kurutty, kurutty, brekeke,
szép hitvesem jöjj ide."
Liccs-lócs, csobban a tó vize,
Béka-asszony jön izibe.
"Drága férjem, mit kívánsz,
van itt gyík és balacska,
pompás lesz a vacsora".
Béka uram ábul, bámul,
mi lett a tündér araból,
csuf zöld béka — álom hát?
a tündér-dal merre szállt?
Ezüst fátlyát, arany fátlyát,
jó lesz most már a hinárból
jó lesz a tó feneké —
"Kurutty, kurutty, brekeke...."

Keményfi Lujza.

A kék madár.

(Folytatás.)

(3)

Mikor a királyfi esodakocsiján,
egy arany szekéren, amit egy bü-
vész barátja csinált neki, odá áll-
lott a királyleány tornya alá, meg
nyílt a kapu és egy lefátyolozott
hölgység jött ki.

Sötét este volt s az aranykocsi-
ba fogott szürkék épen olyan jól
láttak, mint a királyfi, aki a lefá-
tyolozottat az ő szépséges jegye-
sének híven, szépen beemelte a
kocsiba, habár fölötté nehéznek
találta.

A szépske paripáknak a jöve-
vény hölgység parancsolt, mondván,
hogy az ő kék várába röpitse
őket.

A királyfi ugyan nem tudott
arról, hogy az ő szépséges má-
tkájának kék vára lett volna,
azonban ez nem bántotta.

De megérkeznek a gyönyörű
várkastélyba, melynek hegyen
fekvő tornyaiból nagy kivilágítás
pompája kandikált ki.

Kiszállanak a szépséggel vont
aranykocsiból és a királyfit előre-
bocsájtva a kivonult násznép egy
kristályterembe vezette az ifjú
párt.

Előlépett egy pohos barát is,
hogy majd összeadja őket.

Most levette a fátlyát a "ki-
rályleány".

Hát kit lát a megszeppent ki-
rályfi:

Az ördögök Zsuzsánáját!

No ne szépe neked — menyegző,
gondolta magában a királyfi.

De hangosan is megmondta:

— De már tisztelt ünneplő gyü-
lekezézet, belőlem nem esinálnak
olyan szamarat, mint az öreg ki-
rályból. Én ezt a perszónát nem
veszem feleségül! Diktum, fak-
tum!

Elszörnyülködtek mindnyájan a
teremben.

— Hogyan, — kiáltja a harag-
tól kivörösödött Zsuzsanna, — te
engem eltaszítasz?

— Bizony megteszem, csak nem
foglak téged elvenni feleségül,
mikor Ilonka királyleány az én
mátkám!

A boszorkány, a Zsuzsanna
azonban nem hagyta annyiban a
dolgát.

Elkékvült jakkal rikácsolt a da-
cos királyfi:

— Nohát, akkor én majd meg-
tanítalak téged szerezni! Bo-
szorkányi hatalmammal fogva te-
dőt a peretől kezdve, kék ma-
dár vagy, repülj, amerre akarsz,
kilenc esztendőig nem is leszel
más, mint rikácsoló kék madár!

A Zsuzsanna hatalma bizony
nem kicsiny lehetett, mert abban

a szempillantásban átváltozott a
deli királyfi nagy kék madárrá, a
mely nagy szárnyával kirepült az
ablakon.

Eleintén nem is igen tudta a
szegény kék madár, hogy tulaj-
donképpen merre van és merre
menjen.

Amint még a kristálypalota kü-
rül szálldosott, meglátta az ő
aranykocsiját a szépséggel és
megparancsolta nekik, hogy vi-
gyék őt vissza a király várához,
az Ilonka ablaka alá. Beszállt a

kocsiba és csakugyan, elment oda.
Késő éjjel volt, azért az abla-
kai zárva voltak, hanem addig le-
ült egy ciprus-ágra. Mikor hajna-
lodott és ő torony ablakában
megjelent a szép királyleány, le-
tépett egy szép cipruságot és oda-
szállott vele, oda az ablakába és
odanyújtotta aranyos esőrével a
kis ajándékot.

A királyleány elfogadta és há-
lással megsimogatta a derék ma-
darat, amiért annyira jó hozzá.

De ez a madár nemcsak ennyi-
re volt jó hozzá.

Mikor beszállt a kis börtön szo-
bájába, elkezdett halkán sirni,
panaszkodni, s mert nem tudták
elvenni a szavát, elmesélte, mi-
lyen jogtalansággal akarta a szí-
vét elhódítani az az ördögös Zsu-
zsanna.

És minden este pontosan meg-
jelent az ablak párkányán a szép
kék madár az Ilonka ablakában.

Ilonka most már tudta, hogy
ki az, aki a kék madár alakjában
őt látogatja, vigasztalja, sőt meg
is szerette. A kék madár aztán
minden este beleült az ő arany-
fogatóba, visszautazott rajta a
székvárosába, a régi országba s
mindennap szebb és szebb ajándé-
kokkal tért vissza.

Igy futott el fölöttük két gyö-
nyörű esztendő, anélkül, hogy
mindebből a palotában tudtak
volna valamit.

Két év múlva még mindig lá-
nyos hintában dölyfösködött az új
királykisasszony a palotában. S
egyszer ép kinn mászkált a kert-
ben, amint meglátta a varázslatos
kék madarat az aranyos hintón
odarepülni s látta, mint száll be
a jövevény a kis leány szobájába.

Ektelen dühre fakadt. Így jät-
szották ki minden gonoszságukat!
De most elhatározta, hogy ke-
gyetlen bosszút vesz magának.
Sietett az anyjához elpanaszolni
a bánatát.

Keményfi Lujza.

(Folytatjuk.)

Az arany madár.

A HOSSZU rizsföldek mentén
Kio-Ta apró lányomát le-
hetett látni és a repkedő madár-
kák Kio-Ta sírását hallották. Sirt
bizony keservesen egyetlen ma-
dárkája, az arany madár eltűnt,
hogy miképp, azt a leányka maga
sem tudná megmondani. Csodás
kis madárka volt, nap ha rásütött
az aranyszínű tollára, csak úgy
tündökölt, éneke oly édes volt,
oly csattogó, hogy Kio-Ta-nak re-
pesett a lelke, ha hallotta. És
most végre talán soha sem látja
viszont. És a sírása egyre hang-
zott: "Arany madárkám, hová
szálltál, hol vagy?" Kicsi lábai
elfáradtak, a véghetetlen messze-
ségben elhagyta a szülei házat.
Este borult a rizsföldekre, édes
balzsamos levegővel telve. Kio-
Ta végre fáradtan a sok sírástól
és szaladástól összeesett és álom
szállt a Kio-Ta fekete mandula
szemecskéjére. Álom, gyönyörűsé-
ges álom...

Egy jóságos tündér megszánta
a leánykát, karjaiba véve vele to-
vaszállt. Egy magas hegyhez ér-
tek, ott letette a leánykát gyen-
gédén, valamit a fülébe sugott és
elszállt. Kio-Ta hajnalban felnyí-
totta szemét, eszébe jutottak a
tündér szavai és újra utnak in-

dult. Fel a hegytetőre. Ott egy
rozoga kunyhóban jóságos öreg
pap lakott, ki megvédte a
leánykát. Kio-Ta éimondta, mi já-
rathán van. Ahol a hegy a völgy-
höz ért, esodaszép mimoza-bókor
terjesztette szét virágterhes ágait.
Bokrai közül az arany madárka
éneke hangzott: "Arany madár-
kám, arany madárkám! Kio-Ta
eljött érted, jöjj hát hozzám, Kio-
Ta itt van!" De a madárka csak
tovább énekel. Akkor Kio-Ta
megrázta a mimoza-ágot s a gyö-
nyörű virág a fejére hullott s az
arany madárka a vállára repült.
És hogy leszállt az est, Kio-Ta és
arany madárka a bókor tövében
elszenderedtek. A jóságos tündér
ujból eljött értük, karjára véve
a leánykát s az arany madarat,
tova repült, velük a rizsföldek irá-
nyában. Kio-Ta házában a kis
kertben letette kedves terhét, meg-
esékolta a leányka homlokát és
elszállott. — Azóta Kio-Ta nagyon
boldog és az arany madárka hü-
maradt kis urnőjéhez. A rizsföl-
dek s az éneklő madárkák most
már csak a jókedvű Kio-Ta-t üd-
vözik maguk között. És a jóság-
os tündér messze szállt segíteni
azokon, kik elvesztették a szeret-
teiket...

Kis történetek.

Van nekünk egy speciális nemzeti intézményünk, amivel csaknem egyedül mi dicsekedhetünk: a „szervusz”.

Mint minden intézménynek, úgy ennek is vannak parazitái. Élnek közöttünk emberek, akiknek a „szervusz” az elemük, a levegőjük, a tekintélyük és táplálékuk.

Tudják, hogy Magyarországon olyan gyakori a szervusz, amilyen ritka a jó barátság. Azonkívül az emberek feledékenyek és nem tartják számon, kivel és mily alkalommal léptek a tegezés terére. Ők tehát mindenkit leszervuszolnak.

Ilyen parazitával volt dolga nemrég Hecceg Ferencnek.

— Szervusz, — kiáltott feléje már messziről egy ember, akit éppenséggel nem ismert.

— Szervusz — mondta nyugodtan Hecceg.

— Hogy vagy? — kérdezte amaz.

— Köszönöm, jól — szolt Hecceg. — Hát téged hogy hívnak?

Wekerle Sándorról megállapították az ellenségei — vagy talán inkább a jó barátai, — hogy ő a legnagyobb magyar író. Már a kalabriásiban is szerepel egy játék-forma, a „wekerle”, ami azt jelenti, hogy „mindent bementeni és semmit meg nem csinálni”.

A dologban — az a kedves, hogy erről a jó tulajdonságáról magának Wekerle miniszterelnöknek is tudomása van. Erre vall egy válasza, melylyel egyszer a parlament folyosóján elutasította dr. Héderváry Lehel, aki valami teljesíthetetlen kéréssel állott elébe.

Wekerle végighallgatta, aztán mosolyogva felelte:

— Kedves barátom, ez olyan dolog, hogy a kérésed teljesítését még meg se ígérhetem...

Évődtek egymással ketten, egy író, meg egy festőművész. Az író Szomaházy István volt, a festő pedig Lének Lajos.

Mind a kettő elég fiatal ember, de mind a kettőnek ezüstös a haja. Hát azzal bosszantották egymást, hogy mindenik azt fogta a másikra, hogy ő az öregebb.

— Szervusz! — köszönti Szomaházy Lénéknek, s hozzá teszi: — Előre köszönök, mert te vagy az öregebb!

Lének visszavág:

— Engem az elemi iskolában azért büntettek meg, mert a te regényedet olvastam. Te már akkor elismert író voltál.

Szomaházy se maradt adós:

— Ugy látszik, te abban az elemi iskolában akkor már öreg rajztanító voltál.

A másik tovább licitál:

— Dehogy! A te fiad volt a tanító.

Erre Szomaházy haragot szinel és hátat fordít neki. A jószívű piktor felül neki és megkérdezi:

— Haragszol? Talán megsértettek?

— Nem, — mondja Szomaházy — csak hogy te utóbbi időben nagyon elbizakodott letél...

— Én?

— Igen. Nem lehet veled beszélni, amióta a hercegprimás megmosta a lábadat!

A jószívű Marci.

— Szegény csöpp, valaki itt hagyta. Na, mindjárt gondjaimba veszem...

— Gyere, kis jószágom, unci-funci... beviszlek a lelencházba.

— Unci-funci? Az én gyermekemet? A lelencházba?

— ???

Ennél tovább nem lehetett öregség dolgában licitálni. — A festő megadta magát!

Megnyugtató.

— Nyugodtan ílsz itt, mialatt a férjed repülőgépen száll...

— Oh, nagyon jól be van biztosítva.

Leforrásva.

Ur: Miért olyan szomorú?

Borbély: Tetszett látni azt az urat, aki az imént kiment?

Ur: Láttam. Mi van vele?

Borbély: Folyton a kis fiáról beszélt, úgy hogy én szóhoz sem jutottam.

A finom tónus.

A börzén tudvalevően nem éppen nyugodtan szoktak az emberek venni, eladni és vitatkozni.

A gyorsan változó esélyek fütik a börzére járók temperamen tumát és bizony seholse fordul elő olyan gyakran az eset, hogy érvek helyett pofonokkal igyekeznek az emberek egymást meggyőzni, mint éppen a börzén.

A börze vezetősége természetesen igyekszik az ilyesféle és a börze méltóságával meg nem egyező afféreknek elejét venni és így például a börze fegyelmi szabályzatában van egy paragrafus, amely szerint az a börze-tag, aki valakit az épületben tetteleg bántalmaz, nyolc napra kitiltható a börze helyiségéből.

Egy délelőn estek, estek az értékek és izgatott volt a hangulat. Két börziáner ebben a forró hangulatban esunyán összekapott. Amikor már elmondták egymást mindennek, az egyik, akinek a dübötől biborvörös volt már az arca, rekedten rákiáltott a másikra:

— Kérem... kuss, kérem... kuss!... hallgasson el és ne kényszerítsen arra, hogy most itt rögtön a fegyelmi szabályokba ütköző eselekményre ragadtassam magam!...

Ez a diskurzus egy szerkesztőség éjjeli esőndjében folyt le. Két kis fiatal ember, hosszú haju, bolyhos, cseveg az egyik zugban.

— Hol lakol? — kérde az egyik.

— Sehol.

— Hogy-hogy?

— Tegnap még Váci-körút 22. alatt laktam egy hónap szobában, holnap már Dohány-utca 82. alatt lakom.

— És ma éjjel?

— Sehol.

Nagy esőnd. Aztán álmosan folytatja a kérdezősködést:

— Reggel hucolkodol?

— Igen.

— Ki szállítja el a holmidat?

A fiú végignyújtózik a kanapén és büszkén mondja:

— Az orient expressz.

A másik bámul:

— Megörültél?

— Nem én. Az Arany János utca sarkán állomások.

Az orientexpressz. Magyarul: a — zsidó hordár.

Osváth Ernő, a Nyugat szerkesztője, éppen úgy imádja a bátor ifju tehetségeket, mint amennyire szereti azokat az alázatoskodó, szerénykedő kis írókat és költő ifjakat, akik szenteskedve, szerénykedve és hizelegve közelednek hozzája irodalmi zsenéjükkel, hogy így nyerjék el szimpátiáját.

A minap is egy ilyenfajta író-jelölt kereste fel, egy borzasztóan szerénykedő fiatal ember, akinek azonban minden mondata mögül kivigyorgott a büszke önbizalom.

Aszerkesztő csak hallgatta vagy tíz percig és amikor az ifju teljesen kiszereykedte magát és feléje nyújtogatta a magával hozott novellát, dühösen rákiáltott:

— Mondja csak, fiatal ember, honnan veszi Ön a jogot ilyen roppant szerénységhez? Voltaképpen mire szerény Ön!!